

invesis

Synergia wiedzy i doświadczenia

DIAGNOZA LOKALNYCH ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

SPIS TREŚCI

<u>WSTĘP</u>	4
<u>CZĘŚĆ PIERWSZA OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY BUDZÓW</u>	
Położenie, dane administracyjna i dane demograficzne	5
Bezrobocie	5
Lokalne zasoby gminy	
Zasoby w obszarze zdrowia i pomocy społecznej	6
Zasoby w obszarze edukacji	7
Zasoby pozarządowe	7
Problemy w obszarze pomocy społecznej	8
Działalność w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie Budzów	11
<u>CZĘŚĆ DRUGA PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚWIADOMOŚCI DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY BUDZÓW</u>	
Grupa badawcza	14
Cel badania	14
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	14
Postawy wobec alkoholu dorosłych mieszkańców gminy	19
Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków	23
Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym	26
Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców gminy	27
<u>CZĘŚĆ TRZECIA PROBLEMY SPOŁECZNE WŚRÓD DZIECI I MŁODZIEŻY</u>	
Grupa badawcza	30
Cel badania	30
Młodzież w gminie Budzów wobec problemów związanych z paleniem papierosów i piciem alkoholu	
Palenie papierosów	30
Picie alkoholu	37
Młodzież w Gminie Budzów wobec problemów narkomanii	43
Przemoc w doświadczeniach dzieci i młodzieży	49
Inne zagrożenia	55
Młodzież a cyberprzemoc	56
<u>CZĘŚĆ CZWARTA PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚWIADOMOSCI SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH</u>	
Grupa badawcza	60
Cel badania	60
Wyniki badania	60
<u>CZĘŚĆ PIĄTA PODSUMOWANIE</u>	
Diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych	68

Strategiczne kierunki realizacji gminnego programu profilaktyki	70
BIBLIOGRAFIA	72
SPIS WYKRESÓW	73
SPIS TABEL	77

WSTĘP

Celem przeprowadzonego badania było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. W badaniu dorosłych osób uwzględnione zostały takie obszary, jak bezrobocie i wykluczenie społeczne, spożywanie alkoholu i zagrożenia z tym związane, używanie narkotyków, przemoc domowa, hazard. W badaniu młodych mieszkańców uwzględnione zostały takie obszary, jak spożywanie alkoholu, palenie tytoniu, używanie narkotyków oraz dopalaczy, przemoc rówieśnicza oraz domowa, hazard oraz zachowania seksualne. Badaniem zostali objęci ponadto pracownicy punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych.

Dzieci objęte są ustawowym obowiązkiem nauki szkolnej, dlatego też badania zostały przeprowadzone w czasie zajęć. Wybór metody ilościowej sprawił, że najbardziej dogodną metodą była ankieta w formie aplikacji internetowej. Uczniowie wypełniali samodzielnie ankiety przed komputerem. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania. Za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrektorów szkół na przeprowadzenie badań w ich placówkach. Próba z populacji uczniów szkół w gminie Budzów obejmuje łącznie 304 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.

Tak szeroki zakres prowadzonych badań pozwolił na kompleksową ocenę zjawisk związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych i potencjalnych szkód nimi powodowanych w badanej społeczności lokalnej.

Dla określenia postaw mieszkańców gminy wobec potencjalnych problemów społecznych związanych z używaniem wybranych substancji psychoaktywnych oraz przemocą w rodzinie w gminie Budzów przeprowadzono badania ankietowe w trzech grupach respondentów:

1. **dorosłych mieszkańców gminy** – badania przeprowadzono w reprezentatywnej grupie 100 osób, w której stanowiły kobiety i mężczyźni;
2. **uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z gminy** – badania zrealizowano wśród 304 uczniów;
3. **w 37 punktach sprzedaży** napojów alkoholowych.

Badania prowadzone były na terenie Gminy Budzów w 2015 r.

CZĘŚĆ I

Ogólna charakterystyka Gminy Budzów

Położenie, dane administracyjna i dane demograficzne.

Budzów – gmina wiejska położona w województwie małopolskim w powiecie suskim. Jest jedną z 182 gmin województwa małopolskiego. Według danych z 2015 roku zajmuje powierzchnię 73,41 km², co stanowi 10,71,2% powierzchni powiatu suskiego. Siedzibą gminy jest Budzów. W granicach administracyjnych Gminy znajdują się następujące wsie: Budzów, Baczyn, Bieńkówka, Jachówka, Palcza, Zachełmna. Ludność Gminy Budzów liczy 8616 mieszkańców¹. Gęstość zaludnienia 112,3 osoby na km²

Bezrobocie

Poniższa tabela przedstawia statystyki dotyczące bezrobotnych mieszkańców gminy Budzów zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Suchej Beskidzkiej.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej. Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Suchej Beskidzkiej na dzień 31 marca 2015 roku w gminie Budzów pozostawało zarejestrowanych 353 bezrobotnych. W tym z prawem do zasiłku 53 15,0%. W sumie bez pracy pozostawało 11,5 % ogółu mieszkańców gminy. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

¹ Stan na 31 marca 2011. Dane Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie spisu ludności.

	I kwartał 2015 ogółem ilość %	IV kwartał 2014 ogółem ilość %
Bezrobotni ogółem	353 11,5	345 11,2
Bezrobotni z prawem do zasiłku	53 15,0	45 13,0
Kobiety	160 45,3	167 48,4
Niepełnosprawni	17 4,8	16 4,6
Osoby bezrobotne do 25 roku życia	88 24,9	96 27,8
Osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia	80 22,7	73 21,2
Osoby długotrwale bezrobotne	183 51,8	168 48,7

Tabela 1: Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie Gminy Budzów

Lokalne zasoby gminy

Zasoby w obszarze zdrowia i pomocy społecznej

Potrzeby mieszkańców w zakresie zarówno podstawowej, jak i specjalistycznej opieki medycznej zabezpiecza Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Budzowie oraz Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bieńkówce.

Pomocy z zakresu pomocy społecznej udziela funkcjonujący na terenie gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, udzielający osobom uprawnionym różnych form pomocy w zakresie przewidzianym ustawą. Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej powołany został Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na terenie gminy działa także punkt Konsultacyjno-terapeutyczny, który realizuje zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jego działalność polega m. in. na udzielaniu porad z zakresu problemów alkoholowych, wychowawczych i psychologicznych, motywowaniu do podjęcia leczenia odwykowego, udzielaniu pomocy i wsparcia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, doświadczającym przemocy

domowej, współzależnym oraz dzieciom i młodzieży z problemami szkolnymi. W punkcie Konsultacyjno-terapeutycznym udzielane są również porady realizowane przez psychologa zatrudnionego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo.

Zasoby w obszarze edukacji

Na terenie gminy Budzów funkcjonują dwie placówki wychowania przedszkolnego, siedem szkół podstawowych oraz jedno gimnazjum.

Zasoby pozarządowe

Z bazy danych NGO wynika, że w gminie funkcjonuje szereg organizacji pozarządowych, które mogą stanowić lokalne partnerstwo dla działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, w tym problemów alkoholowych w gminie. Tworzenie aliansów w działaniach społecznych jest niezbędnym elementem ich efektywności, stąd warto uwzględnić potencjał tkwiący w nieformalnych systemach lokalnego wsparcia.

Struktury pozarządowe działające na terenie gminy Budzów:

1. Izba Pamięci Historyczno-Regionalnej;
2. Punkt Ekomuzeum;
3. Koła Gospodyń Wiejskich;
4. Orkiestra Dęta przy Ochotniczej Straży Pożarnej;
5. Młodzieżowy i Dziecięcy Klub 4H;
6. Orkiestra Dęta *Sygnal*;
7. Ludowy Klub Sportowy *Strzele*;
8. Ludowy Klub Sportowy w Bieńkówce;
9. Koło Pszczelarzy;
10. Ochotnicze Straże Pożarne;
11. Biblioteka i Ośrodek Animacji Kultury Gminy Budzów;
12. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania *Podbabiogórze*;
13. Stowarzyszenie Gmin Babiogórskich;
14. Stowarzyszenie Samorządowe *Centrum Przedsiębiorczości i Rozwoju*.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. (art. 3. 1). Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

1. Prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
2. Bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
3. Współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
4. Aktywizowanie środowiska lokalnego.

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Budzowie.

Ogółem na przestrzeni lat 2012-2014 pomocą społeczną w gminie Budzów objęto następującą liczbę rodzin:

1. 2014 r. - 112 rodzin;
2. 2013 r. - 124 rodzin
3. 2012 r. - 110 rodzin

Spadek liczby świadczeniobiorców jest związany z przejściem części beneficjentów do systemu świadczeń rodzinnych oraz przekazaniem rent socjalnych do ZUS

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2014 roku udzielił pomocy w postaci:

1. Świadczenia pieniężne - dla 123 osób
2. Świadczenia rzeczowe – dla 183 osób

W sumie Gminny Ośrodek Pomocy w Budzowie objął wsparciem 304 osoby.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2013 roku udzielił pomocy w postaci:

1. Świadczenia pieniężne - dla 108 osób
2. Świadczenia rzeczowe – dla 194 osób

W sumie Gminny Ośrodek Pomocy w Budzowie objął wsparciem 293 osoby.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2012 roku udzielił pomocy w postaci:

1. Świadczenia pieniężne - dla 126 osób
2. Świadczenia rzeczowe – dla 163 osób

W sumie Gminny Ośrodek Pomocy w Budzowie objął wsparciem 289 osób.

Rodziny korzystające ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu problemów uzależnień:

1. 2014 r. - 17 rodzin;
2. 2013 r. - 19 rodzin;
3. 2012 r. - 16 rodzin.

Powody przyznania pomocy społecznej w 2014 roku:

1. niepełnosprawność – 54 rodziny;
2. bezrobocie – 60 rodzin;
3. ubóstwo – 96 rodzin;
4. osoby dotknięte długotrwałą chorobą – 16 rodzin;
5. alkoholizm – 17 rodzin;
6. inne – 46 rodzin.

W sumie w 2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy 291 razy udzielał pomocy rodzinom z terenu gminy Budzów.

Powody przyznania pomocy społecznej w 2013 roku:

1. niepełnosprawność – 62 rodziny;
2. bezrobocie – 72 rodzin;
3. ubóstwo – 108 rodzin;
4. bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych – 2 rodziny;
5. osoby dotknięte długotrwałą chorobą – 18 rodzin;
6. alkoholizm – 19 rodzin;
7. inne – 54 rodziny.

W sumie w 2013 roku Gminny Ośrodek Pomocy 270 razy udzielał pomocy rodzinom z terenu gminy Budzów.

Powody przyznania pomocy społecznej w 2012 roku:

1. niepełnosprawność – 49 rodzin;
2. bezrobocie – 67 rodzin;
3. ubóstwo – 97 rodzin;
4. bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych – 2 rodziny;
5. osoby dotknięte długotrwałą chorobą – 16 rodzin;
6. alkoholizm – 16 rodzin;
7. inne – 55 rodzin.

W sumie w 2012 roku Gminny Ośrodek Pomocy 302 razy udzielał pomocy rodzinom z terenu gminy Budzów.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2014 roku:

1. pracuje 14;
2. pracuje dorywczo 9;
3. nie pracuje 83;
4. pobiera rentę 6;

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2013 roku:

1. pracuje 11;
2. pracuje dorywczo 13;
3. nie pracuje 93;
4. pobiera rentę 6.

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2013 roku:

1. pracuje 7;
2. pracuje dorywczo 9;
3. nie pracuje 89;
4. pobiera rentę 5.

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż świadczenia rzeczowe są preferowaną przez beneficjentów formą pomocy. Na kolejnym miejscu znajdują się świadczenia pieniężne. Należy dodać, iż tak w przypadku wsparcia finansowego, jak i rzeczowego widoczna jest tendencja spadkowa związana z przejściem osób do systemu świadczeń rodzinnych.

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnoszą o pomoc z systemu pomocy społecznej jest ubóstwo. Równie istotnym powodem przyznawania pomocy jest bezrobocie. Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezradność życiową. Kolejną przyczyną udzielanego wsparcia w gminie jest niepełnosprawność. Istotnymi powodami przyznania pomocy jest również alkoholizm, długotrwała choroba. Z kolei nadmierne spożywanie alkoholu, oprócz tego, że powoduje samozniszczenie osób uzależnionych, jest często przyczyną dezintegracji i rozpadu rodziny oraz niepełnosprawności. Należy podkreślić, że wskazano główne przyczyny przyznania pomocy, w tle natomiast pozostają inne problemy powiązane z kwestiami głównymi.

Działalność w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie Budzów.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

1. Jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
2. Jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Jedną z grup dysfunkcyjnych, która objęta jest pomocą, stanowią osoby uzależnione od alkoholu. Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczyielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej².

Gmina Budzów nie jest wolna od problemu alkoholizmu. Z 291 rodzin objętych pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Budzowie w 2014 roku, 17 rodzin ubiegające się o pomoc swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Zważywszy na proporcję, z jaką tutaj mamy do czynienia, można by stwierdzić, iż zjawisko alkoholizmu nie jest problemem dominującym. Niemniej jednak nie można bagatelizować tych danych i oceniać skalę zjawiska w zbyt wąskim ujęciu.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2014 roku

1. Odkonano 12 ogólnych posiedzeń Komisji;
2. Przeprowadzono 14 rozmów z osobami dotkniętymi problemem alkoholowym;
3. Przeprowadzono 3 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
4. Wydano 6 postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 4 dotyczących jednorazowego zezwolenia;
5. Do Podkomisji Interwencyjno-Motywuującej wpłynęły 2 wnioski w sprawie obowiązku

2 Adamek M., *Substancje psychoaktywne. Świadomość zagrożeń.*, Wyd. Akademii Medycznej, Poznań 2000r.

leczenia odwykowego;

6. Podkomisja wydała 2 zalecenia przeprowadzenia badań przez biegłych sądowych;
7. Podkomisja skierowała 2 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

W 2014 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowała jeden projekt profilaktyczny skierowany do dzieci i młodzieży:

1. Warsztaty profilaktyczno-terapeutyczne dla klas VI Szkół podstawowych i II Gimnazjum.

W sumie działaniami profilaktycznymi w 2014 roku objętych zostało

1. 475 uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum
2. 34 nauczycieli i wychowawców;
3. 175 rodziców i opiekunów.

Ponadto w 2014 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zorganizowała wypoczynek z programem profilaktycznym dla 278 dzieci i młodzieży. Dodatkowo w ciągu roku odbywały się pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, którymi objęto 80 uczniów. Innymi działaniami z zakresu profilaktyki Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych objęła 30 osób.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2013 roku.

1. Odbyło się 12 ogólnych posiedzeń Komisji;
2. Przeprowadzono 7 rozmów z osobami dotkniętymi problemem alkoholowym;
3. Przeprowadzono 2 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
4. Wydano 3 postanowień opiniujących lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 2 dotyczących jednorazowego zezwolenia;
5. Do Podkomisji Interwencyjno-Motywuującej wpłynęły 2 wnioski w sprawie obowiązku leczenia odwykowego;
6. Podkomisja wydała 2 zalecenia przeprowadzenia badań przez biegłych sądowych;
7. Podkomisja skierowała 2 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego;
8. Odbyło się 1 szkolenie dla członków Komisji.

W 2013 roku na terenie Gminy Budzów zostały zrealizowane dwa programy profilaktyczne, które skierowane były do uczniów Szkół Podstawowych i Gimnazjum:

1. Szkolny Program Profilaktyczny;
2. *Archipelag skarbów.*

Łącznie w 2013 roku działaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych objętych zostało:

1. 1235 uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum;

2. 35 nauczycieli i wychowawców;
3. 157 rodziców i opiekunów.

W 2013 roku na terenie Gminy Budzów realizowane były też inne działania profilaktyczne. Wypoczynkiem z programem profilaktycznym zostało objętych 275 osób. W pozalekcyjnych zajęciach sportowych realizowanych w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wzięło udział 69 uczniów z terenu Gminy Budzów. Innymi działaniami profilaktycznymi objęto 40 osób.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2012 roku.

1. Odkonano 12 ogólnych posiedzeń Komisji;
2. Przeprowadzono 9 rozmów z osobami dotkniętymi problemem alkoholowym;
3. Wydano 2 postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych;

W 2012 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowała trzy projekty profilaktyczne skierowane dla młodzieży:

1. Szkolny Program Profilaktyczny *Postaw na rodzinę*;
2. *Szkoła bez Przemocy*;
3. *Zachowaj trzeźwy umysł*.

W sumie działaniami profilaktycznymi w 2012 roku objętych zostało

1. 1124 uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum
2. 64 nauczycieli i wychowawców;
3. 375 rodziców i opiekunów.

Ponadto w 2012 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zorganizowała wypoczynek z programem profilaktycznym dla 240 dzieci i młodzieży. Dodatkowo w ciągu roku odbywały się pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, którymi objęto 50 uczniów.

CZĘŚĆ II

Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców Gminy Budzów

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 100 osób. Wykształcenie większości badanych kobiet było średnie 44,00% oraz wyższe 38,00%, podczas gdy 13,00% badanych kobiet miało wykształcenie zawodowe, zaś 5,00% badanych kobiet - podstawowe. Wśród badanych mężczyzn przeważało wykształcenie wyższe 42% oraz średnie 39,00%. Ponadto, 11,00% badanych mężczyzn miało wykształcenie zawodowe, a 8,00% badanych mężczyzn - podstawowe.

Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród 100 badanych dorosłych osób w gminie Budzów miał na celu zbadanie zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności takich, jak:

1. bezrobocie, wykluczenie społeczne;
2. spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu, działania władz w tym zakresie;
3. rozpowszechnienie oraz dostępność narkotyków w środowisku;
4. przemoc w rodzinie, zachowania agresywne w miejscach publicznych;
5. hazard.

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszym pytaniu poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo poważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców gminy Budzów. Na pierwszym miejscu usytuowali bezrobocie, uznając je za najbardziej palący problem – pociągający za sobą szereg innych konsekwencji o charakterze psychologicznym i społecznym.

Problemy społecznego	Bardzo poważny	Poważny	Umiarkowany	Znikomy	Nie występuje
Bezrobocie	46,00%	35,00%	17,00%	0,00%	2,00%
Zubożenie społeczne	24,00%	30,00%	43,00%	2,00%	1,00%
Alkoholizm	16,00%	32,00%	49,00%	1,00%	2,00%
Problemy mieszkaniowe	15,00%	21,00%	52,00%	8,00%	4,00%
Kryzys norm moralnych	12,00%	10,00%	63,00%	9,00%	6,00%
Zanieczyszczenie środowiska	10,00%	25,00%	57,00%	4,00%	4,00%
Kryzys rodziny	8,00%	21,00%	49,00%	18,00%	4,00%
Wzrost przestępczości	7,00%	15,00%	43,00%	32,00%	3,00%
Narkomania	4,00%	8,00%	43,00%	43,00%	2,00%

Tabela 2: Ocena ważności problemów społecznych na terenie Gminy Budzów

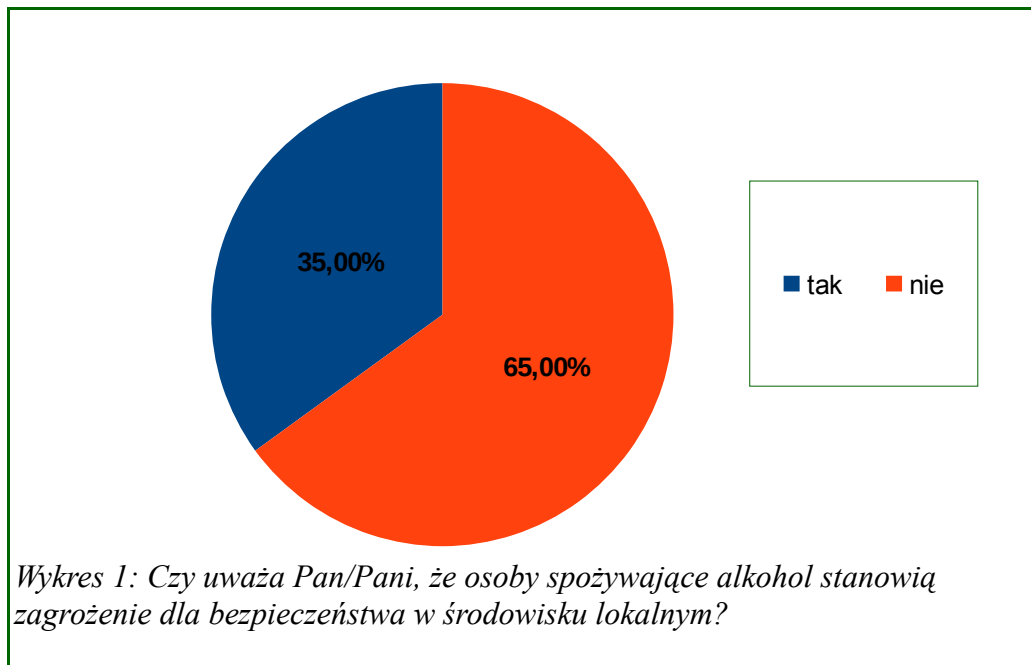
Zdaniem respondentów wśród najpoważniejszych problemów społecznych w gminie Budzów na pierwszym miejscu znajduje się bezrobocie. Blisko połowa badanych mieszkańców uważa, że brak pracy stanowi bardzo istotny, zaś ponad jedna trzecia ankietowanych określa go jako istotny problem społeczny.

Bezrobocie jest zjawiskiem trudnym do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego), ujmując w ten sposób tylko część osób pozostających bez pracy. Bezrobocie przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk społecznych w życiu osób nieposiadających stałej pracy. Poważnym skutkiem bezrobocia jest ubożenie rodziny, które często prowadzi do narastania konfliktów i napięć między członkami rodziny oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. Brak perspektyw zatrudnienia, szczególnie w przypadku bezrobotnych długoterminowych, powoduje degradację pozycji społecznej tych osób. Budzi obawy o własny los i możliwości przetrwania całej rodziny, a także odbija się negatywnie na samopoczuciu i stanie zdrowia bezrobotnego. Długotrwałe bezrobocie często prowadzi do ubóstwa i marginalizacji społecznej.

Kolejne miejsce, według respondentów zajęło ubożenie społeczne, alkoholizm, problemy mieszkaniowe oraz kryzys norm moralnych. Nieco mniej ważnymi problemami społecznymi są, w ocenie ankietowanych: zanieczyszczenie środowiska, kryzys rodzinny, wzrost przestępczości. Najmniejszy odsetek badanych wskazuje na problem narkomanii.

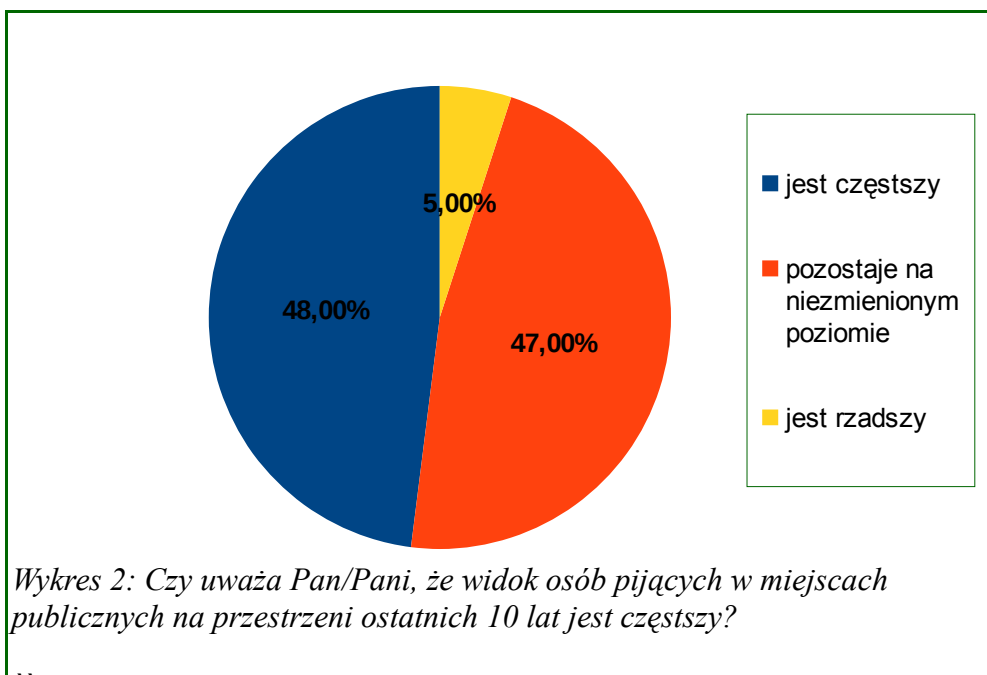
Wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Triadę najbardziej palących problemów w gminie stanowią bezrobocie, alkoholizm oraz ubożenie społeczeństwa. W ocenie 35% badanych osoby pijące alkohol stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. Neguje takie zagrożenie 65% badanych.

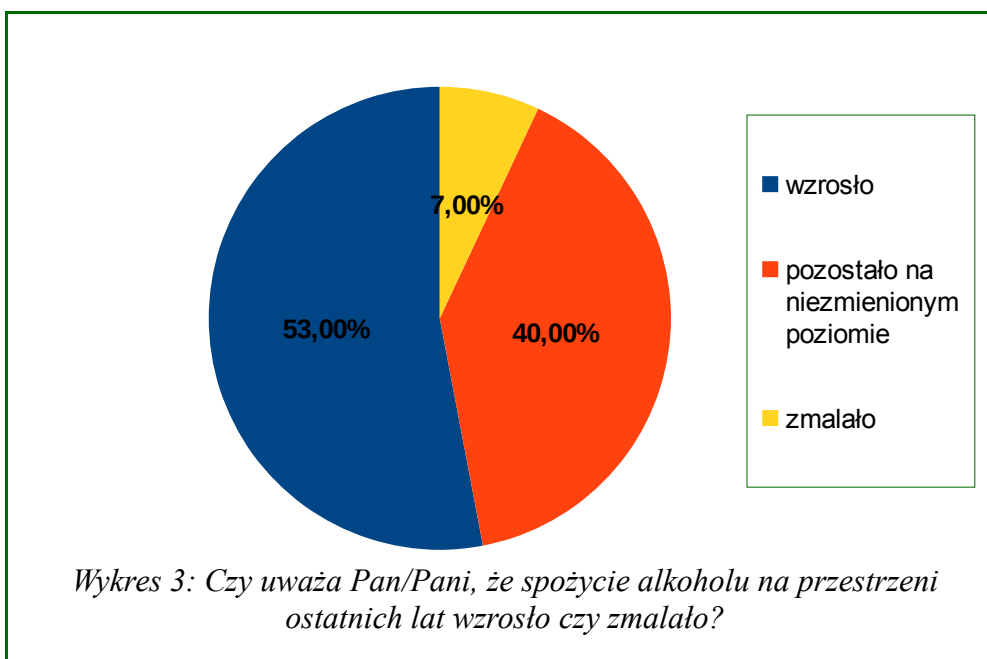

W zakresie oceny poziomu rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu w środowisku lokalnym, mieszkańcy gminy skłaniają się ku stwierdzeniu, iż spożycie alkoholu zmienia się w bardzo niewielkim stopniu i mimo coraz powszechniejszej wiedzy na temat zagrożeń, jakie niesie ze sobą choroba alkoholowa, sposób używania alkoholu pozostaje ten sam.

Zdaniem 48% badanych uważa, że widok osób pijących alkohol w miejscach publicznych jest częstszym zjawiskiem na przestrzeni ostatnich 10 lat, 47% sądzi, że nie zmienił się, a 5%, że jest on rzadszy.

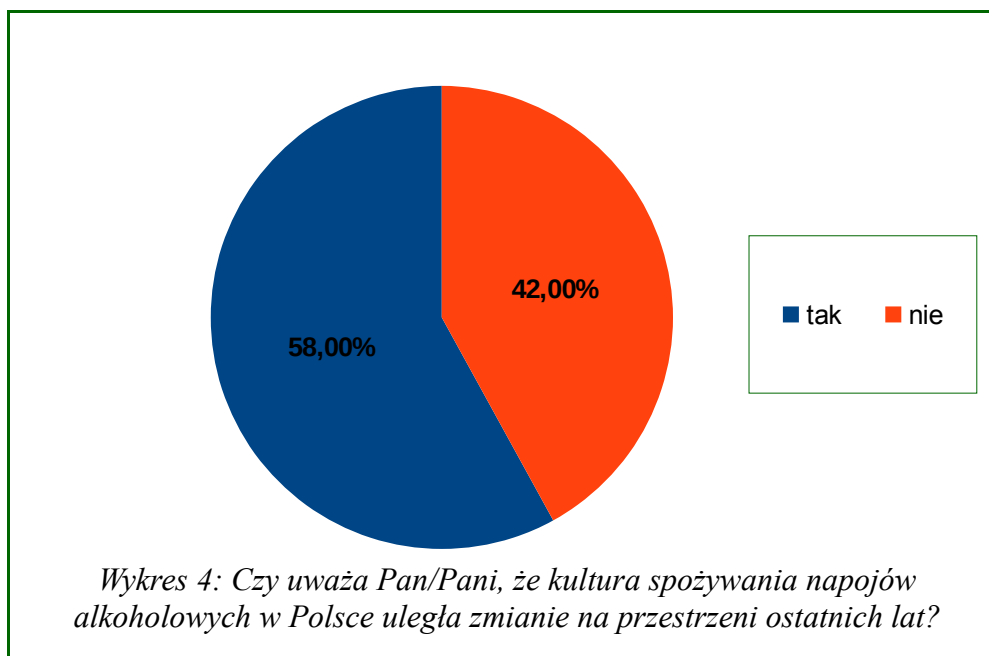
55% ankietowanych określiło, że spożycie alkoholu zdecydowanie wzrosło, przy czym dotyczy to zarówno pijących dorosłych jak i młodych ludzi. 40% respondentów uważa, że sytuacja jest taka sama od wielu lat i nie dają się zauważyć żadne istotne zmiany w tym obszarze, a 7% uważa, że zmalało znacznie.

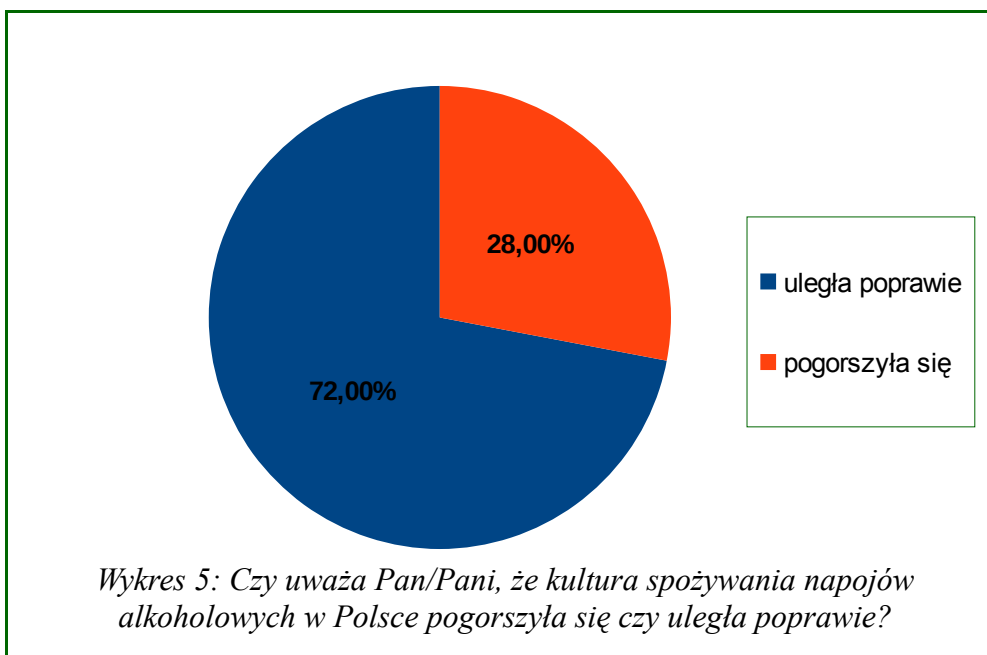

Interesująca z punktu widzenia percepcji problemów alkoholowych w środowisku jest ocena mieszkańców pewnych szczególnych zjawisk społecznych związanych z pićm

alkoholu. Należą do nich kulturowo warunkowane zjawiska, takie jak: „załatwianie” różnych spraw „przez alkohol”, kultura picia alkoholu, oraz tzw. widoczność osób pijących i awanturujących się pod wpływem alkoholu. 55% badanych zauważa, iż popularny kiedyś zwyczaj rozstrzygania ważnych spraw z wykorzystaniem alkoholu tzw. „załatwianie” spraw przez alkohol nie zmienił się na lepsze, ani gorsze na przestrzeni ostatnich 10 lat, natomiast 28% badanych uważa, iż zjawisko to jest bardziej dostrzegalne niż przed laty, a 17% badanych jest zdania, że sytuacja w tym zakresie jest rzadziej widoczna.

Podobnie badani mieszkańcy oceniają również zmiany w zakresie kultury picia alkoholu. Spośród mieszkańców gminy 42% uważa, że kultura picia alkoholu nie zmieniła się w ostatnich latach w Polsce, 28% sądzi, że jest ona na niższym poziomie, a pozostali uważają, że wzrosła.

Podsumowując – należy stwierdzić, że mieszkańcy gminy uznają problemy związane z alkoholem za bardzo znaczące w ich środowisku. Respondenci zwracają także uwagę na bezpośrednie zagrożenie swojego bezpieczeństwa ze strony osób pijących. Mieszkańcy gminy dostrzegają również obecność osób pijących w swoim środowisku i pozostawiającą wiele do życzenia „polską” kulturę picia.

Postawy wobec alkoholu dorosłych mieszkańców gminy

Spożycie alkoholu w Polsce od wielu już lat utrzymuje się ciągle na wysokim poziomie. O ile w latach pięćdziesiątych średnie spożycie szacowano na 6 - 7 litrów czystego alkoholu na głowę statystycznego Polaka, o tyle w roku 2007 było to już prawie osiem litrów, a w roku 2011 – 9,1 litra³.

Cytowane dane są wyliczane na podstawie rejestrowanej sprzedaży napojów alkoholowych, a jak szacują specjaliści – poza rejestrowanym obiegiem znajduje się ok. 30% transakcji. Polacy piją dużo, często przekraczając tzw. „próg trzeźwości”, a przy tym piją coraz młodszy ludźmi. Nowe style życia, otwarcie granic, wymienialność towarów i usług spowodowały gwałtowny wzrost popytu na różnego rodzaju substancje psychoaktywne, w tym na alkohol. Lata pięćdziesiąte – a w ich ramach przemiany transformacyjne spowodowały liberalizację polityki alkoholowej i wzrost globalnej jego konsumpcji.

Nie sposób wymienić wszystkich szkód powodowanych nadużywaniem alkoholu, ale warto wspomnieć choćby o zdrowotnej degradacji pijących (alkohol uważany jest za jeden z ważniejszych czynników zwiększających ryzyko przedwczesnego zgonu, szczególnie wśród

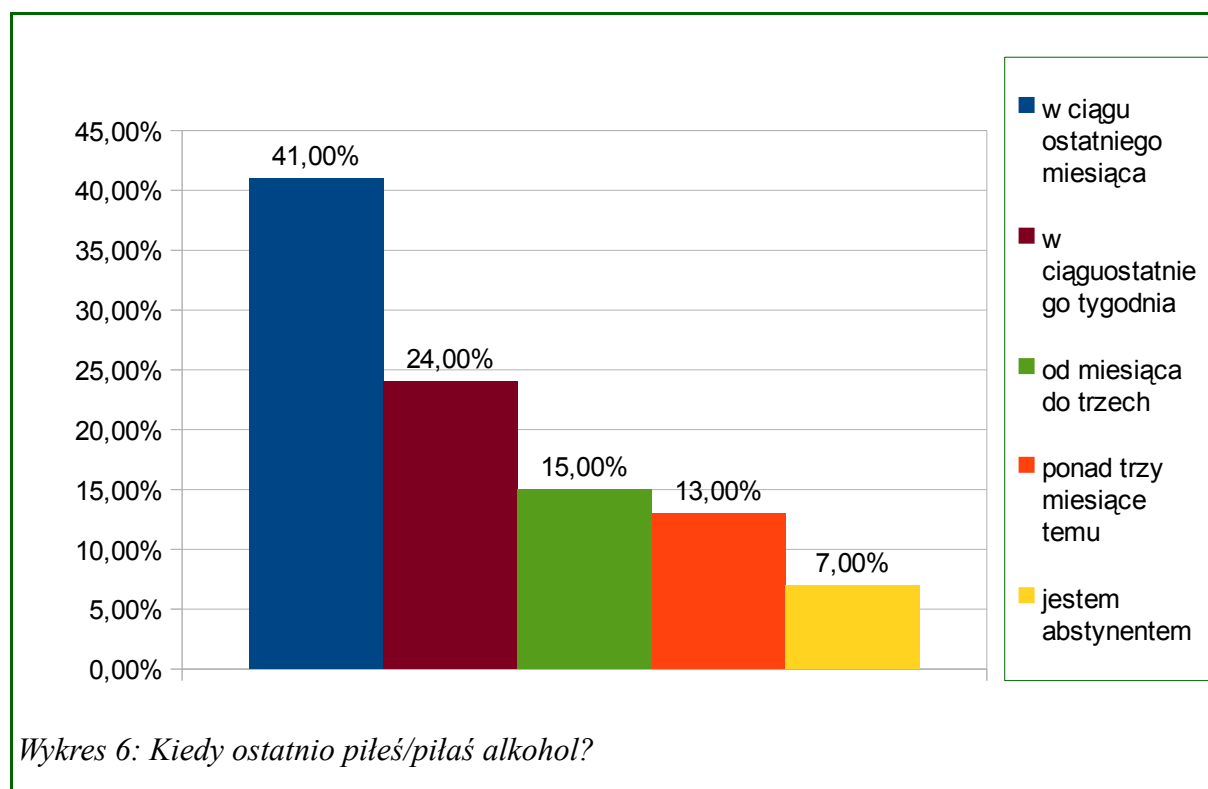
3 CBOS „Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych”, 2011r.

mężczyzn), a także o szkodach społecznych (przestępstwa, wypadki drogowe, przemoc, rozpad rodziny) oraz ekonomicznych.

Pomimo, iż wyżej wymienione szkody są daleko idące i wymiennie (finansowo) bardzo wysokie, ciągle nie udaje się opanować zjawiska nadmiernego spożywania alkoholu, zarówno wśród dorosłych jak i młodszych mieszkańców naszego kraju.

Deklaracje badanych mieszkańców gminy Budzów dotyczące aktualnych zachowań związanych ze spożywaniem alkoholu wskazują, że alkohol jest obecny w życiu badanych i to z niemałą częstotliwością.

Okazuje się bowiem, iż w ciągu ostatniego miesiąca alkohol piło 41% spośród 100 przebadanych dorosłych mieszkańców gminy. Do spożycia alkoholu w ciągu ostatniego tygodnia przyznało się 24% badanych mieszkańców. Wśród badanych było 7% abstynentów lub osób, które nie używałyby alkoholu w ciągu ostatnich kilku lat. 13% ankietowanych deklaruje, że nie pije dłużej niż 3 miesiące. Ostatni kontakt z alkoholem w okresie od miesiąca do trzech - deklaruje 15% dorosłych mieszkańców gminy.

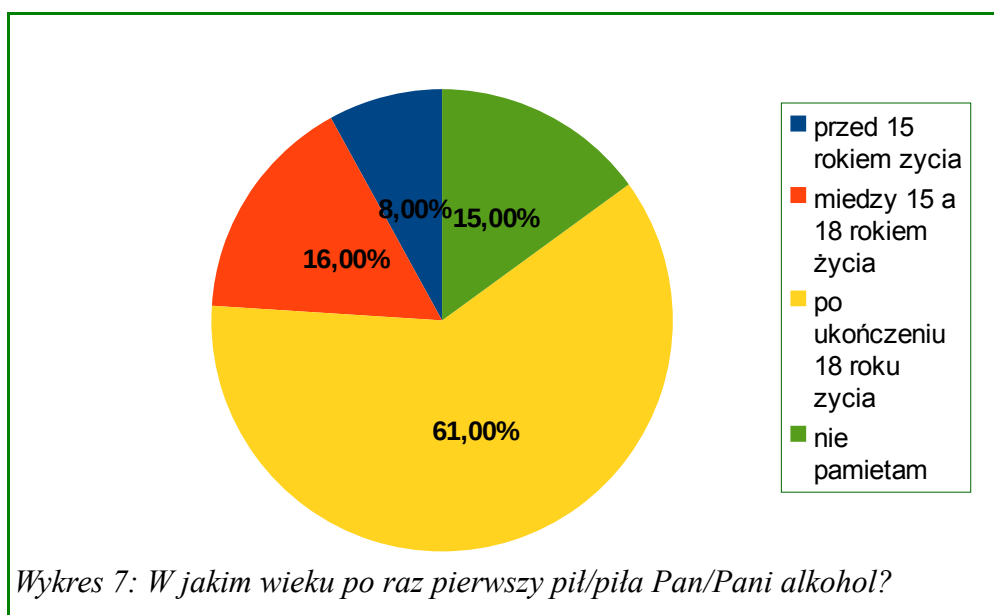

Wyniki otrzymane w badaniu dorosłych mieszkańców gminy podobne do uzyskiwanych w badaniach ogólnopolskich. Najnowsze badania CBOS dotyczące postaw Polaków wobec alkoholu wydają się wskazywać, iż w Polsce dominuje styl rozsądnego i umiarkowanego picia. Częste spożywanie alkoholu deklaruje 11%, zaś umiarkowane i okazjonalne – 69% ogółu społeczeństwa polskiego. Prawie jedna piąta Polaków deklaruje abstynencją⁴. Przypuszczać można jednak, iż Polacy są zbyt liberalni w ocenie własnego

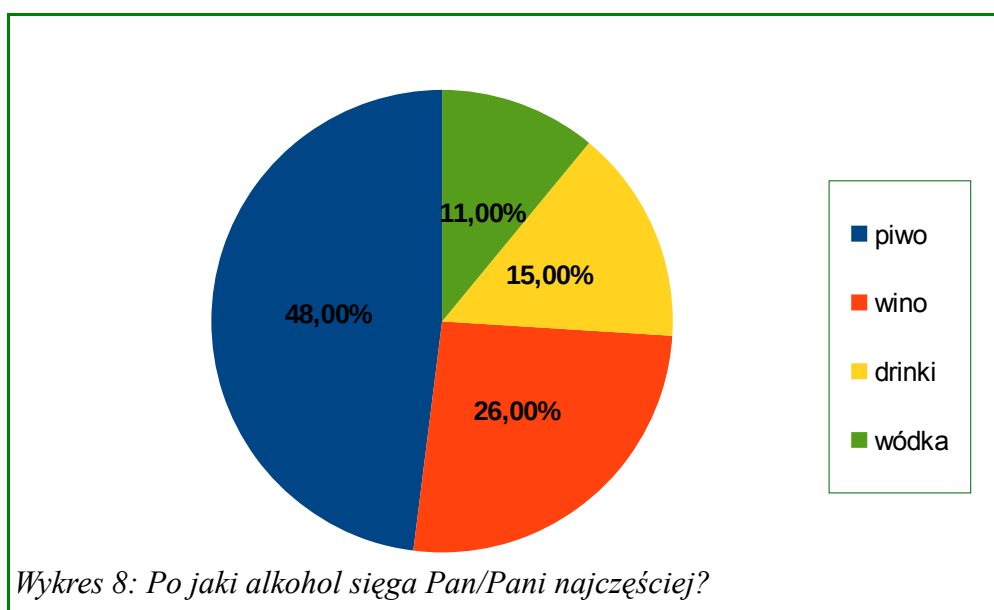
4 CBOS „Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych”, 2007r.

modelu picia, bowiem statystyczny Polak w tym samym roku, w którym przeprowadzone były badania (2007) wypił ponad 9 litrów 100 - procentowego alkoholu (spirytusu).

Oceniając z perspektywy czasu swój pierwszy kontakt z alkoholem – mieszkańcy częściej przyznają, że nastąpił on dosyć późno, w dużej mierze po ukończeniu 18 roku życia – tak określiło 61,00% osób biorących udział w ankiecie. W okresie przed 15 rokiem życia piło alkohol 8,00% badanych. Pomiędzy 15 a 18 rokiem życia po raz pierwszy alkohol spożywało 16,00% ankietowanych. Nie pamięta faktu inicjacji alkoholowej lub nie chce podać jej momentu aż 15% badanych.

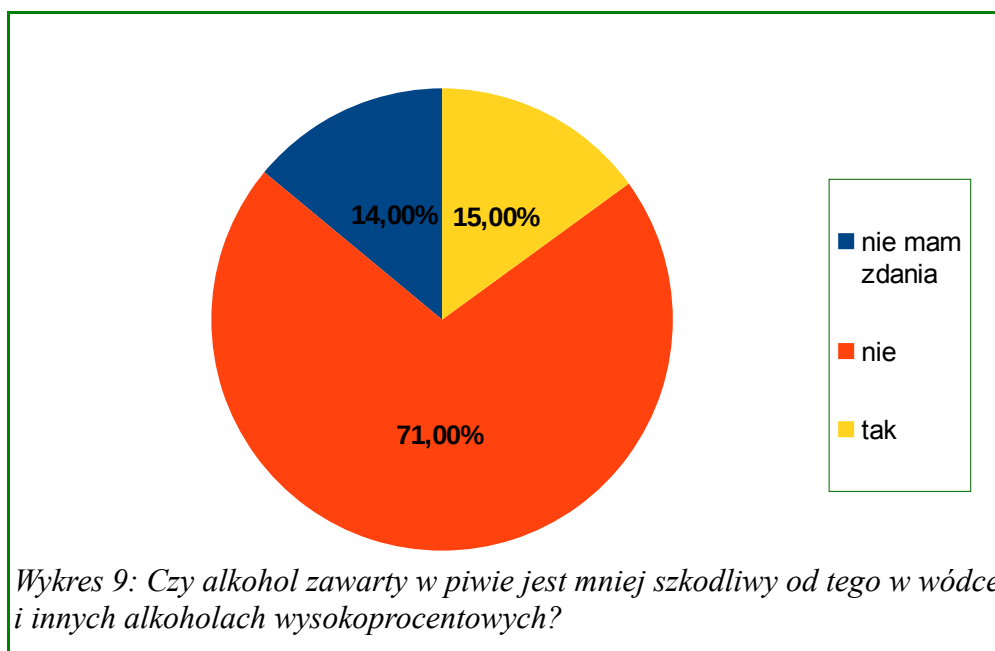

Interesujących danych dostarczają wyniki odpowiedzi na pytanie o rodzaj spożywanego najczęściej alkoholu przez mieszkańców gminy Budzów. Okazuje się, że największy udział w strukturze spożycia ma piwo 48%, następnie wino 26% i drinki 15%. Mniejsza grupa 11% wskazuje na wódkę, jako na najczęściej spożywany rodzaj alkoholu.

Z danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w Polsce największy udział w spożyciu alkoholu ma piwo – prawie 56% ogółu spożycia. Na drugim miejscu plasują się wyroby spirytusowe – 32,6%, a wino zajmuje dopiero trzecią pozycję z udziałem ok. 11%. W badanej gminie struktura przedstawia się nieco inaczej, zwłaszcza ze względu na większą popularność wina nad wyrobami spirytusowymi.

Wyniki badań wskazują na to, że duża część mieszkańców gminy ma świadomość o szkodliwości alkoholu zawartego w piwie, winie i wódce. Spośród badanych 71% potwierdza fakt, iż alkohol zawarty w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten zawarty w wódce i innych wyżej procentowych alkoholach. Przy tym 15% respondentów uważa alkohol w piwie za mniej szkodliwy niż w alkoholach wysokoprocentowych. Kolejne 14% nie ma zdania na ten temat.

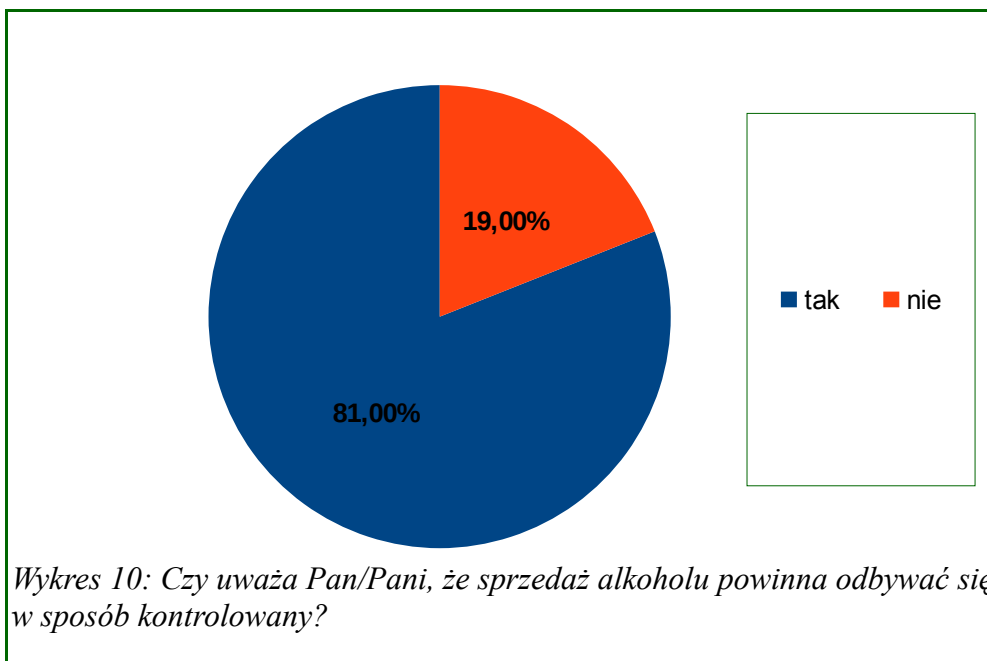

Mieszkańcy w opiniach na temat dostępności alkoholu uważają w 54%, że alkohol powinien być dostępny od 21 roku życia, a 46% badanych uważa, że nie należy podnosić wartość dolnej granicy wiekowa dostępności alkoholu.

Większość badanych (81%) uważa, że alkohol jest towarem szczególnym, stąd dostęp do niego powinien być ograniczony i kontrolowany. Niemniej jednak, niepokojącym może być fakt, 19% mieszkańców uważa, że alkohol jest takim samym towarem jak każdy inny i powinien podlegać tylko regułom wolnego rynku. To niebezpieczne przekonanie – biorąc pod uwagę koszty, jak niesie ze sobą nadużywanie tej substancji. Wydaje się, że od dorosłych mieszkańców gminy należałoby oczekiwać bardziej radykalnych postaw w tym zakresie.

Od jakiego wieku powinno sprzedawać alkohol ?	
Bez ograniczeń	-
16 rok życia	-
18 rok życia	46,00%
21 rok życia	54,00%

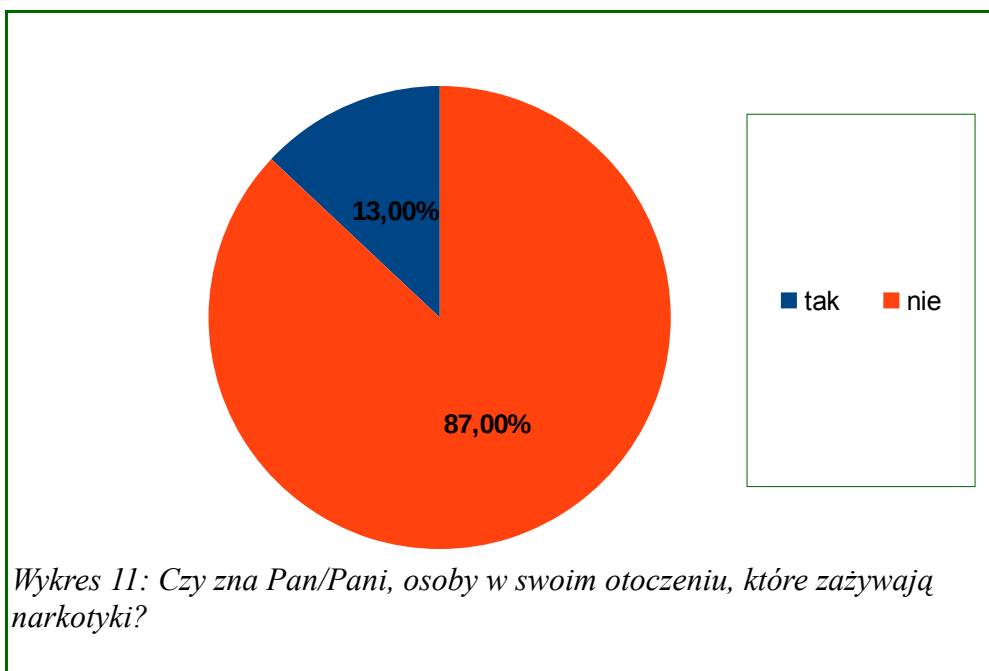
Tabela 3: Proponowany przez badanych wiek sprzedaży napojów alkoholowych.

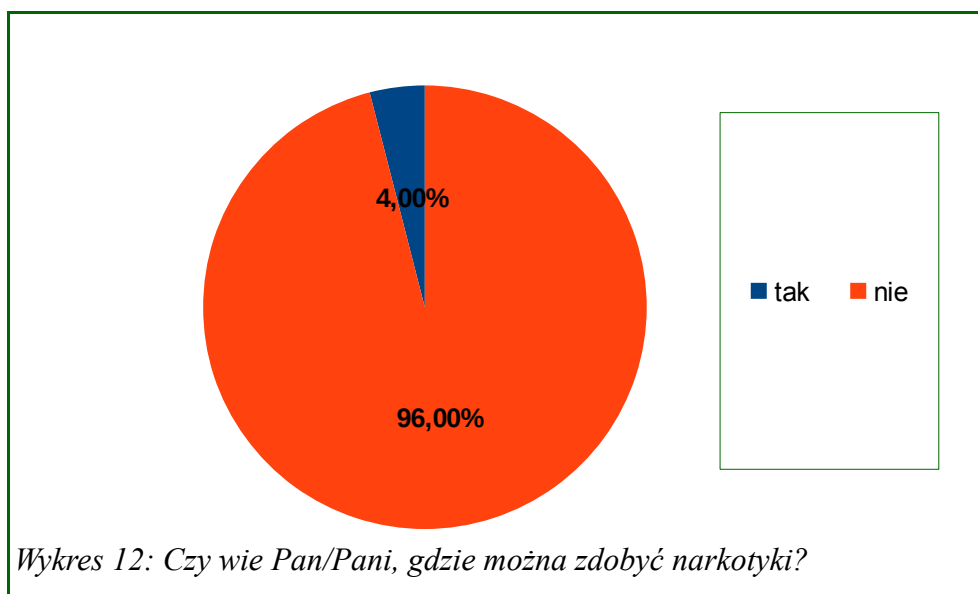
Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków

Pomimo, iż problem stosowania narkotyków dotyczy głównie ludzi młodych, warto poznać, jakie są postawy dorosłych wobec tej substancji psychoaktywnej.

Spośród badanych mieszkańców gminy 87% nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto zażywałby narkotyki. Pozostali – 13% wskazują na znajomość przynajmniej jednej osoby, która zażywa narkotyki.

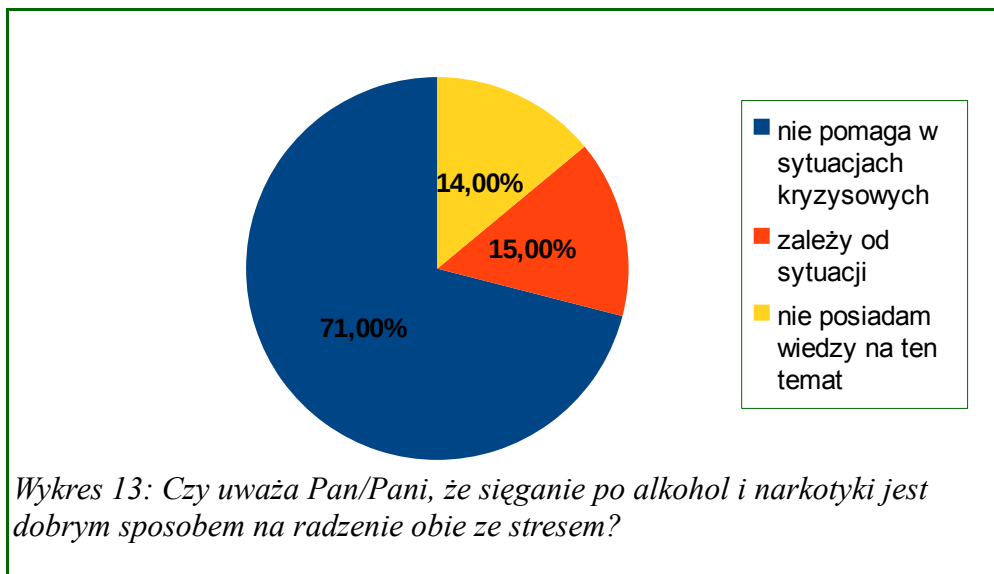

Stosunkowo duża liczba osób – 96% w odpowiedzi na pytanie, czy znają źródła zaopatrywania się w narkotyki odpowiedziało, że nie, natomiast 4% przebadanych dorosłych mieszkańców gminy wie gdzie i u kogo można je kupić.

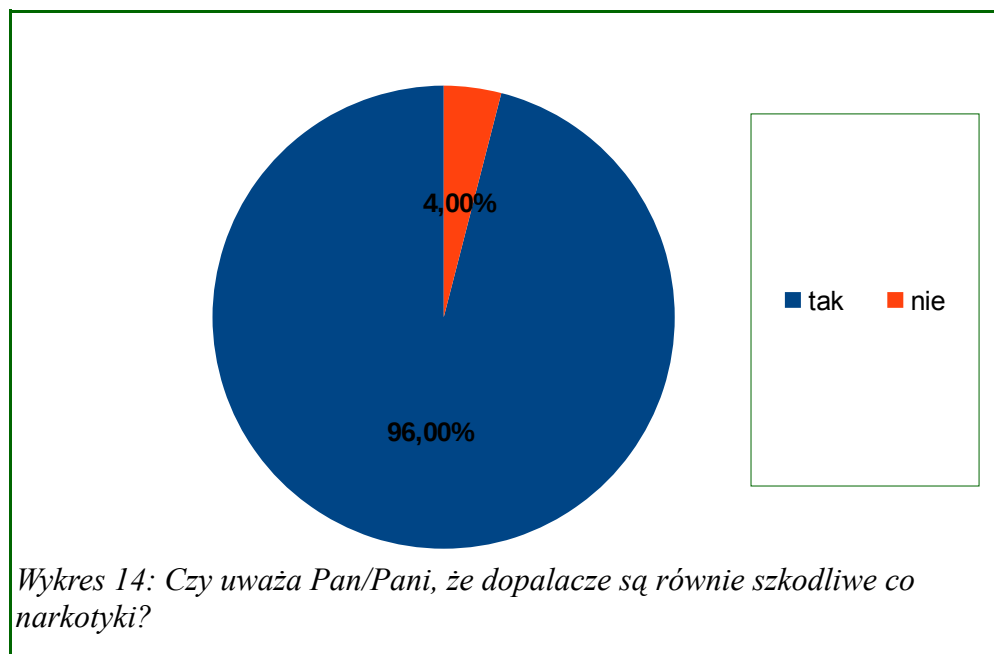

Sięganie po alkohol w sytuacjach kryzysowych to jeden z sygnałów ryzykowanego picia alkoholu, mogącego grozić uzależnieniem. Również używanie narkotyków w takich sytuacjach nasila ich uzależniające działanie. Badani mieszkańcy gminy nie są skłonni traktować alkoholu i narkotyków za dobry sposób na radzenie sobie ze stresem. Ponad połowa - 71% uważa, że nie pomagają one w kryzysie, ale jednocześnie 15% uzależnia to od konkretnej sytuacji. Niepokojące jest także to, że aż 14% badanych przyznaje, że nie

posiada wiedzy na ten temat, a 0% dorosłych mieszkańców gminy wprost przyznaje, że uważa te używki za dobry sposób pomagania sobie w trudnych chwilach.

Mieszkańcy gminy są dosyć radykalni w zakresie poglądów dotyczących szkodliwości substancji zwanych dopalaczami. 96% ankietowanych potwierdza, że działanie tych produktów może być równie szkodliwe, co stosowanie narkotyków.

Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym

W ostatnich latach do publicznej wiadomości dociera wiele informacji na temat różnych form przemocy, zarówno domowej jak i w środowisku lokalnym – w tym przede wszystkim w szkole. Badanie zjawiska przemocy, szczególnie domowej jest trudnym przedsięwzięciem, bowiem wymaga od respondenta podzielenia się bardzo trudnymi, intymnymi osobistymi doświadczeniami. W przypadku przemocy domowej, ofiary zmuszone są do przyznania się do osobistych porażek jako żon, mężów, matek czy dzieci. Przemoc traktują jako sytuację poniżającą, wstydliwą, stąd ogromne bariery przez przyznaniem się do tego typu incydentów.

Badania CBOS dotyczące doświadczania zjawiska przemocy wśród Polaków pokazują, iż przemoc i różne formy agresji nie są czymś nadzwyczajnym w życiu Polaków. Spotykają się z nią coraz częściej na ulicy, w miejscach publicznych, w pracy, w szkole, środkach komunikacji miejskiej.

Ogółem co piąty Polak 19% w 2012 roku przyznaje, że padł ofiarą przemocy fizycznej. Blisko co dziesiątemu 9% przydarzyło się to na ulicy (lecz nie w pobliżu domu), minimalnie mniejszej grupie 8% - w okolicy miejsca zamieszkania. W domu z aktami przemocy spotkało się 6% ankietowanych. Co dwudziesty 5% był ofiarą przemocy w lokalu gastronomicznym - restauracji, kawiarni, na dyskotecę. Nieliczni doświadczyli agresji w pracy bądź w szkole, w środkach komunikacji lub w innym miejscu po 2%.⁵

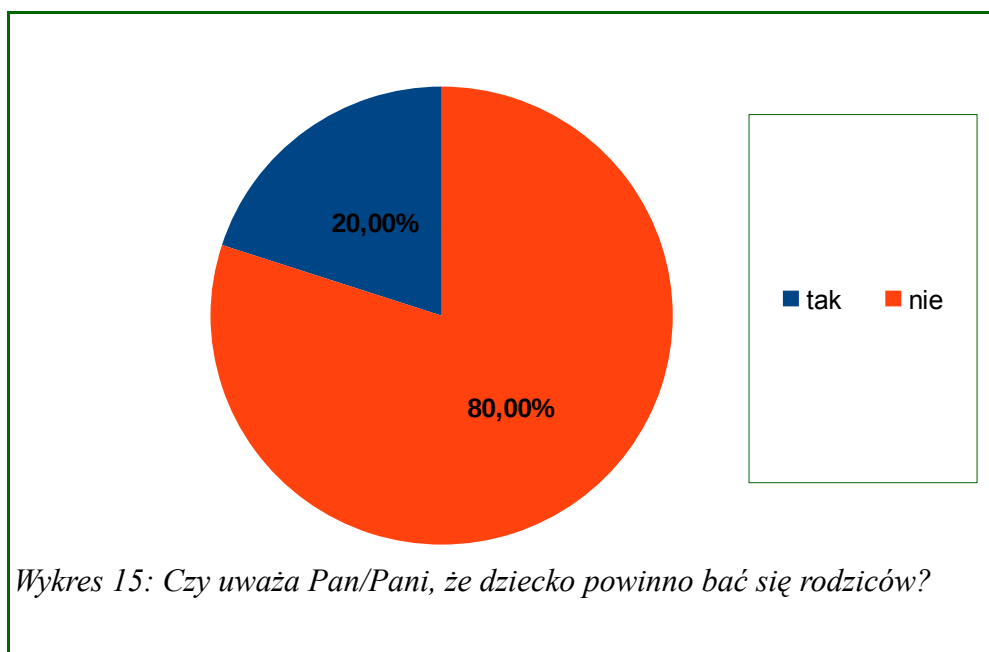
Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. Wprawdzie przyzwolenie na stosowanie kar fizycznych, jako środka wychowawczego ma w Polsce coraz mniej zwolenników, jednak opinia publiczna jest wciąż sceptycznie nastawiona, co do wprowadzenia całkowitego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Za jej głosem do niedawna szło także polskie prawo, dopuszczające stosowanie kar fizycznych, jeżeli nie powodują one uszczerbku na zdrowiu dziecka. Pomimo, iż bicie dzieci w celach wychowawczych ma wciąż duże grono zwolenników – połowa uczestników 51,0% ogólnopolskich badań z roku 2008 sprzeciwia się wprowadzeniu zakazu bicia dzieci, ponad trzy-czwarte 78,0% uważa, że są takie sytuacje, kiedy trzeba dać „klapsa”, zaś dwie-piąte 41,0% zgadza się ze stwierdzeniem, że „lanie nikomu nie zaszkodziło” – skala tego zjawiska maleje. W roku 1998 tylko ponad dwie-piąte 43,0% rodziców twierdziło, że ich dzieci nie są bite, w roku 2009 jest już ich ponad dwie - trzecie 69,0%. Powszechnie obowiązujące 90,0% jest także przekonanie o konieczności powstrzymywania się od nadużywania władzy rodzicielskiej. Nawet sami zwolennicy karania fizycznego przyznają się, iż kary takie są upokarzające dla dzieci.

⁵ Dane CBOS *Przemoc i konflikty w domu*, 2012r.

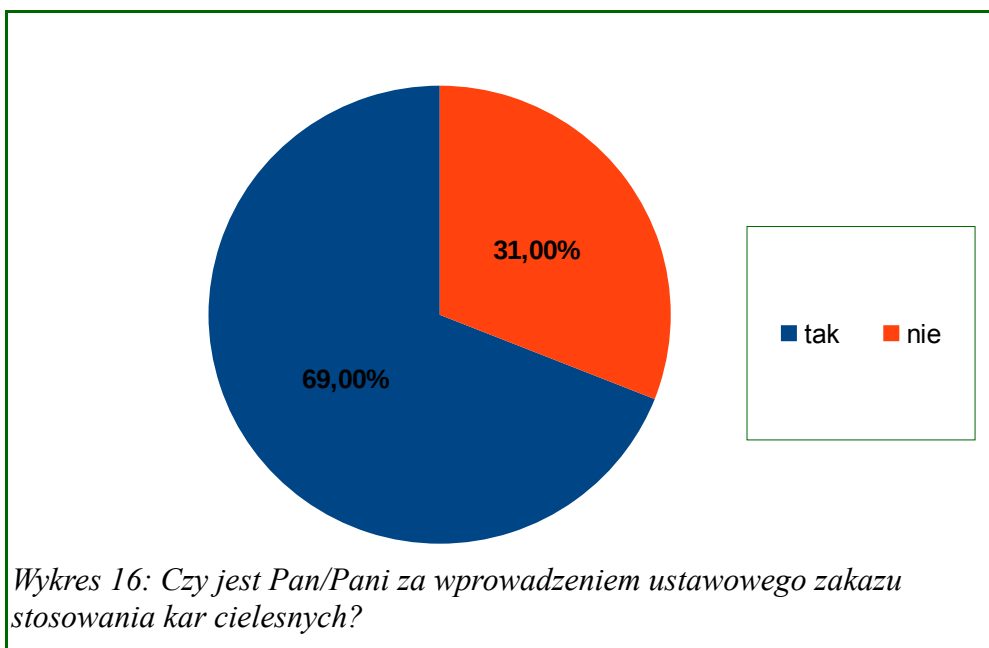
Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców gminy

Dorośli mieszkańcy gminy Budzów również w zdecydowanej większości są przekonani co do tego, iż kary fizyczne i surowe traktowanie dziecka nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Warto jednak poznać szczegółowy rozkład odpowiedzi na pytania oscylujące wokół problematyki przemocy.

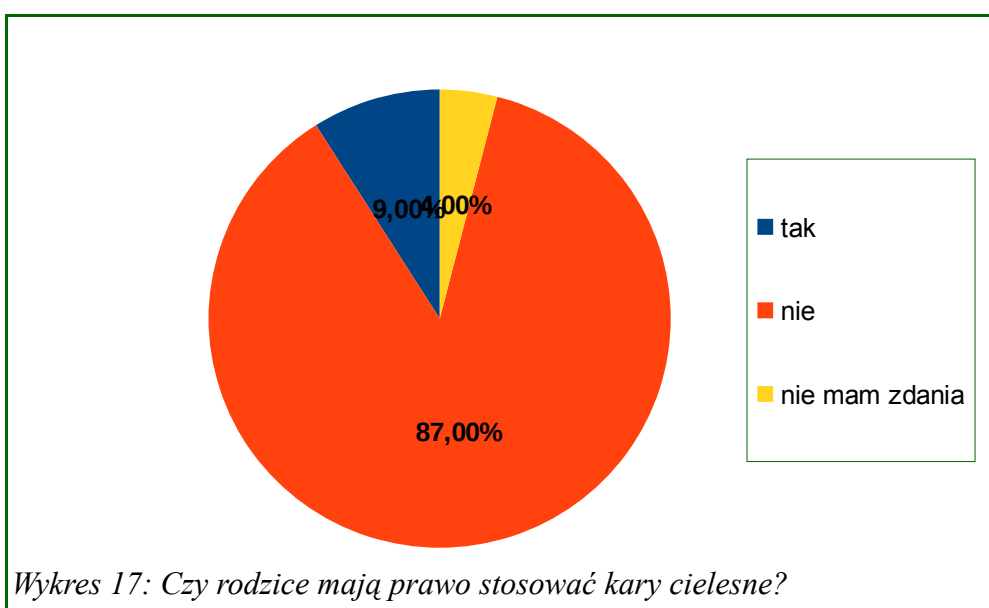
Wśród mieszkańców gminy można zidentyfikować dużą grupę dorosłych, którzy są zwolennikami rygorystycznego wychowywania dzieci. Potwierdza to fakt, że aż 20% badanych uważa, iż dziecko powinno bać się rodziców, bo wtedy łatwiej jest uzyskać posłuszeństwo i szacunek. Przeciwnych takiej postawie jest 80% respondentów, którzy twierdzą, że dziecku w okresie dorastania nie powinien towarzyszyć lęk przed rodzicami. Większość dorosłych 69% jest przeciwna stwierdzeniu, że surowe traktowanie dziecka – hartuje go, dając większe szanse na sukces wychowawczy, a dziecku pomoże lepiej sobie radzić w przyszłości, ale część mieszkańców gminy 31% konsekwentnie dowodzi, iż surowe traktowanie dziecka zwiększa sukces wychowawczy.

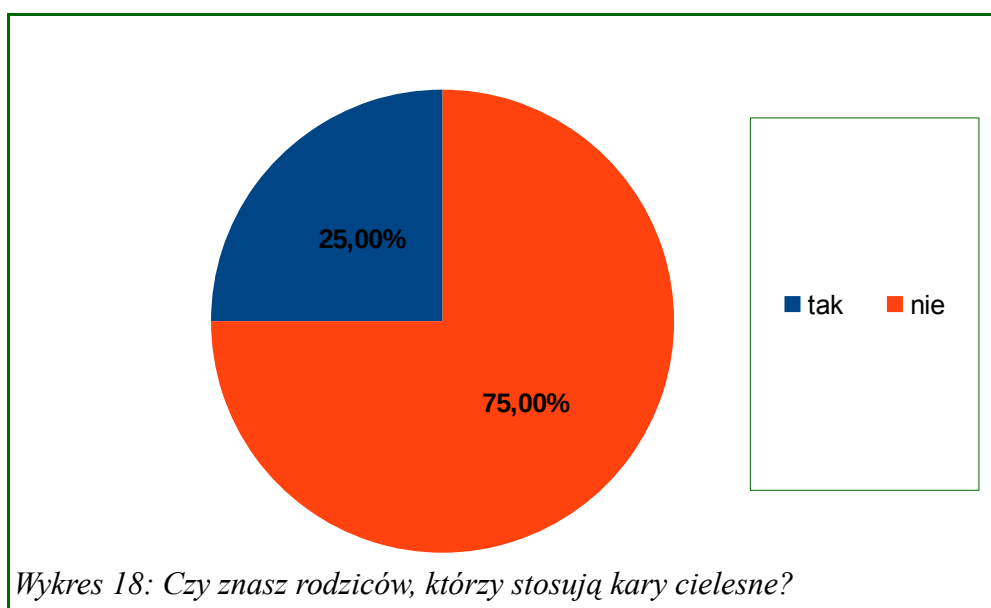

Mieszkańcy gminy są także zwolennikami regulacji prawnych w tym zakresie. Za wprowadzeniem (już obowiązującego) ustawowego zakazu bicia dzieci opowiada się 69%, zaś 31% jest przeciwnych tego typu prawnej regulacji. W tym przypadku mieszkańcy gminy są mniej rygorystyczni wobec dzieci niż populacja ogólnopolska, bowiem w badaniach CBOS za taką regulacją opowiedziało się 41%, przeciwko zaś – 51%.

Przeważająca część mieszkańców gminy – 87% nie pochwała stosowania kar cielesnych w procesie wychowywania dzieci, zaś 9% z nich nadal uważa, że jest to dobra metoda. 4% badanych nie ma zdania na ten temat. Dodatkowo warto zwrócić uwagę na fakt, że 25% ankietowanych wskazuje, iż zna w swoim środowisku przypadki bicia dzieci przez swoich opiekunów. Może to świadczyć o znacznym rozpowszechnieniu tego zjawiska w środowisku gminnym.

CZĘŚĆ III

Problemy społeczne wśród dzieci i młodzieży

Grupa badawcza

W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 304 uczniów. Wśród badanych było 143 chłopców i 161 dziewczynek. W szkołach podstawowych przebadano 90 uczniów, w szkołach gimnazjalnych 214 uczniów. Ankieta składała się z 75 pytań zamkniętych.

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

1. Używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy;
2. Problemów przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
3. Używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

Młodzież w gminie Budzów wobec problemów związanych z paleniem papierosów i piciem alkoholu

Palenie papierosów

Jedną z najbardziej popularnych i powszechnie dostępnych substancji uzależniających jest nikotyna. Palenie tytoniu – jako jedna z legalnych, dopuszczonych do sprzedaży substancji psychoaktywnych - nie jest przedmiotem aż tak szerokich dyskusji społecznych jak nadużywanie alkoholu czy stosowanie narkotyków. Niewątpliwie przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, iż palenie papierosów nie ma tak daleko idących konsekwencji społecznych – choć bardzo poważne zdrowotne. Udział zgonów z powodu chorób wywołanych przez palenie sięga 15% wszystkich zgonów, czyli co siódma osoba umiera wyłącznie z powodu palenia. Palenie papierosów jest przyczyną 30% przedwczesnych zgonów dorosłych mężczyzn w Polsce. Żaden inny pojedynczy czynnik nie ma tak istotnego negatywnego wpływu na stan zdrowia polskiej populacji.

W populacji ogólnopolskiej na przestrzeni ostatnich kilku dekad obserwowany jest spadek liczby osób palących. Na początku lat osiemdziesiątych (1982) regularne palenie

deklarowało 62% mężczyzn i 30% kobiet, ale już pod koniec tej dekady paliło tylko 50% mężczyzn i 22% kobiet. Z analiz Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w latach dziewięćdziesiątych (1996) w polskiej populacji było 35,3% palaczy, przy czym spośród mężczyzn paliło 47,3%, zaś spośród kobiet 24,5%.

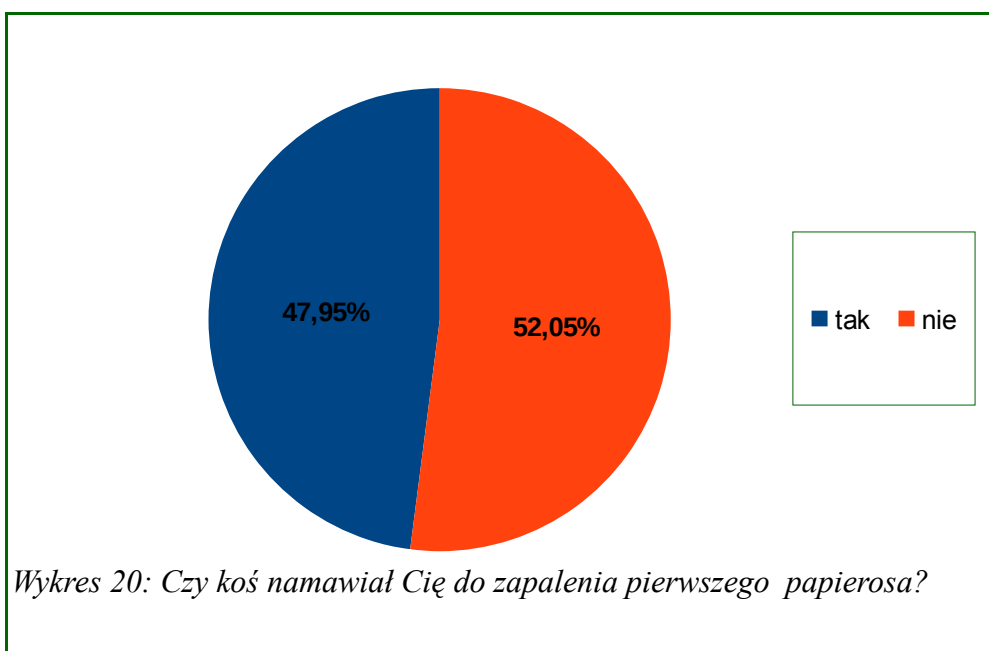
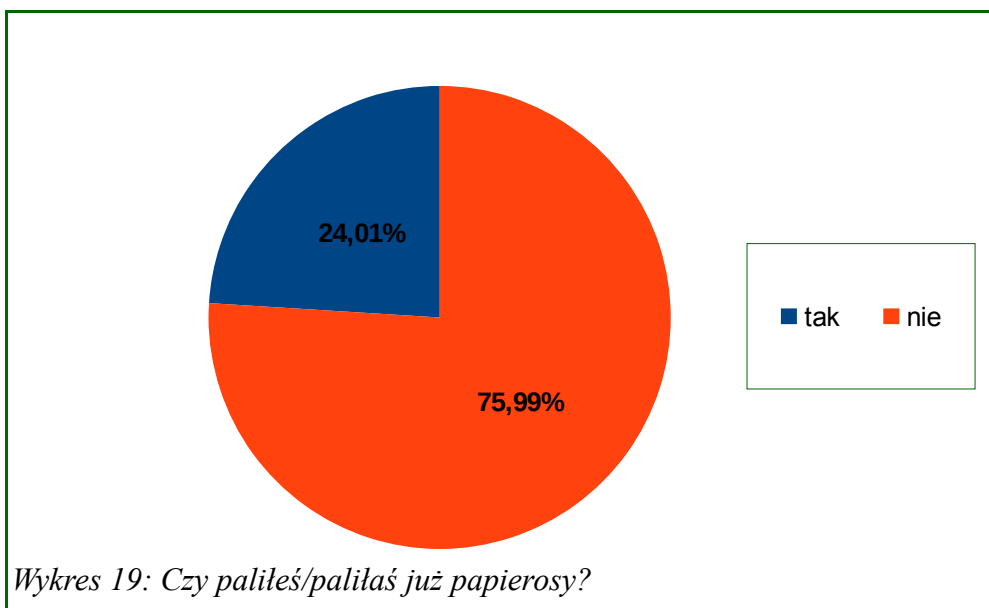
Te dane pokazują nową tendencję – otóż okazuje się, że stosunkowo szybko maleje liczba palących mężczyzn, ten trend jednak nie dotyczy kobiet. Odsetek palących kobiet bądź wcale nie maleje (w latach dziewięćdziesiątych w porównaniu do lat osiemdziesiątych nawet wzrósł) bądź maleje znacznie wolniej. Potwierdzają to najnowsze dane. W 2004 roku w Polsce paliło 30,1% dorosłych mieszkańców (przy czym regularne palenie deklarowało 26,3%). Spośród mężczyzn paliło 38% (regularnie - 33,9%), zaś spośród kobiet 23,1% (regularnie – 19,3%). Nieduży odsetek osób (zarówno kobiet jak i mężczyzn) deklarował palenie okazjonalne – ok. 4%. Daje się więc zauważyć duży spadek odsetka palących mężczyzn (o prawie 10 punktów procentowych w ciągu 8 lat), i niezauważalny prawie spadek palących kobiet (o 1,4 punktu procentowego). Faktem jest jednak, iż znacznie więcej kobiet niż mężczyzn nigdy nie paliło. W populacji ogólnopolskiej prawie 62% kobiet i tylko 40% mężczyzn deklaruje, iż nigdy nie palili⁶.

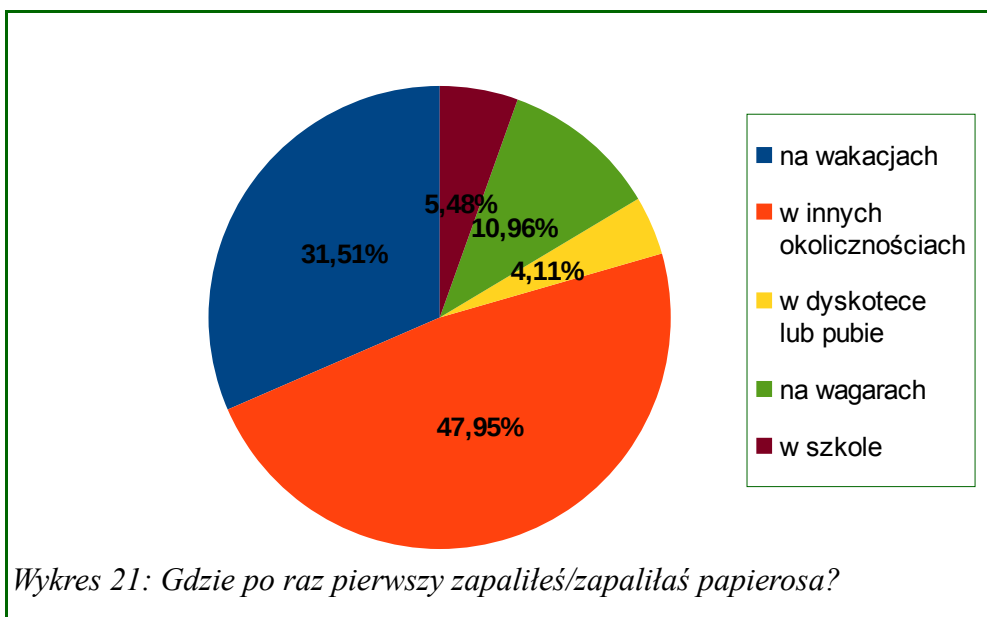
Najnowsze badania CBOS pokazują, że w Polsce w dalszym ciągu pali papierosy ok. 32% ogółu społeczeństwa, przy czym mężczyźni prawie dwukrotnie częściej niż kobiety. Palenie deklaruje dwie piąte mężczyzn (40%) i jedna czwarta kobiet (24%).

Odrębny problem stanowi palenie wśród dzieci i młodzieży. W tym zakresie również można dostrzec pozytywne trendy. Badania prowadzone w 2008 roku wśród młodzieży szkolnej pokazały, iż palenie staje się dla nich coraz mniej atrakcyjne. Wprawdzie regularne palenie zadeklarowało wówczas 22% badanej młodzieży, a okazjonalne, – 18% – ale był to i tak najniższy odsetek od kilkunastu lat. Wśród młodzieży szkolnej mniej palą dziewczęta oraz uczniowie liceów.

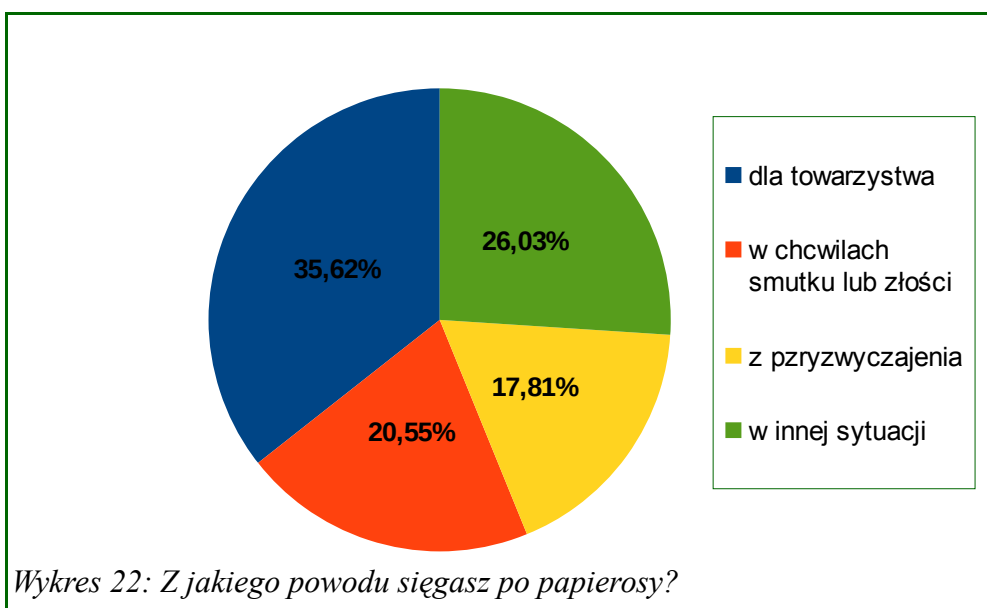
Jedna czwarta uczniów, którzy zostali zapytani czy mieli kiedyś kontakt z papierosami przyznała, że ma już za sobą inicjację z wyrobami tytoniowymi. Okazuje się, iż najbardziej sprzyjającą sytuacją dla pierwszych doświadczeń w tym zakresie były wakacje. Taką odpowiedź zaznaczyło 31,51% uczniów. 47,95% uczniów deklarujących kontakt z paleniem przyznaje, że po raz pierwszy palili w innych miejscach nie wymienionych w ankiecie. Pozostałe sytuacje, sprzyjające inicjacji nikotynowej wymieniane były przez uczniów znacznie rzadziej: szkoła – 5,48%, wagary – 10,96%, na dyskotece – 4,11%.

6 Dane CBOS, Postawy wobec palenia papierosów, Warszawa 2008.

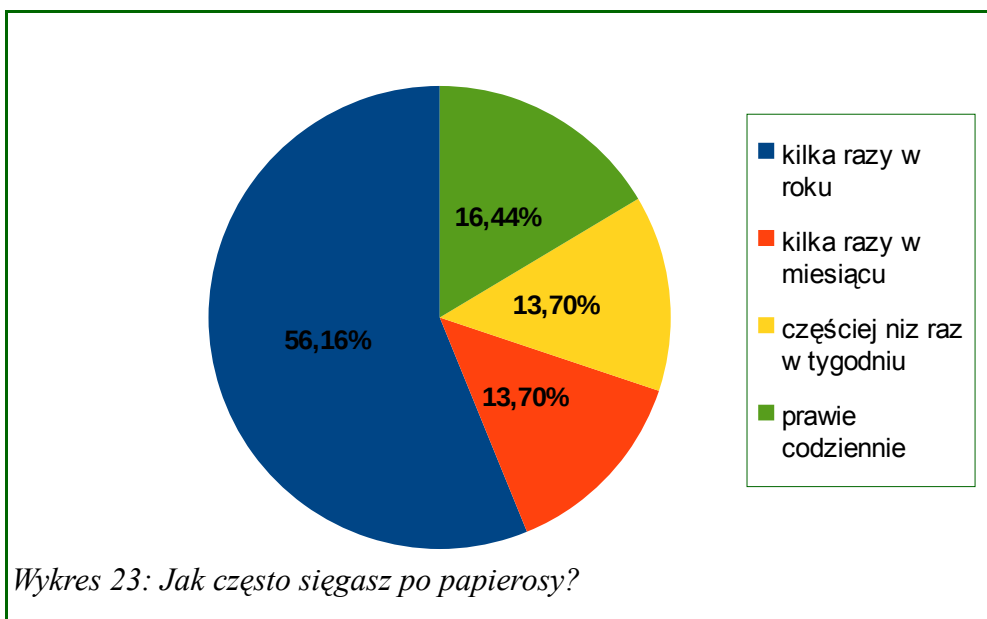

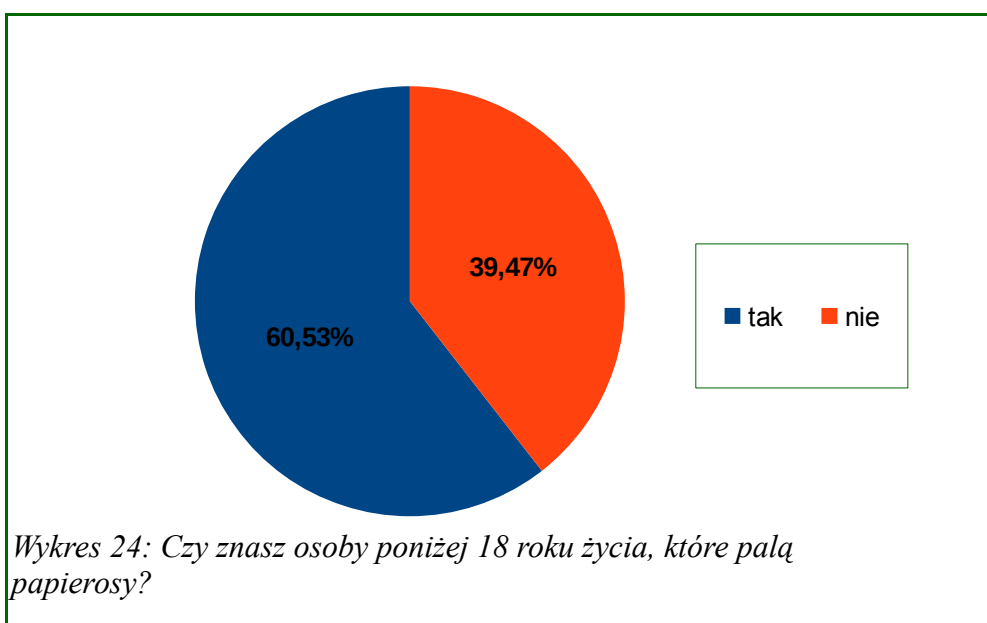
Wśród powodów palenia uczniowie najczęściej – 35,62% wskazywali, że palą dla towarzystwa. 17,81% uczniów pali z przyzwyczajenia, 20,55% w chwilach smutku i złości, a 26,03% wskazuje na inne powody.

Dosyć systematyczne pali w sumie blisko 30% uczniów deklarujących palenie, przy czym 16,44% wskazuje na codzienne palenie, 13,7% - na kilkakrotne w ciągu tygodnia, 13,7% wskazuje na palenie kilka razy w miesiącu. 56,16% uczniów deklaruje okazjonalne palenie (kilka razy roku).

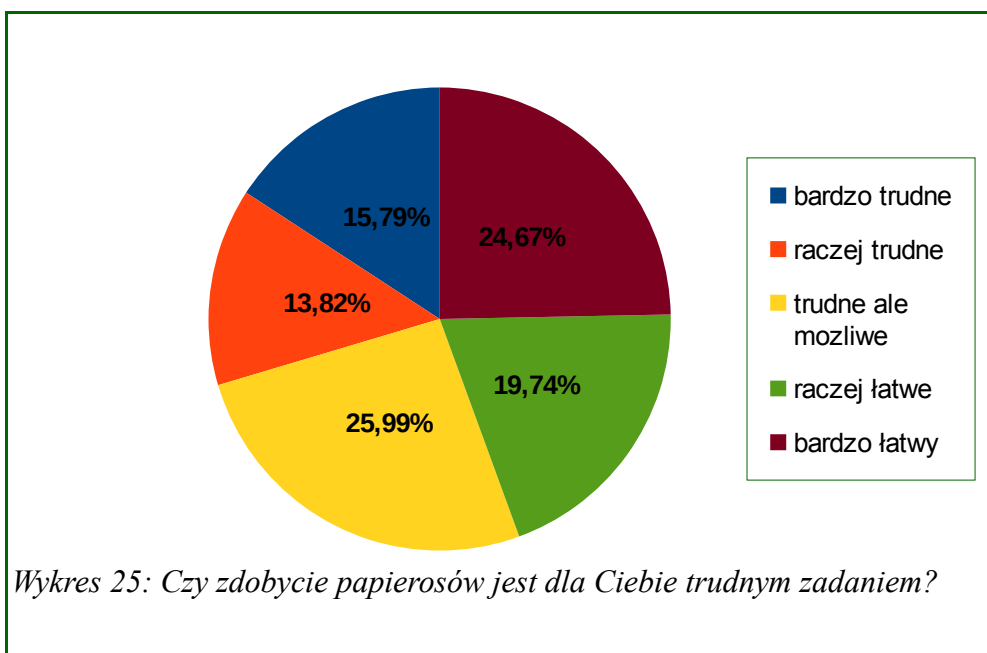

Badani młodzi ludzie dość często przyznają się do palenia i mają wokół siebie całkiem sporo palących znajomych. 60,53% badanych uczniów wskazuje, że zna przynajmniej jedną osobę, która nie ma jeszcze ukończonych 18 lat a pali papierosa. Rozkład odpowiedzi na to pytanie wskazuje może na bardzo duże rozpowszechnienie zjawiska palenia tytoniu wśród młodzieży.

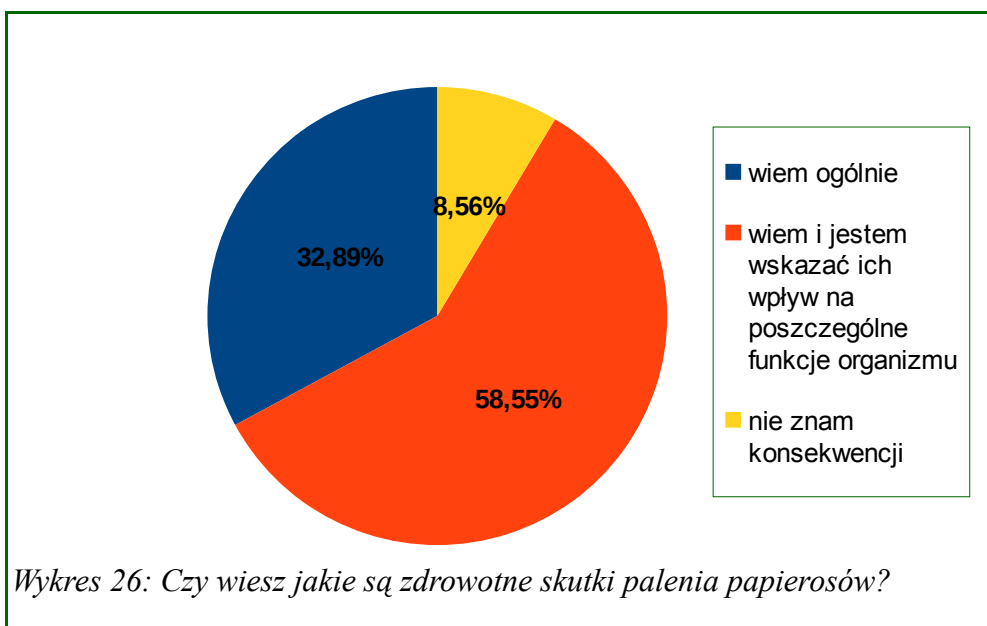

Warto również zwrócić uwagę na fakt, iż uczniowie nie uważają papierosów za towar trudno dla nich dostępny. 19,74% twierdzi, że jest to raczej łatwe zadanie i nie wymaga dużego wysiłku. 24,67% uważa zakup papierosów za łatwe zadanie i właściwie każdy może je kupić. Dla 25,99% uczniów szkół kupno papierosów to zadanie trudne, ale możliwe.

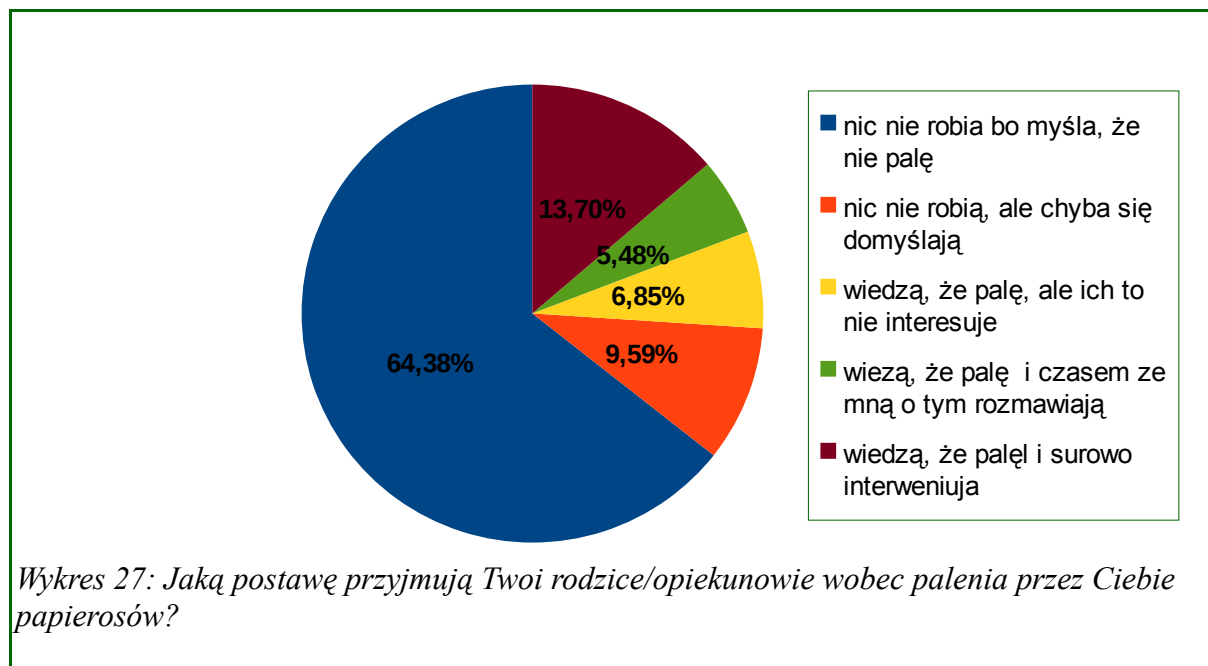
13,82% uważa, że jest to raczej trudne zadanie i nie jest warte wysiłku. Tylko 15,79% uczniów uważa, że zakup tytoniu przez osobę niepełnoletnią jest bardzo trudny, wręcz niemożliwy i leży poza zasięgiem ich możliwości.

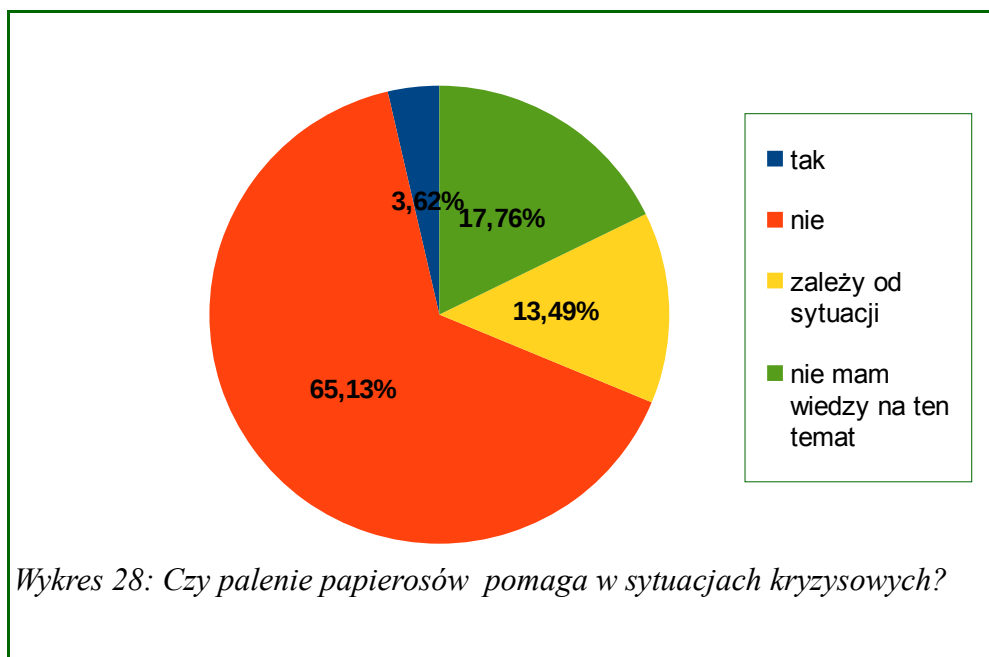
Uczniowie stosunkowo wysoko oceniają swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji palenia. 32,89% uczniów zna ogólne skutki palenia, 58,55% potrafi powiedzieć jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje organizmu, a pozostałe 8,56% nie zna konsekwencji palenia papierosów.

Zdaniem 64,38% uczniów, ich rodzice nie wiedzą o ich paleniu papierosów, zdaniem 9,59% rodzice domyślają się tego, 13,7% rodziców badanych uczniów wie o paleniu ich dziecka i interweniuje surowymi karami lub wizytą w poradni, 5,48% rodziców podejmuje rozmowę z palącym dzieckiem. W ocenie 6,85% uczniów, ich rodzice zdają sobie sprawę z ich palenia, ale nie są tym zainteresowani.

Warto jeszcze zwrócić uwagę na fakt, iż może się zdarzyć, że młodzi ludzie będą traktować palenie jako sposób na radzenie sobie w trudnych sytuacjach. Niestety, jedną ze strategii radzenia sobie ze stresem bywa sięganie po papierosy. Wśród badanych uczniów panują na ten temat różnorodne opinie. 65,13% badanych uczniów uważa, że palenie papierosów nie pomaga w trudnych sytuacjach. Znaczny odsetek – 17,76% przyznaje, iż po prostu nie posiada wiedzy na ten temat. 13,49% badanych uzależnia to od sytuacji a 3,62 stwierdza, wprost, że palenie papierosów może być pomocne w trudnych sytuacjach.

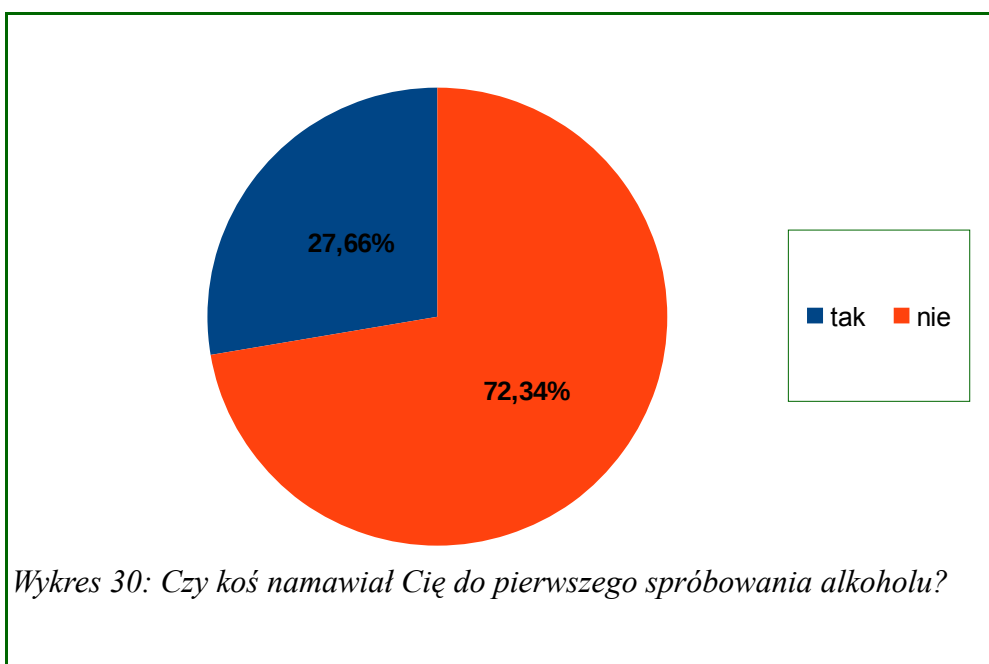
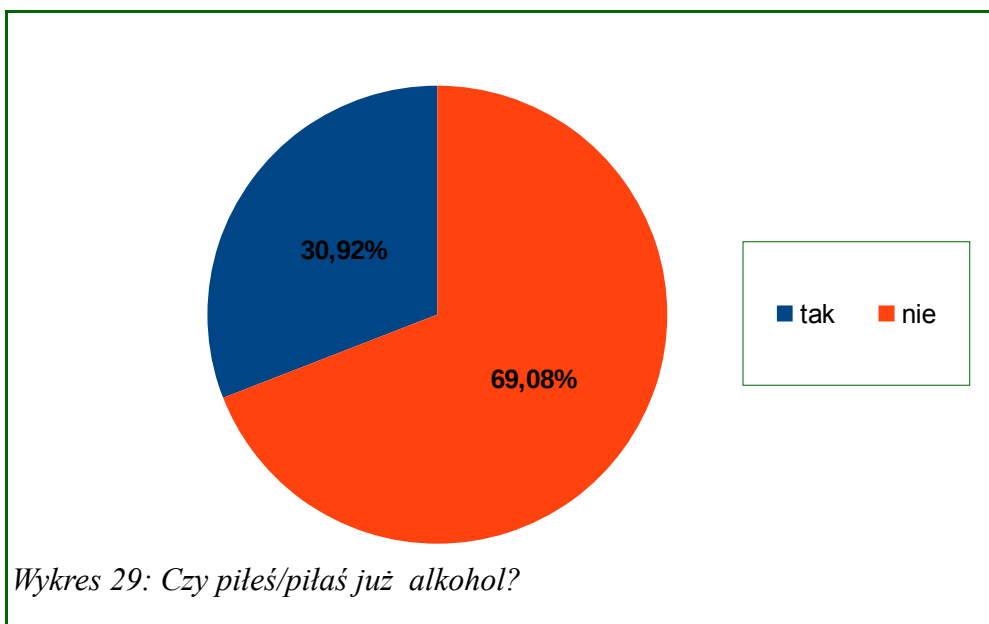

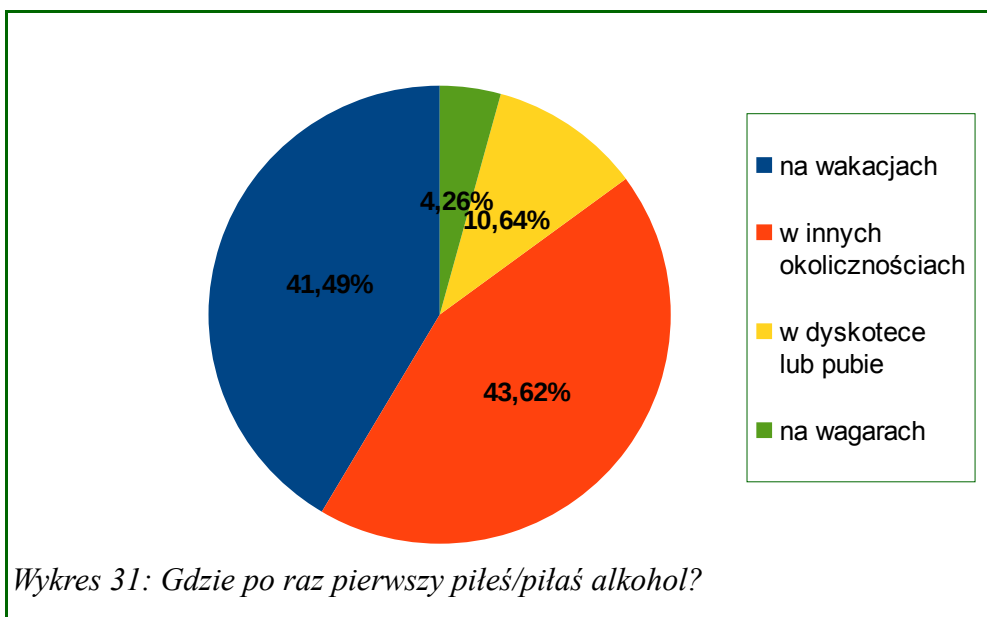
Analiza powyższych wyników pozwala na stwierdzenie, iż zjawisko palenia papierosów wśród uczniów gminnych szkół – na podstawie ich deklaracji - wydaje się być dość szeroko rozpowszechnione. Kontakt z papierosami deklaruje duża grupa uczniów, a dodatkowo spora część z nich pali systematycznie i od długiego czasu. Palący uczniowie - najprawdopodobniej przebywają również wśród osób palących – stąd deklarują znajomość znacznej liczby palących rówieśników.

Picie alkoholu

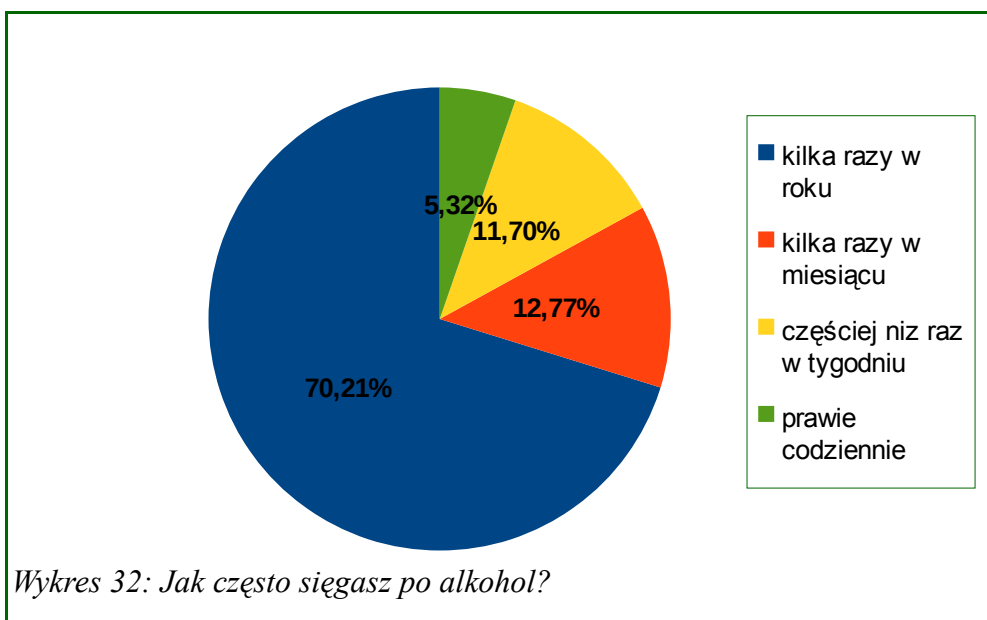
Poziom nadużywania alkoholu wśród dzieci i młodzieży w Polsce daje powód do niepokoju. Jak podaje Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, do picia napojów alkoholowych przyznaje się ponad 92% uczniów III klas gimnazjalnych i ponad 96% uczniów II klas szkół średnich. Natomiast do upicia się w czasie ostatniego roku przyznało się niemal 50% piętnastolatków (58% chłopców i 40% dziewcząt) i ponad 65% siedemnastolatków (74% chłopców i 54% dziewcząt).

W gminie Budzów kontakt z alkoholem deklaruje 30,92% uczniów. Spośród uczniów, którzy przyznali się do kontaktu z alkoholem, największa część po raz pierwszy spróbowała alkoholu na wakacjach 41,49% oraz w innych okolicznościach 43,62%. W dyskoteci lub pubie po raz pierwszy piło alkohol 10,64% uczniów, na wagarach 4,26%. Spośród tych, którzy pili już alkohol – większość 72,34% wskazuje, iż do „pierwszego razu” nikt ich nie namawiał, a alkohol pili z własnej inicjatywy.

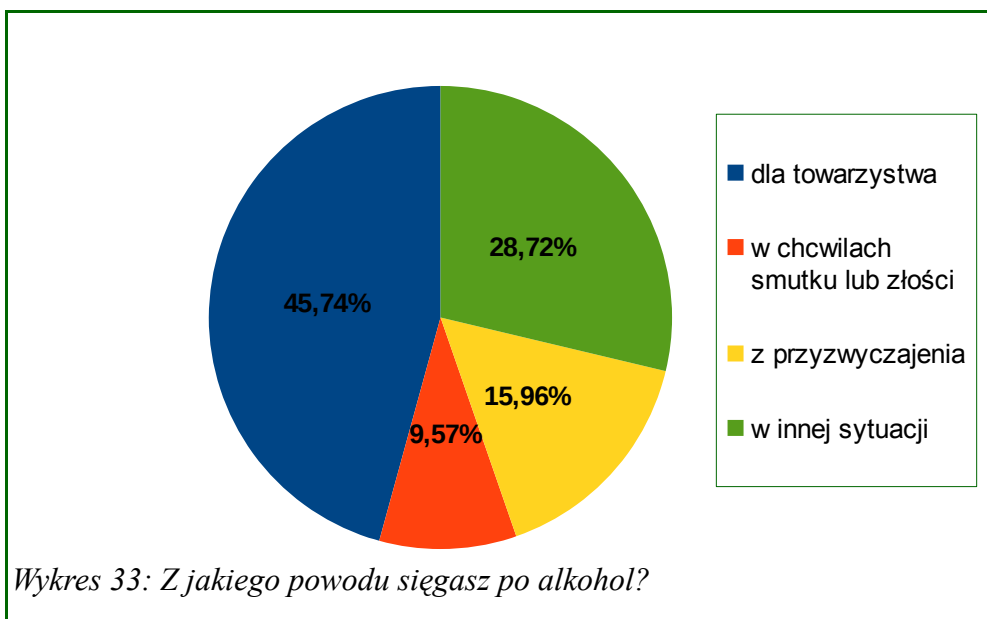

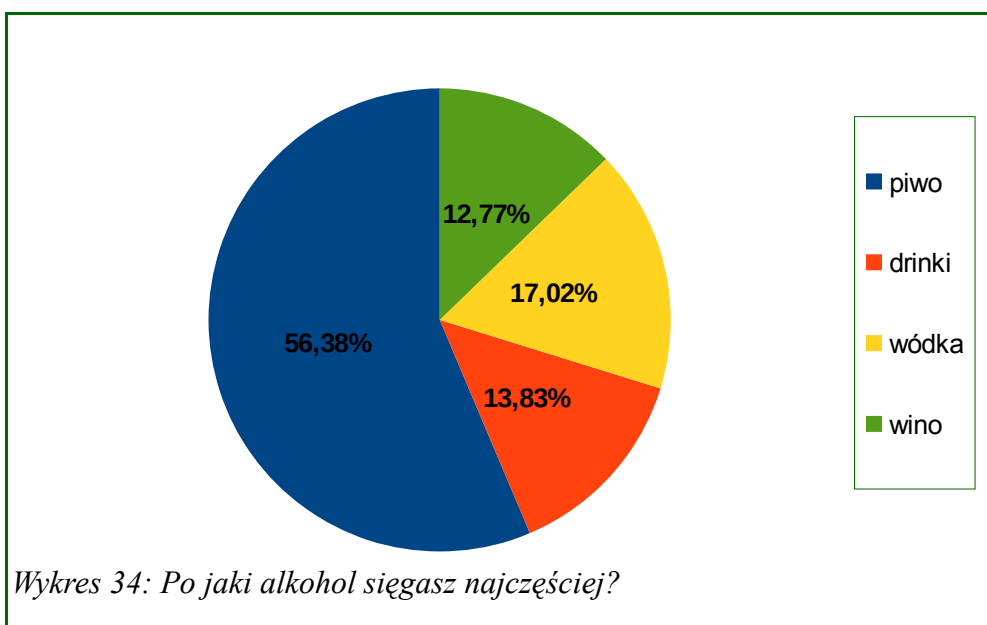
Jak wskazują wyniki badań, młodzi ludzie piją alkohol raczej okazjonalnie. Kilka razy w roku deklaruje spożycie alkoholu 70,21% pijących uczniów. Kilka razy w miesiącu sięga po alkohol 12,77% uczniów. Częściej niż raz w tygodniu deklaruje spożywanie alkoholu 11,70% pijących uczniów, a 5,32% uczniów sięga po alkohol prawie codziennie.

Młodzi piją głównie dla towarzystwa 45,74%. 9,57% pijących uczniów przyznało, że sięga po alkohol w chwilach smutku lub złości, 15,96% z przyzwyczajenia, a pozostali – 28,72 w innej sytuacji.

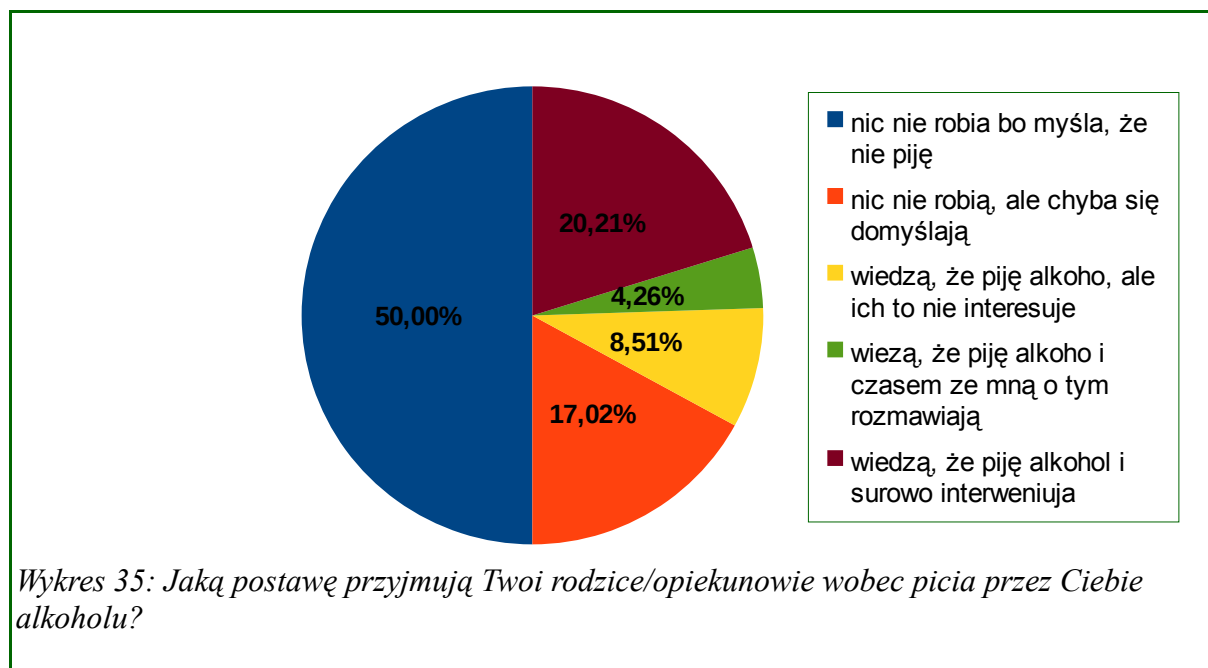

Zdecydowanie najbardziej popularnym wśród młodzieży napojem jest piwo – 56,38% badanych uczniów wskazuje, iż właśnie po nie sięga najczęściej. Dużo rzadziej młodzi sięgają po drinki. Wskazuje na nie 13,83% pijących uczniów, a następnie wódka 17,02% i wino 12,77%.

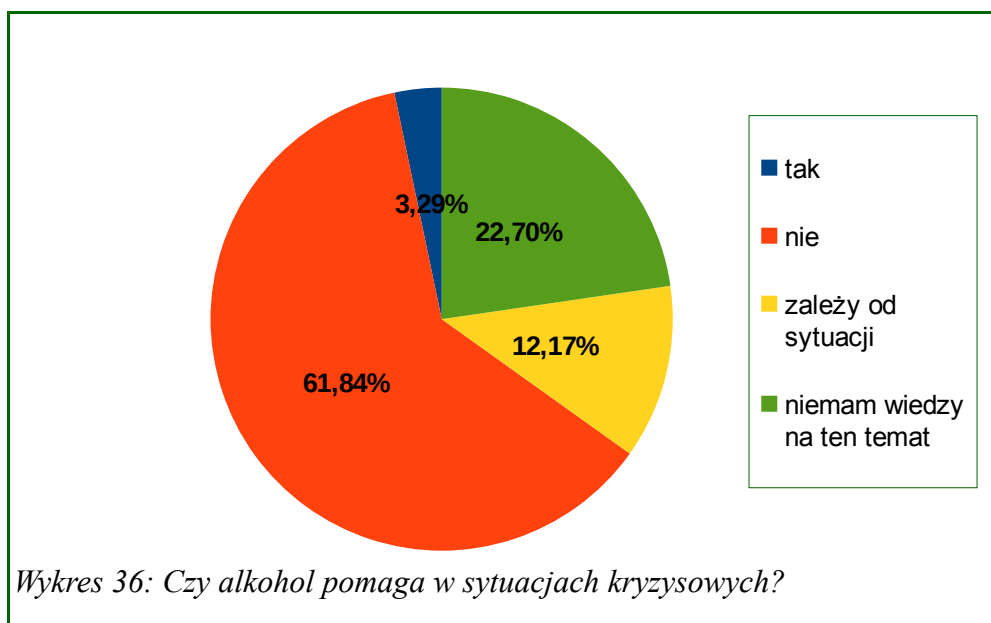

Zdaniem 50% pijących uczniów, ich rodzice nie zdają sobie z tego sprawy, 4,26% uczniów przyznaje jednak że ich rodzice o alkoholu wiedzą i podejmują ten temat w rozmowach z nimi. 17,02% rodziców uczniów mimo domyślania się tego że ich dziecko pije alkohol, nie reaguje. Kolejne 20,21% uczniów doświadcza surowych interwencji rodziców w związku z piciem alkoholu a rodzice kolejnych 8,51% mimo świadomości tego że ich

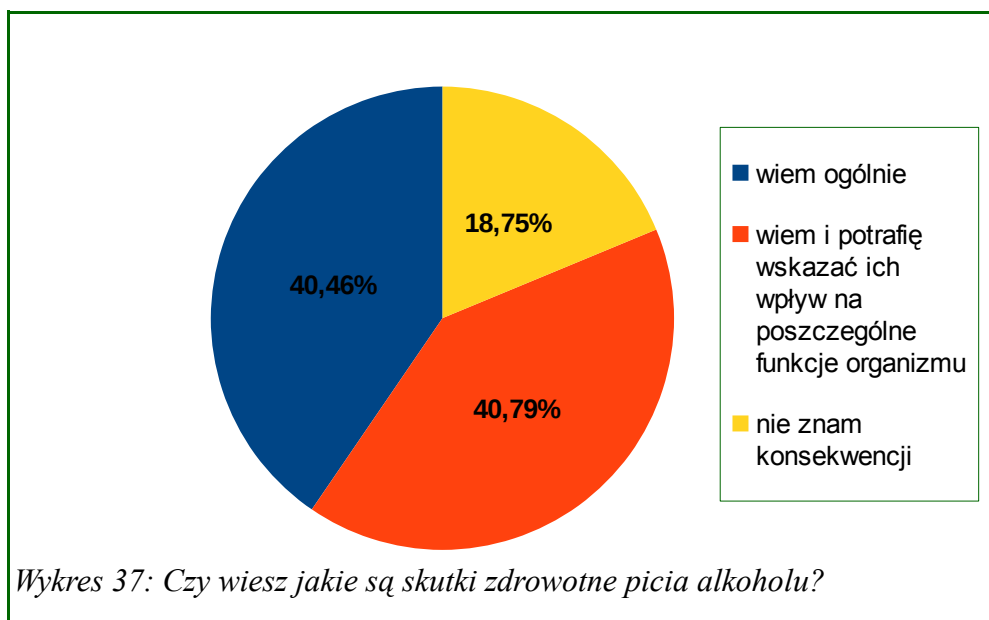
dziecko pije alkohol, nie interesują się tym.

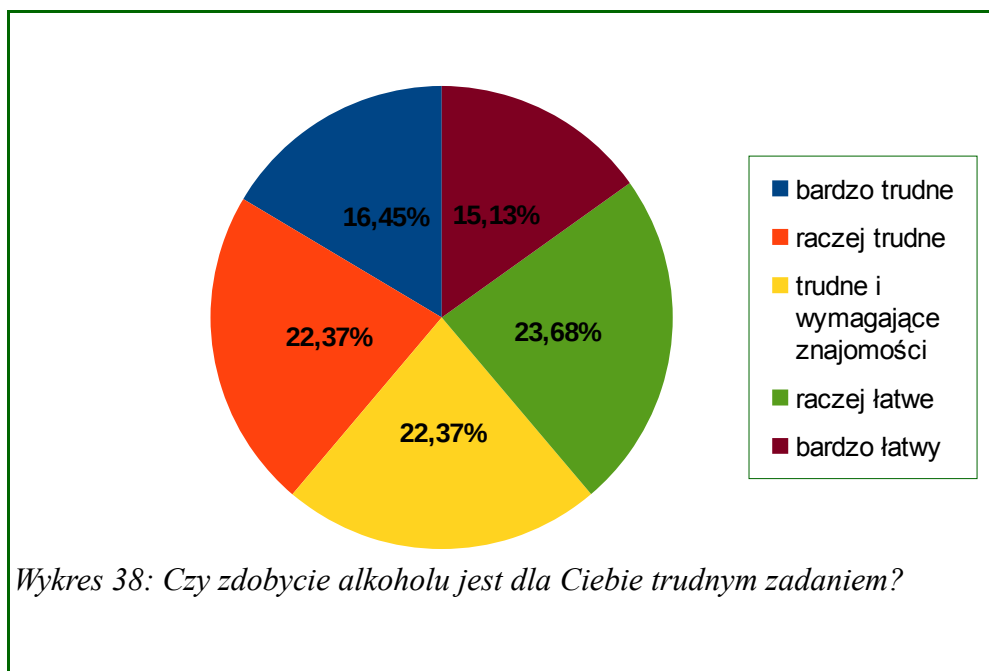
Warto zwrócić uwagę na stosunek uczniów do alkoholu jako „leku na problemy”. Niestety, jedną ze strategii radzenia sobie ze stresem – mało konstruktywną – bywa sięganie po alkohol. Wśród badanych uczniów panują na ten temat różnorodne opinie. 61,84% badanych uczniów uważa, że alkohol nie pomaga w sytuacji kryzysowej. Znaczny odsetek – 22,7% przyznaje, iż po prostu nie posiada wiedzy na ten temat. 12,17% badanych uzależnia to od sytuacji a 3,29% stwierdza, wprost, że alkohol pomaga w trudnych sytuacjach.

Młodzież także i tu wysoko ocenia swoją wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji picia alkoholu. Zdaniem 40,46% uczniów posiada ogólną wiedzę na temat skutków picia a 40,79% deklaruje, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu. Niemniej jednak 18,75% uczniów przyznaje, że nie zna zdrowotnych konsekwencji picia alkoholu.

Podobnie jak w przypadku dostępności papierosów – spora część młodych ludzi nie uważa alkoholu za towar dla nich niedostępny. Dla 16,45% uczniów kupno alkoholu jest bardzo trudne, wręcz niemożliwe. 22,37% twierdzi, że zakup alkoholu jest raczej trudny stąd nie warto nawet podejmować wysiłku. 22,37% uważa, iż jest to trudne zadanie i wymaga znajomości. Blisko jedna czwarta uczniów – 23,68% uważa, że zakup alkoholu jest raczej łatwy i nie wymaga dużego wysiłku i znajomości, natomiast 15,13% badanych twierdzi wręcz, że właściwie każdy może swobodnie nabyć napoje alkoholowe.

Profilaktyka alkoholowa i nikotynowa w Gminie Budzów powinna się koncentrować na utrzymaniu właściwych postaw wobec alkoholu tych uczniów, którzy obecnie nie piją oraz na zmianie postaw wobec alkoholu niemałej części młodych ludzi, którzy mają za sobą inicjację alkoholową i nikotynową. Ważną informacją jest to, że uczniowie piją i palą raczej okazjonalnie. Należy również zwrócić uwagę, iż pomimo prawnie sankcjonowanego zakazu sprzedaży alkoholu i papierosów nieletnim – duża część uczniów uważa je za towar łatwo dla nich dostępny.

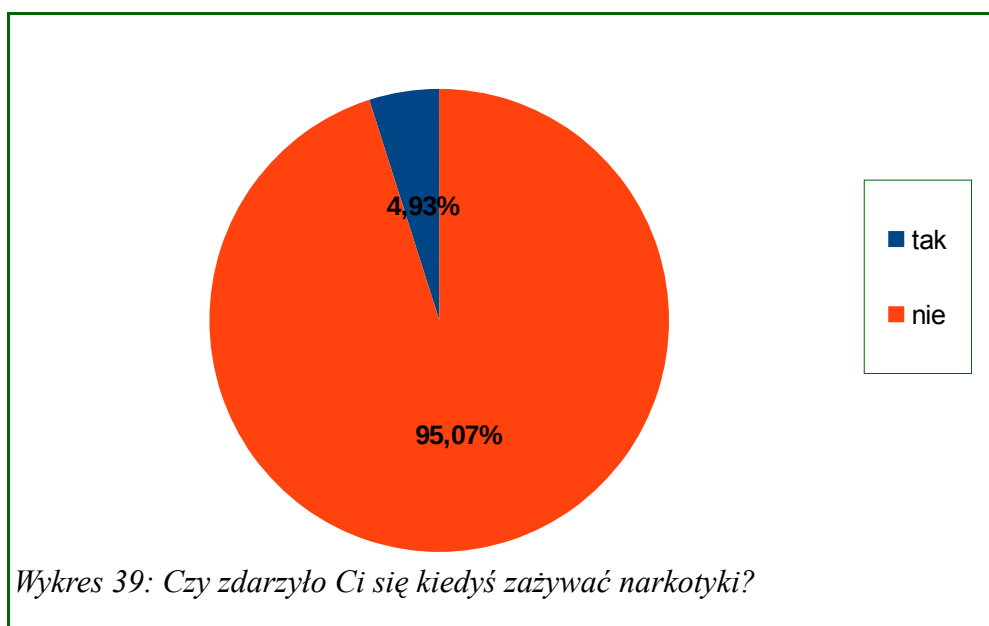
Młodzież w Gminie Budzów wobec problemów narkomanii

Narkomania, z którą boryka się współczesne społeczeństwo polskie ma obecnie nowe oblicze. Dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, przy czym trudno jest ustalić jakąkolwiek statystyczną prawidłowość odnośnie środowisk, które są „narkomanotwórcze”. Młodzi ludzie biorący narkotyki pochodzą zarówno z rodzin biednych – jak i bogatych, pełnych i rozbitych, z małych miasteczek – i dużych miast. Nie bez wpływu na to zjawisko pozostaje sytuacja ogólnospołeczna w Polsce. Chaos w dziedzinie aksjologicznej, brak autorytetów i ideałów – a do tego bezrobocie, brak perspektyw, trudna sytuacja materialna wielu grup społecznych – są to zawsze czynniki sprzyjające narastaniu negatywnych zjawisk społecznych.

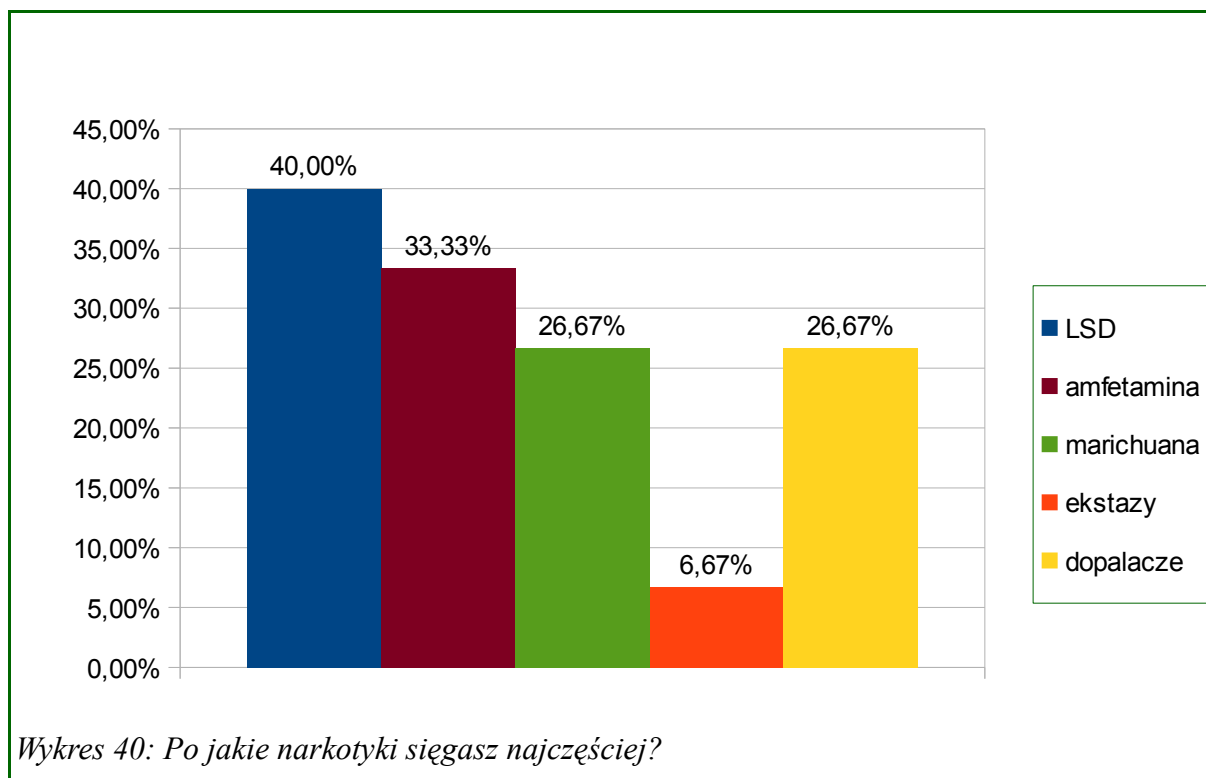
Zwiększyła się podaż i różnorodność narkotyków na nielegalnym rynku, a tym samym ich dostępność. Zmieniły się zarówno wzory używania – jak i rodzaj najczęściej używanych substancji. Niepokojący jest fakt, że zmieniła się również ocena stosowania niektórych narkotyków, dopuszczająca używanie niektórych substancji w efekcie podążania za modą,

gdzie narkotyki stają się elementem towarzyszącym zabawom młodzieży, czy wspomagają młodych ludzi w nauce. Młodzieńcze eksperymentowanie z narkotykami sprowadza się najczęściej do doświadczeń z marihuaną, która jest najczęściej używanym przez młodzież narkotykiem.

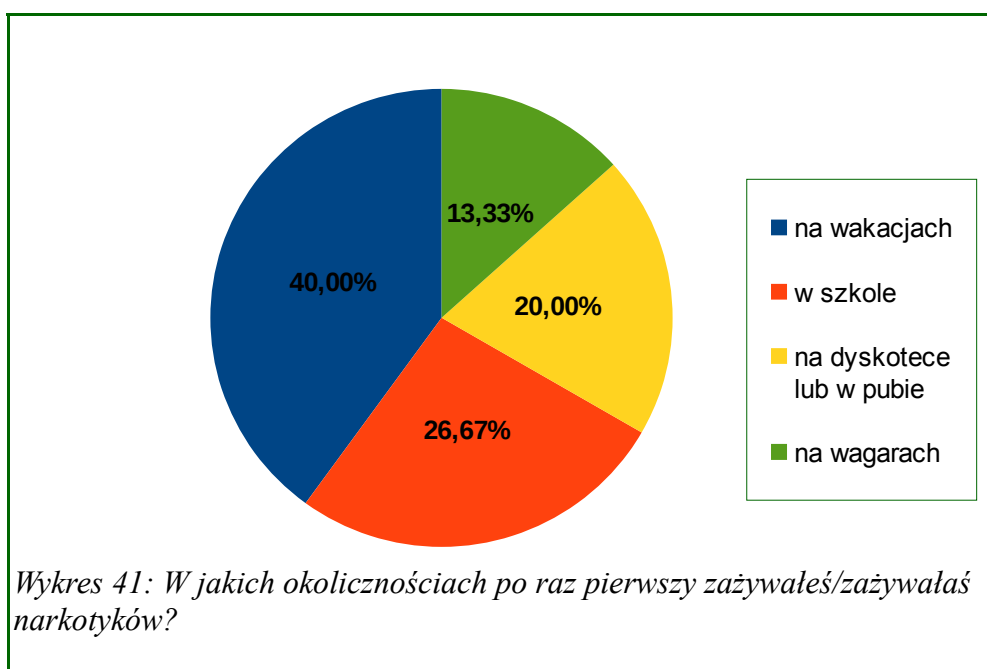
Z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów wynika, że zdecydowana większość badanych nie miała jeszcze kontaktu z narkotykami. 95,07% badanych zaznaczyło, że nie odbyło jeszcze inicjacji narkotykowej. 4,93% przyznało się do eksperymentowania z narkotykami.

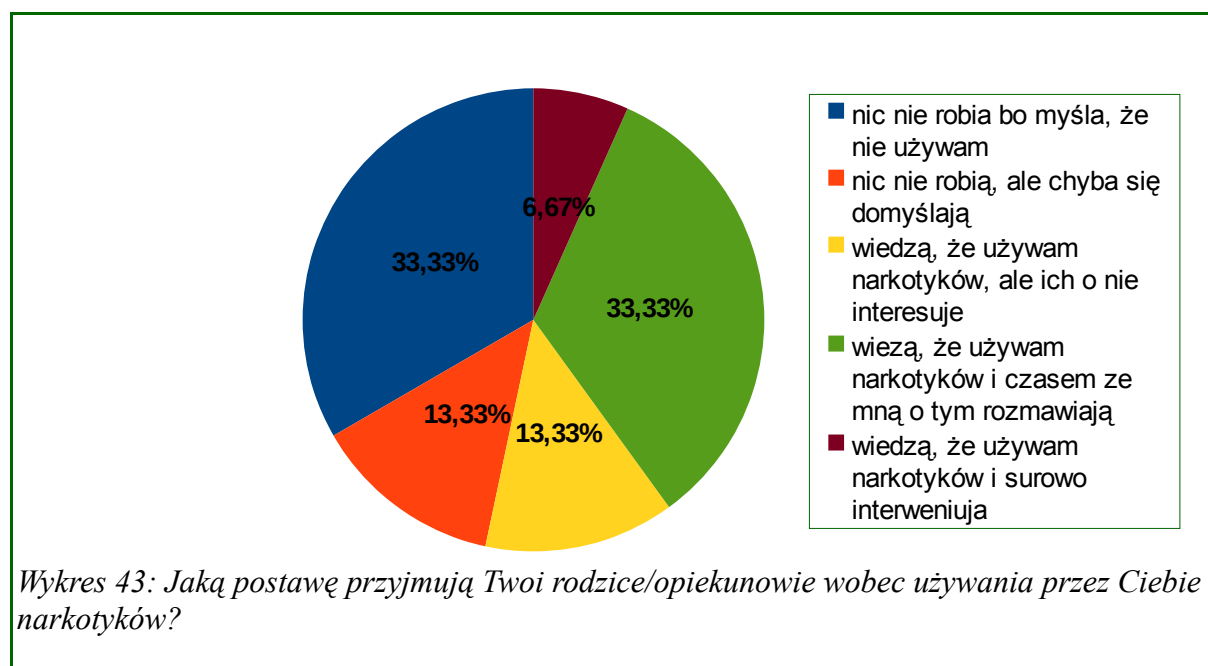
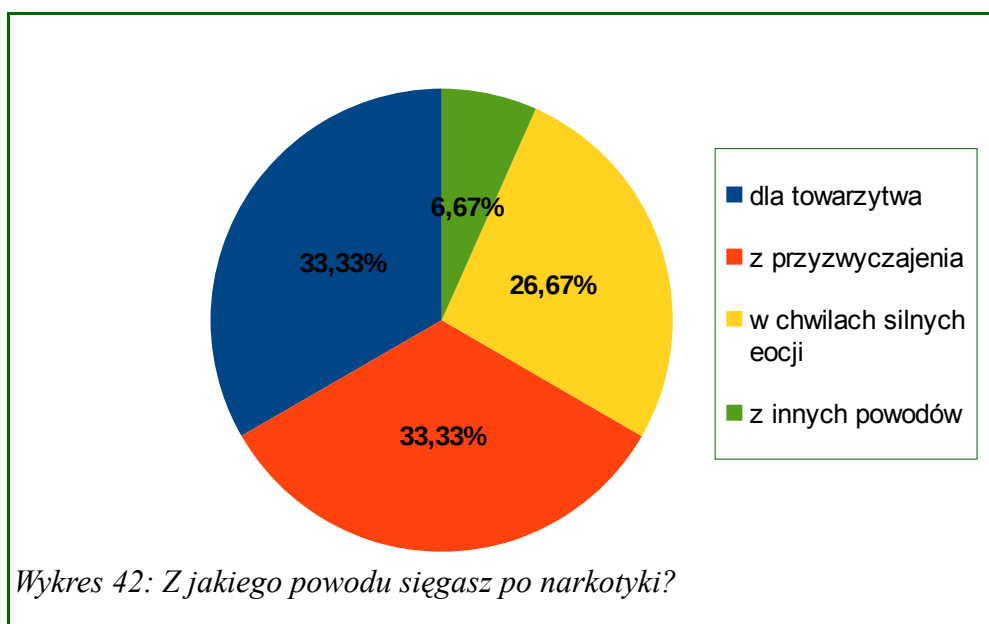
Co zaskakujące wśród uczniów przyznających się do kontaktu z narkotykami najpopularniejszym środkiem psychoaktywnym nie jest marihuana. Do jej używania przyznało się 26,67% uczniów. Najczęściej uczniowie sięgają po LSD – 40,0%, kolejna jest amfetamina – 33,33%, następnie ekstazy – 6,67% wskazań. Z „Dopalaczami” miało kontakt 26,67% uczniów.

Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami są bardzo różnorodne, najbardziej sprzyjającymi okolicznościami do inicjacji narkotykowej wskazywanymi przez uczniów są wakacje 40,0%, następnie szkoła 26,67%. 20,0% pierwszy kontakt z narkotykami miało na dyskoteci lub w pubie. 13,33% zaznaczyło wagar.

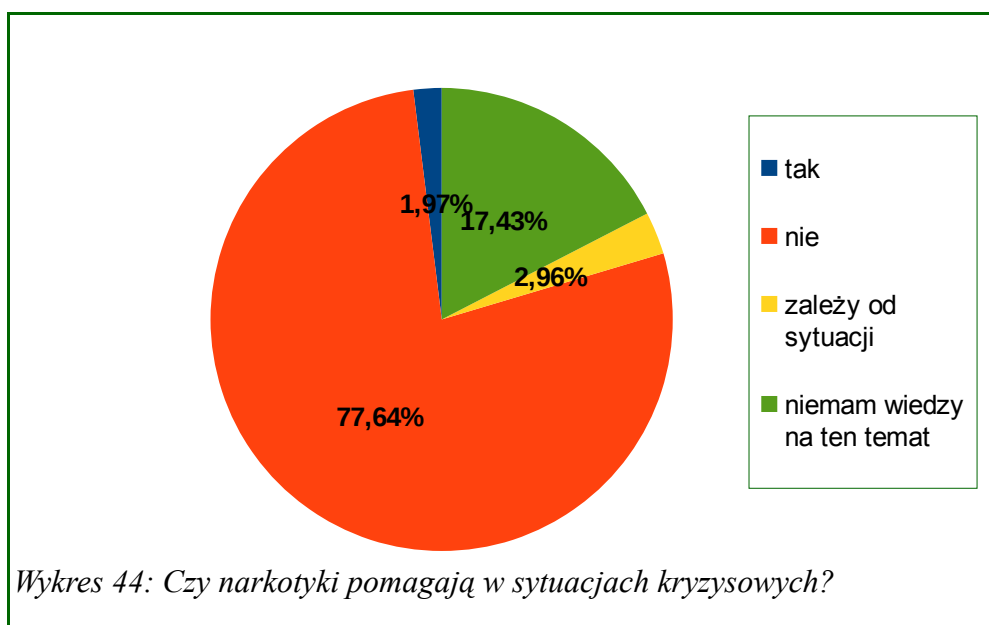

Uczniowie sięgają po narkotyki dla towarzystwa 33,33%, z przyzwyczajenia 33,33%, w chwilach silnych emocji 26,67% oraz z innych powodów 6,67%. Uczniowie w większości są przekonani, że rodzice nie wiedzą o ich narkotykowych doświadczeniach. 33,33% uważa, że nic nie robią bo ich rodzice nie wiedzą, że używają narkotyków. 13,33% jest zdania, że rodzice nic nie robią, ale domyślają się, że ich dziecko może sięgać po narkotyki. Rodzice 6,67% mając świadomość problemu interweniują karząc lub mobilizując do wizyty w poradni. 33,33% rodziców podejmuje rozmowę o narkotykach ze swoim biorącym dzieckiem. W ocenie pozostałych 13,33% uczniów zażywających narkotyki, rodziców to nie interesuje.

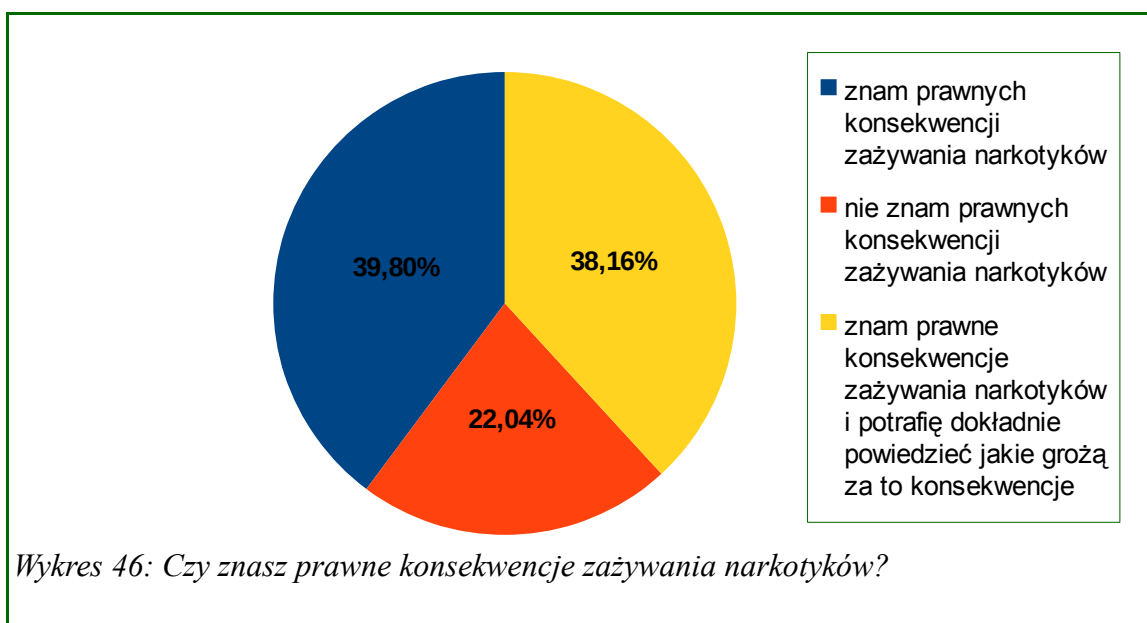
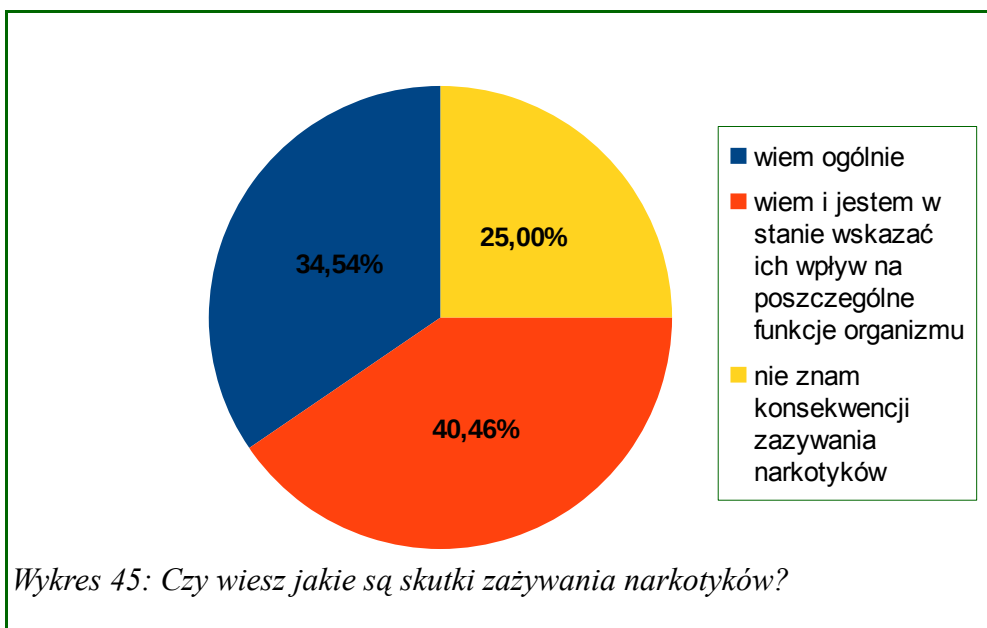

Dla 50,66% badanych uczniów zakup narkotyków leży poza zasięgiem ich możliwości i jest to według nich najtrudniejsza do zdobycia substancja psychoaktywna. 21,38% uczniów, że zdobycie narkotyków jest trudne i trzeba się bardzo postarać. 16,78% uważa, że jest to trudne, ale możliwe. 3,95% uważa, że narkotyki są łatwo dostępnym towarem natomiast 7,24% uczniów jest zdania, że zdobycie narkotyków jest raczej łatwe i nie wymaga dużego wysiłku. Wynika z tego ponad 10% uczniów może mieć łatwy dostęp do zakazanych w Polsce substancji psychoaktywnych. Jeszcze większą obawą napawa fakt, że 16,45% ankietowanych uczniów wie gdzie i u kogo może nabyć narkotyki.

Uczniowie szkół w gminie zdają się mieć świadomość, iż narkotyki nie są dobrym sposobem na rozwiązywanie ich problemów. Zdecydowana większość z nich 77,63% stwierdza zdecydowanie, że narkotyki nie pomagają w sytuacjach kryzysowych. Duży odsetek uczniów nie posiada wiedzy na ten temat 17,43%. Niemniej jednak 1,97% młodych ludzi jest skłonna traktować narkotyki jako antidotum na swoje problemy. Dodatkowo 2,96% uzależnia to od sytuacji.

34,54% badanych uczniów wie ogólnie, jakie są skutki ich zażywania, 40,46% jest w stanie wskazać ich wpływ na poszczególne funkcje organizmu, a 25,0% tych konsekwencji nie zna. 22,04% uczniów nie zna także prawnych konsekwencji posiadania narkotyków. Kary te zna 39,8% badanych uczniów, a 38,18% potrafi powiedzieć dokładnie jakie grożą za to sankcje.

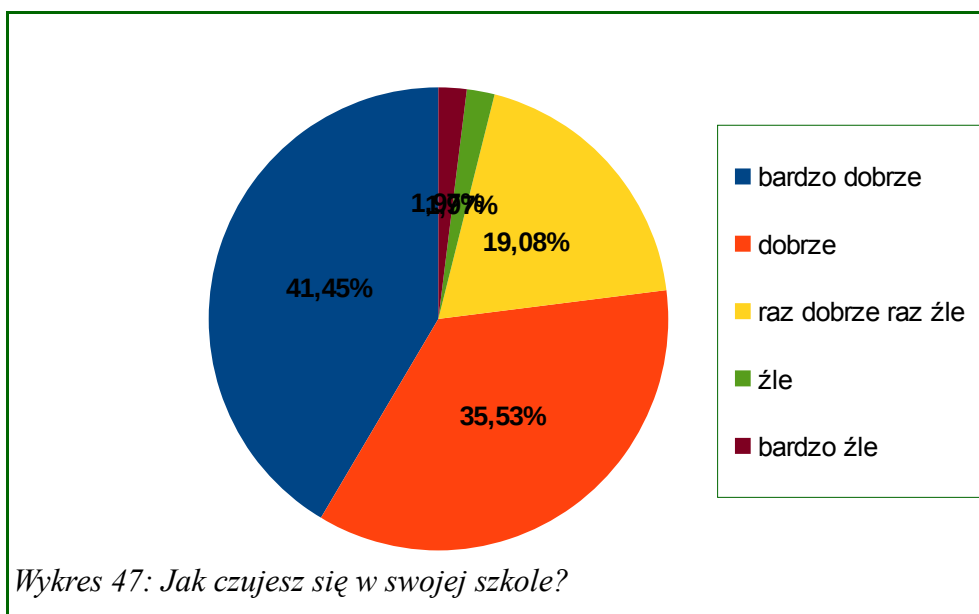

Uczniowie szkół w gminie stosunkowo rzadko przyznają się do doświadczeń z narkotykami 4,93%, a wśród tych, którzy mieli z nimi kontakt najbardziej popularnym narkotykiem jest marihuana. Niepokojące jest to, że dla dużej grupy uczniów, zdobycie narkotyków jest możliwe przy mniejszym lub większym nakładzie wysiłków. Zgodnie z oceną wysokiej wagi zagrożenia problemem narkomanii w badaniu dorosłych mieszkańców gminy, sami młodzi odślaniają swoje zainteresowanie eksperymentowaniem z substancjami psychoaktywnymi. Tym bardziej warto nasilić profilaktykę w tym zakresie kierowaną do uczniów.

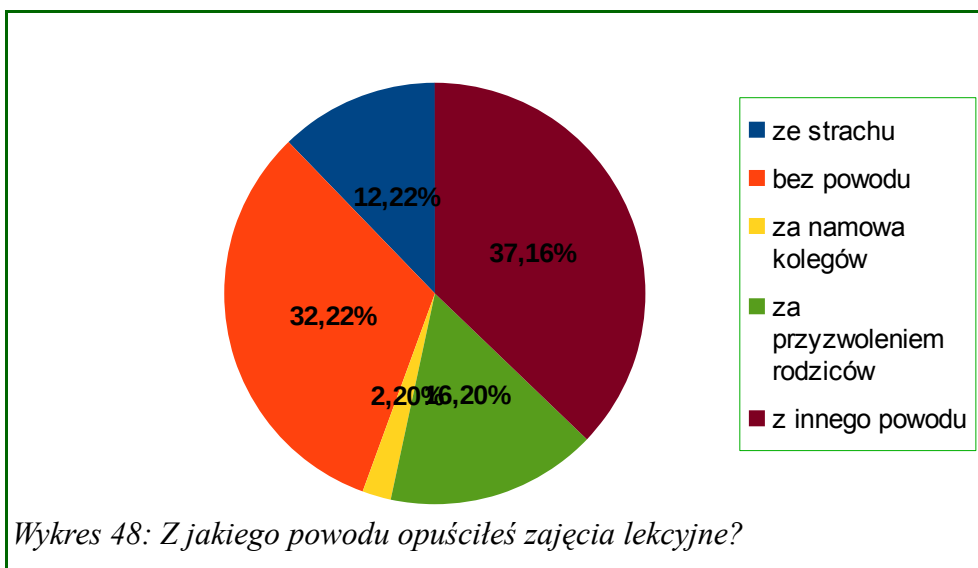
Spośród przebadanych uczniów 75,99% nie przeszło inicjacji nikotynowej. 69,08% przyznaje, że nigdy nie próbowało alkoholu, a 95,07% twierdzi, że nie miało żadnych doświadczeń z narkotykami. To ci uczniowie, którzy nie mieli dotąd okazji spróbować lub już znaleźli dla siebie powody, dla których nie warto ryzykować eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi. Należy pamiętać także o tej, bardzo licznej, grupie uczniów podczas planowania oddziaływań profilaktycznych.

Przemoc w doświadczeniach dzieci i młodzieży

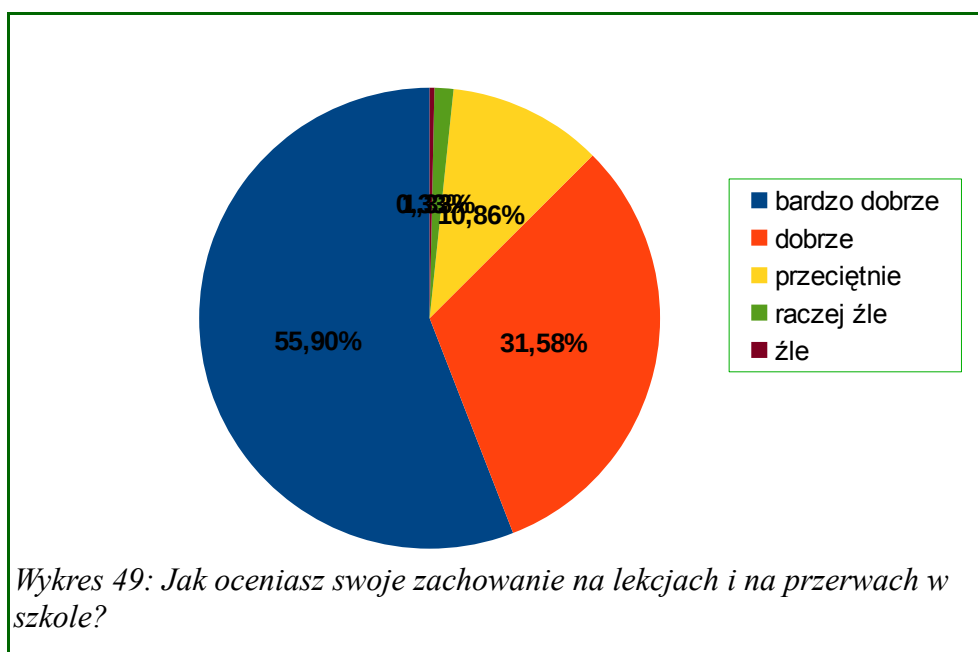
Analiza klimatu, w jakim funkcjonuje młodzież szkolna w swoim środowisku pokazuje, że większość dzieci czuje się w szkole dobrze. 41,45% uczniów bardzo dobrze ocenia swoje samopoczucie w szkole, a 35,53% dobrze. Istnieje jednak grupa uczniów, którzy nie zawsze dobrze czują się w szkole, do której uczęszczają. 19,08% uczniów gminnych szkół przyznaje, że w szkole czuje się raz dobrze, a raz gorzej. Źle lub bardzo źle czuje się w środowisku szkolnym 1,97% uczniów.

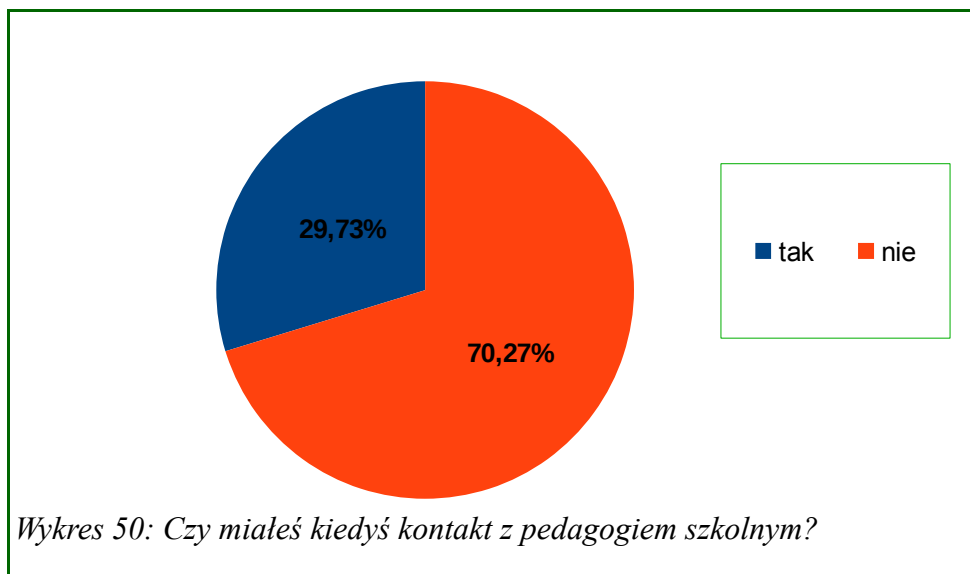
Pomimo dobrego samopoczucia w szkole większości uczniów, części zdarza się chodzić na wagary. W ostatnim miesiącu było na nich 8,88% uczniów. Rzadko jednak uczniowie opuszczają szkołę ze strachu 12,22%. Wagary, na które udawali się młodzi ludzie najczęściej były bez konkretnego powodu 32,22%, za namową kolegów 2,2% lub za przyzwoleniem rodziców 16,2, inny powód 37,16%.

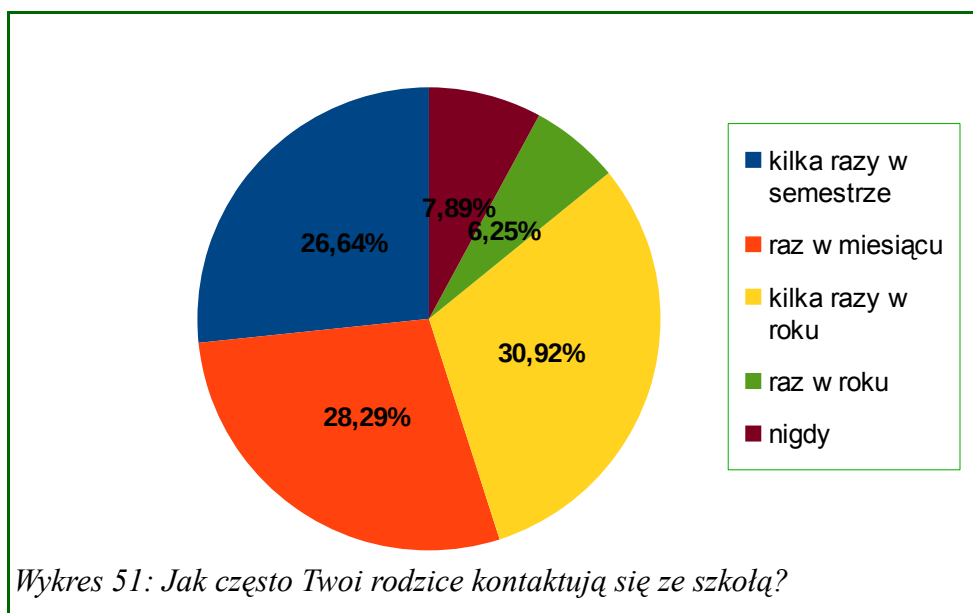
Sami uczniowie dobrze też oceniają swoje zachowanie na lekcjach i na przerwach w szkole. W zasadzie zachowanie w szkole jest bardzo dobre 55,90% lub dobre 31,58%. Przeciętne noty wystawiło sobie 10,86% uczniów, tylko nieliczni przyznają, że jest ono raczej złe 1,32% i bardzo złe 0,33%.

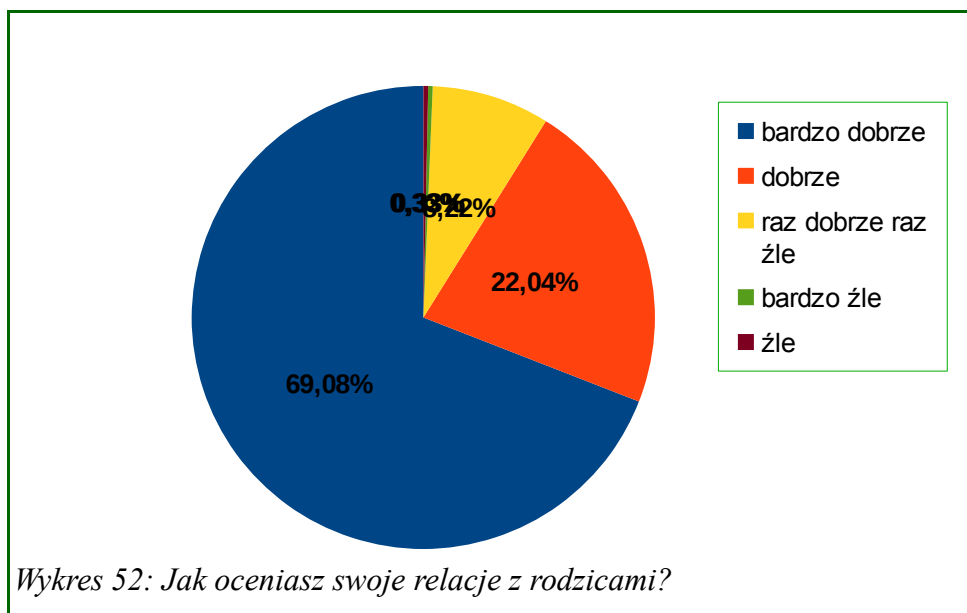
Kontakt z pedagogiem szkolnych miało 29,73% uczniów. Pozostali 70,27% nigdy nie miało kontaktu z pedagogiem w szkole do której uczęszczają. Oznacza to, że spora część uczniów nigdy nie korzysta z pomocy profesjonalisty w rozwiązywaniu swoich problemów szkolnych i życiowych.

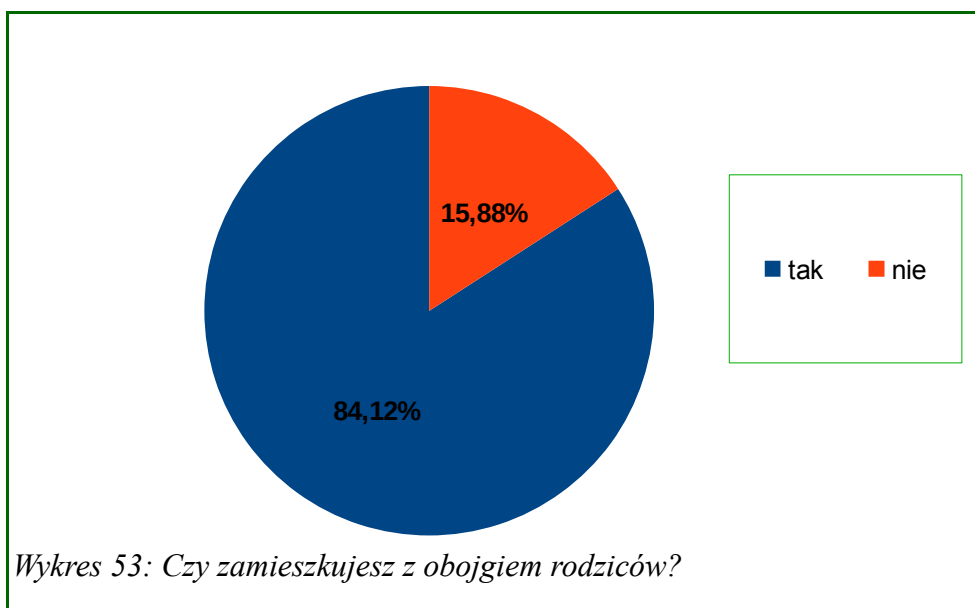
Jak deklarują uczniowie – ich rodzice kontaktują się ze szkołą dość rzadko. Na częsty, kilkukrotny w semestrze, kontakt rodziców wskazuje 26,64% uczniów, a bardzo częsty (raz w miesiącu) kontakt deklaruje – 28,29%. Kilka razy w roku, kontaktują się ze szkołą rodzice 30,92% uczniów. Rzadko - raz w roku, kontaktują się ze szkołą rodzice 6,25% badanych uczniów. 7,89% uczniów przyznaje, że rodzice w ogóle nie utrzymują kontaktu ze szkołą.

Warto wspomnieć, iż badana młodzież w zdecydowanej większości ocenia dobrze swoje relacje z rodzicami. W tym 69,08% ocenia je jako bardzo dobre a 22,04% jako dobre. 8,22% stwierdza, że są one różne: raz dobre, a raz złe. Pojedynczy uczniowie ocenili swoje relacje z rodzicami jako złe lub bardzo złe 0,33%.

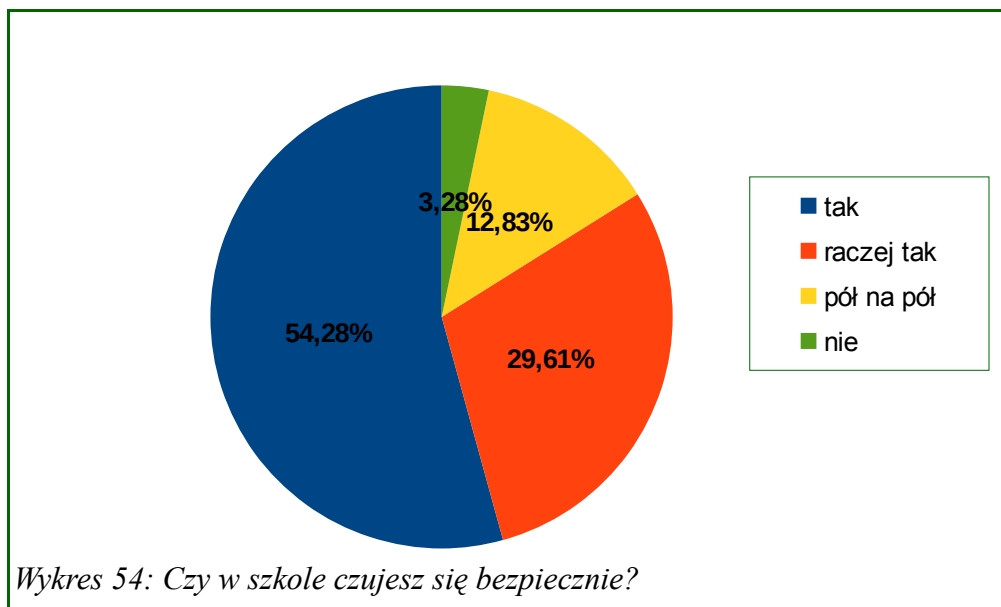
Uczniowie zamieszkują najczęściej z obojgiem rodziców 84,12%, część z badanych wychowuje się w niepełnej rodzinie – 15,88%.

96,71% uczniów czuje się w swoim domu bezpiecznie, jednak dla 3,29% uczniów powrót do domu jest powodem do niepokoju. Zdaniem 59,21% uczniów, bez względu na okoliczności, rodzice nie mają prawa uderzyć swojego dziecka. W ocenie 20,39% mogą to zrobić, jeśli są ku temu powody. Pozostałe 20,39% uczniów nie wiedziało jak odpowiedzieć na pytanie o prawo rodzica do uderzenia swojego dziecka.

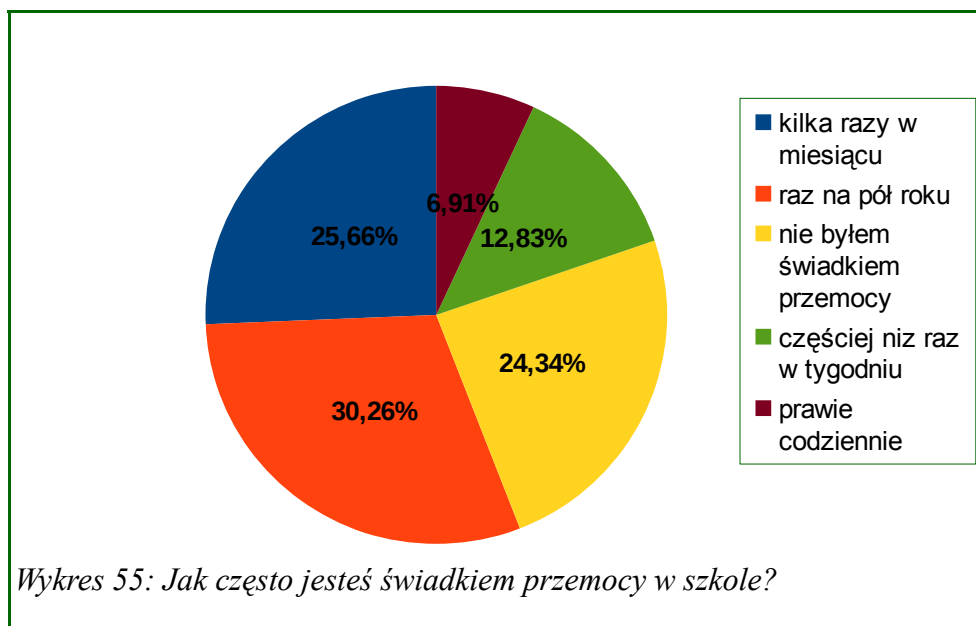
Wysokie są również noty uczniów w stosunku do poziomu bezpieczeństwa w szkole. Zdecydowana większość badanych uczniów deklaruje, iż w szkole czuje się bezpiecznie. Jak wynika z analizy danych, 54,28% młodzieży szkolnej czuje się w szkole bezpiecznie a

kolejne 29,61% raczej bezpiecznie. Trzeba jednak zauważyć, że jest grupa uczniów, którzy nie zawsze czują się bezpiecznie w środowisku szkolnym. 12,83% pół na pół ocenia swoje poczucie bezpieczeństwa, choć są i tacy, którzy oceniają ją jako niebezpieczne środowisko w sumie 3,28%.

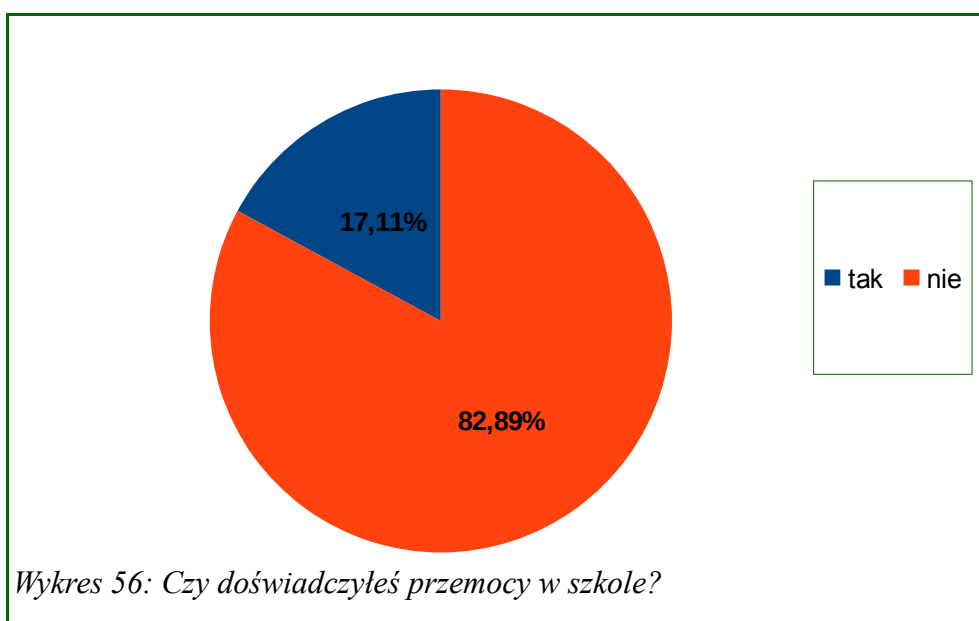

Pomimo, że uczniowie wysoko oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa w szkole, to jednak zdarza im się obserwować w szkole zjawiska przemocy rówieśniczej. W badanych szkołach takie sytuacje zdarzają się wcale nie tak rzadko.

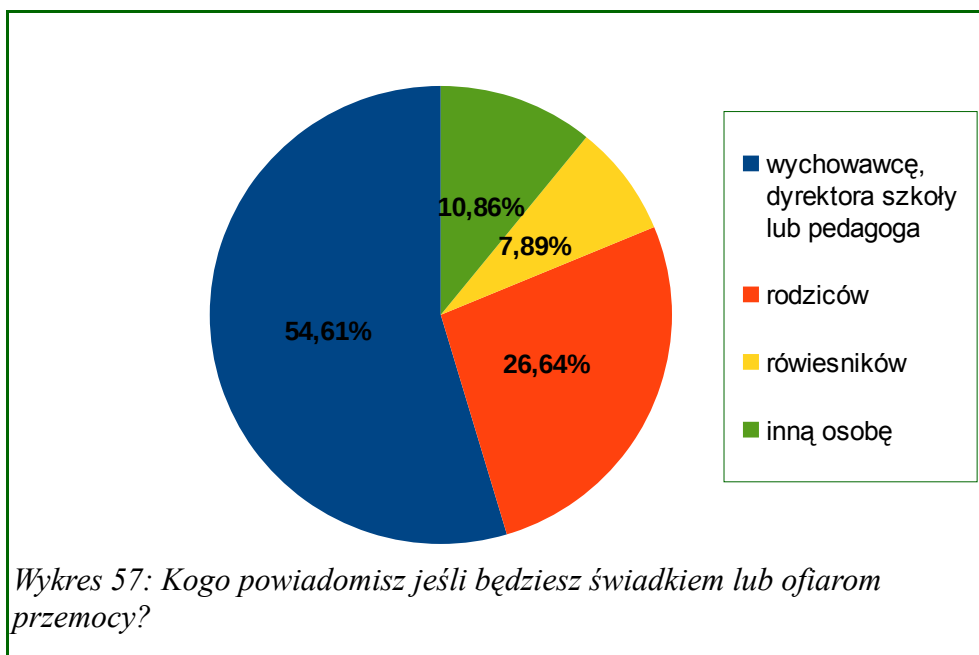
25,66 % młodych ludzi przyznaje, iż jest świadkiem przemocy wobec innych uczniów kilka razy w miesiącu. 30,26% twierdzi, że ma to miejsce nieco rzadziej raz na pół roku. Nigdy nie miało z nimi do czynienia i nie było świadkiem przemocy w szkole 24,34%. Ale trzeba jednak zwrócić uwagę na fakt, iż 12,83% przyznaje, że jest świadkiem przemocy w szkole częściej niż raz w tygodniu, a 6,91% twierdzi, że ma to miejsce prawie codziennie. To oznacza, że blisko 20% uczniów szkół spotyka się z aktami przemocy w szkole, co najmniej kilka razy w tygodniu.

Osobiście doświadczyło przemocy 17,11% uczniów, natomiast aż 17,78% przyznaje, że są w szkole osoby, których się boi.

Na pytanie kogo przede wszystkim uczniowie powiadomią jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy 54,61% uczniów odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga. 26,64% zawiadomi o takim fakcie rodziców. 7,89% uczniów w sytuacji zagrożenia przemocą szukałoby wsparcia wśród swoich rówieśników, a 10,86% wskazało na inne osoby.

Inne zagrożenia

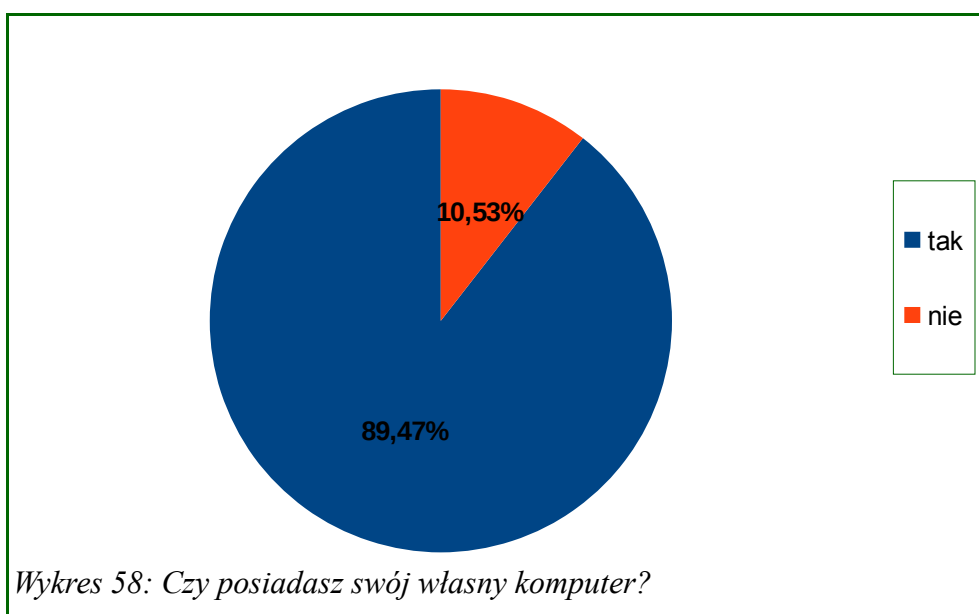
Współczesny postęp cywilizacyjny powoduje, iż tzw. „nowe media”, zaczynają być w powszechnym użyciu. Coraz częściej uczestnictwo w różnych systemach społecznych (np. edukacyjnych) wymaga od ludzi, również młodych korzystania z nowych technologii informatycznych. Badania, przeprowadzone w Europie, pokazują, że 81% młodych ludzi używa Internetu w domu, z czego 38% korzysta z Internetu każdego dnia. Najczęściej komunikują się z przyjaciółmi (przez komunikatory), odwiedzają strony internetowe, słuchają muzyki, grają w gry i ściągają potrzebne materiały. Badania pokazują, że bardzo popularne jest również używanie wyszukiwarek internetowych. W Polsce natomiast z Internetu korzysta 96% uczniów. Tylko niecałe 3% nigdy się nim nie posługiwało. Większość ankietowanych korzysta z Internetu dłużej niż rok (26% – od roku do trzech, 21% – od 4 lat i więcej, natomiast 25% nie pamięta jak długo), a tylko 15% ma dostęp do Internetu krócej niż rok. Nie wszyscy jednak posiadają Internet w domu. Ciągłe więcej niż ¼ polskich uczniów (27%) nie ma dostępu do Internetu w domu.

W badaniach CBOS z 2004 roku, na korzystanie z Internetu przez dzieci w wieku szkolnym wskazywało 58% pytanych Polaków, z czego co trzeci (33%) wskazywał na codzienne korzystanie. W 2010 roku – już 96% uczniów deklaruje korzystanie z Internetu. To może wskazywać, jak ważnym medium stał się Internet w życiu współczesnego, również młodego człowieka. Młodzi ludzie wykorzystują Internet zarówno do nauki jak i do zabawy (twierdzi tak 52% młodych ludzi). Są jednak i tacy, którzy używają go głównie do nauki (28%)

jak i wyłącznie dla rozrywki (16%)⁷.

Młodzi ludzie z gminy Budzów w zdecydowanej większości posiadają i wykorzystują komputer w codziennym życiu. Spośród uczniów 89,47% posiada swój własny komputer.

Jak wynika z deklaracji uczniów, najczęściej wykorzystują swój komputer dla rozrywki dostępnej w Internecie. Największa grupa uczniów korzystając z komputera najwięcej czasu poświęca na korzystanie z portali społecznościowych, uczestnictwo w różnego rodzaju forach oraz przeglądanie stron internetowych. Spore grono wykorzystuje swój komputer przede wszystkim do grania. Część badanych uczniów miejskich szkół przyznaje, że swój komputer wykorzystuje w celach nie rozrywkowych, tj. pracując lub ucząc się z jego wykorzystaniem.

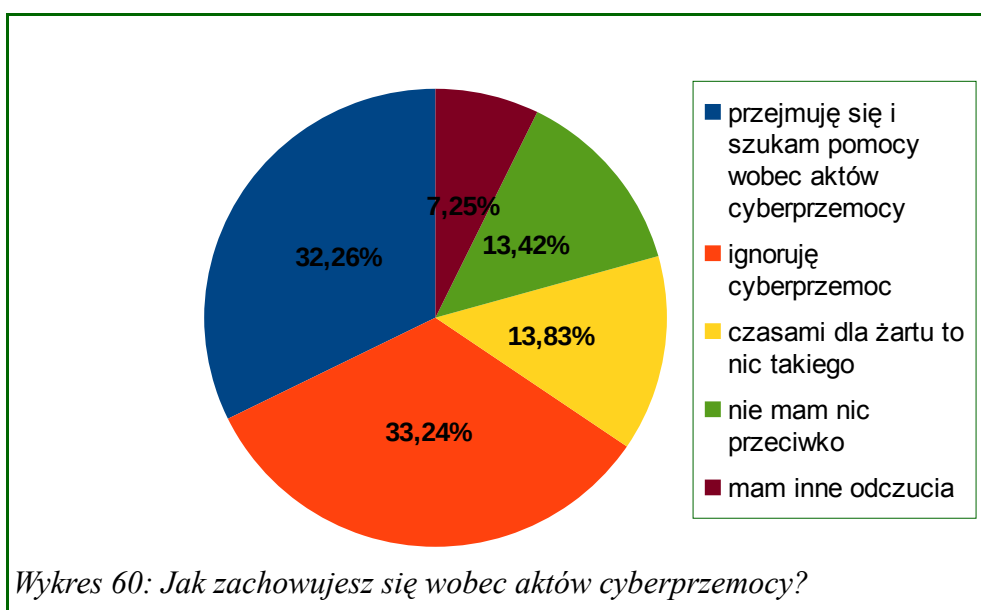
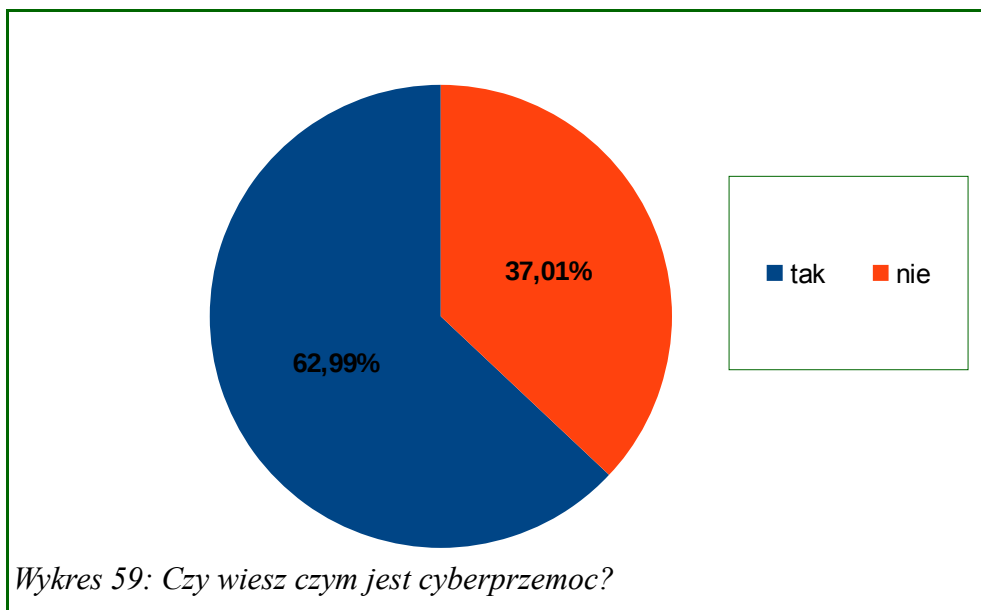
Młodzież a cyberprzemoc

Poza tradycyjną przemocą rówieśniczą, można zaobserwować ciągły wzrost tzw. cyberprzemocy, zjawiska odnoszącego się do krzywdzenia innych za pośrednictwem urządzeń elektronicznych. Przeprowadzone badania wskazują na to, że jest to nasilający się problem również w gminie Budzów. Prawie wszyscy uczniowie gminy posiadają swój komputer. Tak szeroka dostępność nowych technologii zwiększa ryzyko kontaktu z cyberprzemocą.

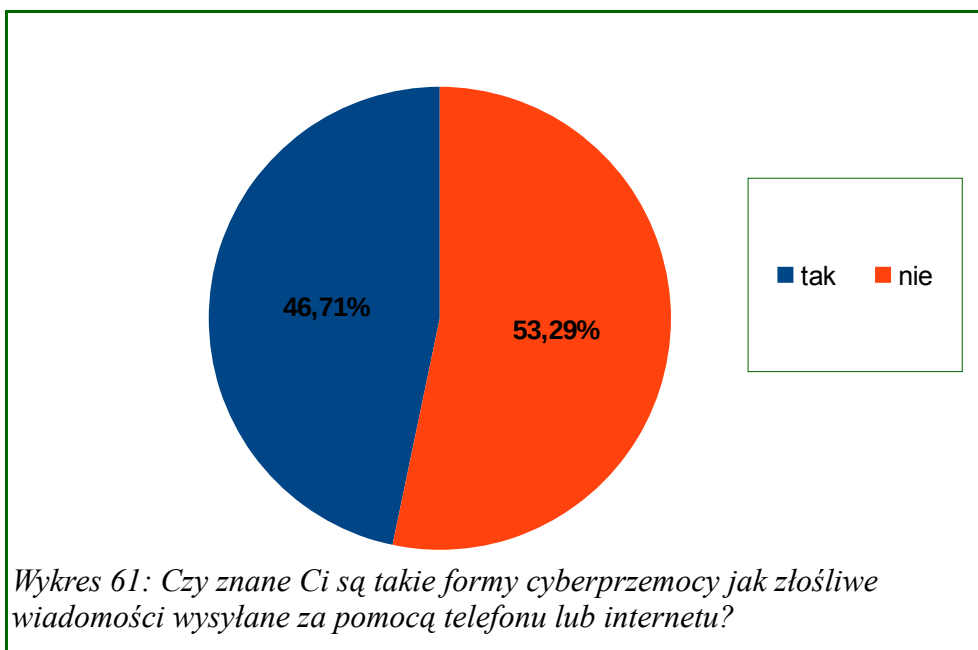
64,47% badanych uczniów przyznało, że wie czym jest cyberprzemoc. Kolejne pytanie pokazało, że tylko 32,24% uczniów przejmuje się i stara się szukać pomocy wobec aktów cyberprzemocy. 33,22% ignoruje cyberprzemoc i uważa, że to nic takiego. Kolejne 13,82% uważa, że czasami dla żartu to nic takiego, natomiast 13,41 nie ma nic przeciwko.

⁷ Dane CBOS, *Zagrożenia w Internecie*, 2010r.

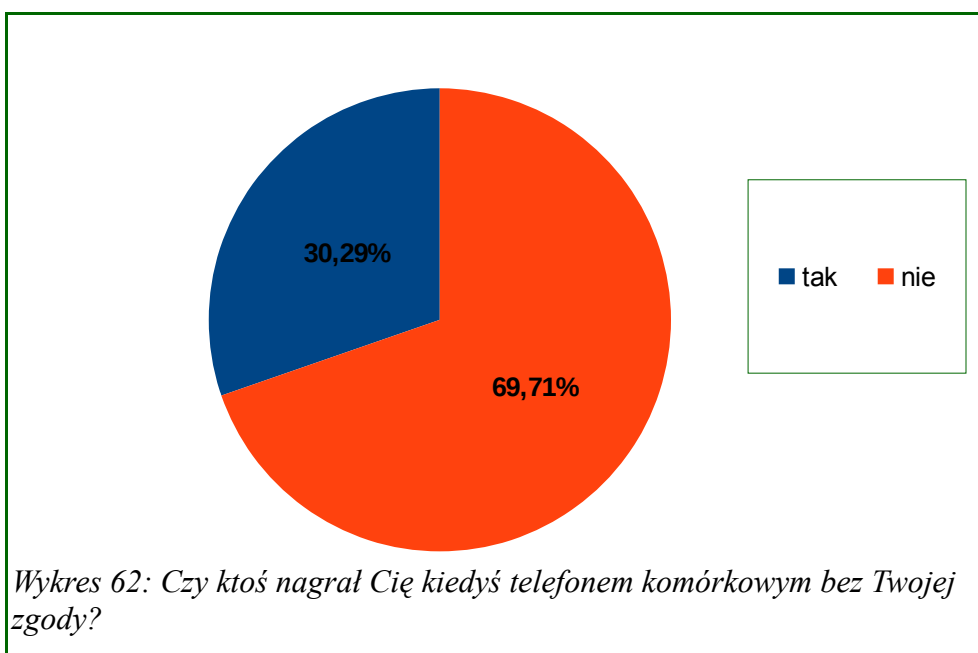
7,24% uczniów ma inne odczucia.

Najczęściej doświadczaną przez uczniów formą cyberprzemocy są złośliwe wiadomości wysyłane za pośrednictwem telefonu komórkowego lub Internetu. Przypadki takich nadużyć zna 46,71% uczniów. 34,21% uczniów przyznaje, że w stosunku do nich miały miejsce takie zachowania.

Jedną z najboleśniejszych form cyberprzemocy jest nagrywanie telefonem komórkowym filmów wideo bez zgody osoby filmowanej. Z taką sytuacją spotkało się 30,92% uczniów.

Warto mieć przy tym na uwadze to, że zjawiska charakterystyczne dla cyberprzemocy nierzadko mają miejsce na portalach społecznościowych, bardzo obecnie wśród uczniów popularnych. Mimo tego, że większość tego typu portali posiada opcje umożliwiające ochronę danych osobowych i prywatnych informacji, często nie są one uczniom znane.

Profilaktyka współczesnych zagrożeń dotyczących korzystania z mediów powinna obejmować zarówno zagadnienia związane z kontrolą czasu spędzanego przy komputerze,

jak i radzenia sobie z często zaskakującymi a czasem raniącymi lub niebezpiecznymi, zachowaniami znanych i nieznanymi osobami spotkanymi w sieci. Są to zagadnienia wymagające od osób realizujących profilaktykę szerokich horyzontów i otwarcia na nieustannie zmieniające się nowe technologie.

W pracy profilaktycznej warto poruszyć także zagadnienia związane z ryzykownym hazardem. Tak duża popularność gier hazardowych wśród młodzieży to niepokojący wynik, zwłaszcza gdy weźmiemy pod uwagę rozwijającą się dopiero u nich umiejętność krytycznego myślenia i dużą podatność młodych na pokusy związane z hazardem.

CZĘŚĆ IV

Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 37 sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Budzów.

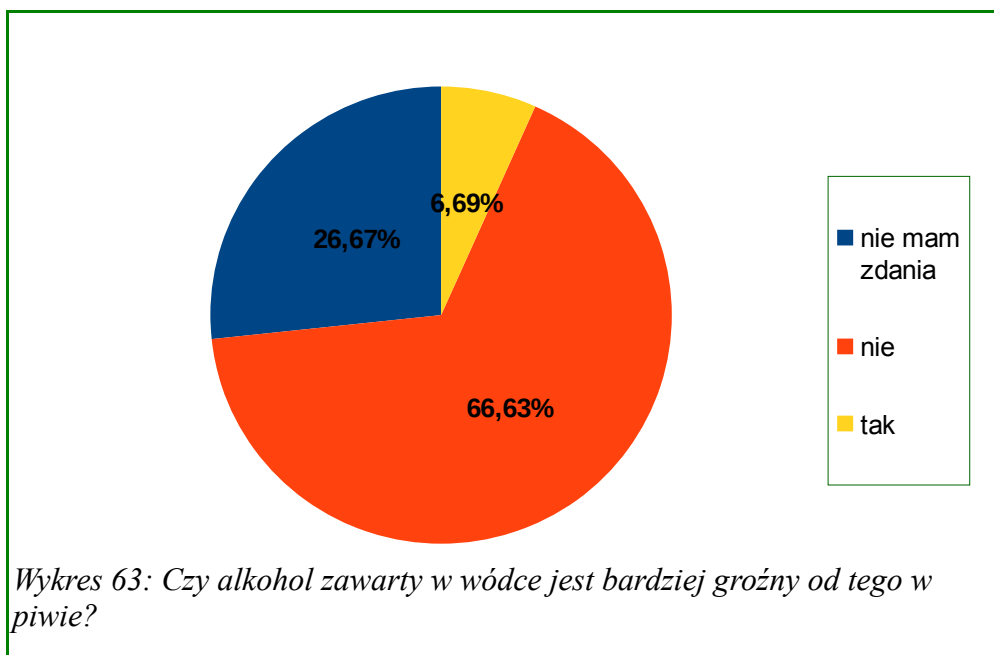
Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony w 37 punktach sprzedaży alkoholu w gminie Budzów miał na celu analizę postawy sprzedawców względem takich zagadnień jak:

1. Sprzedaż alkoholu i wyrobów tytoniowych osobom nieletnim;
2. Sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym;
3. Spożywanie alkoholu w miejscu jego sprzedaży;
4. Awantury i bójki spowodowane przez osoby spożywające alkohol.

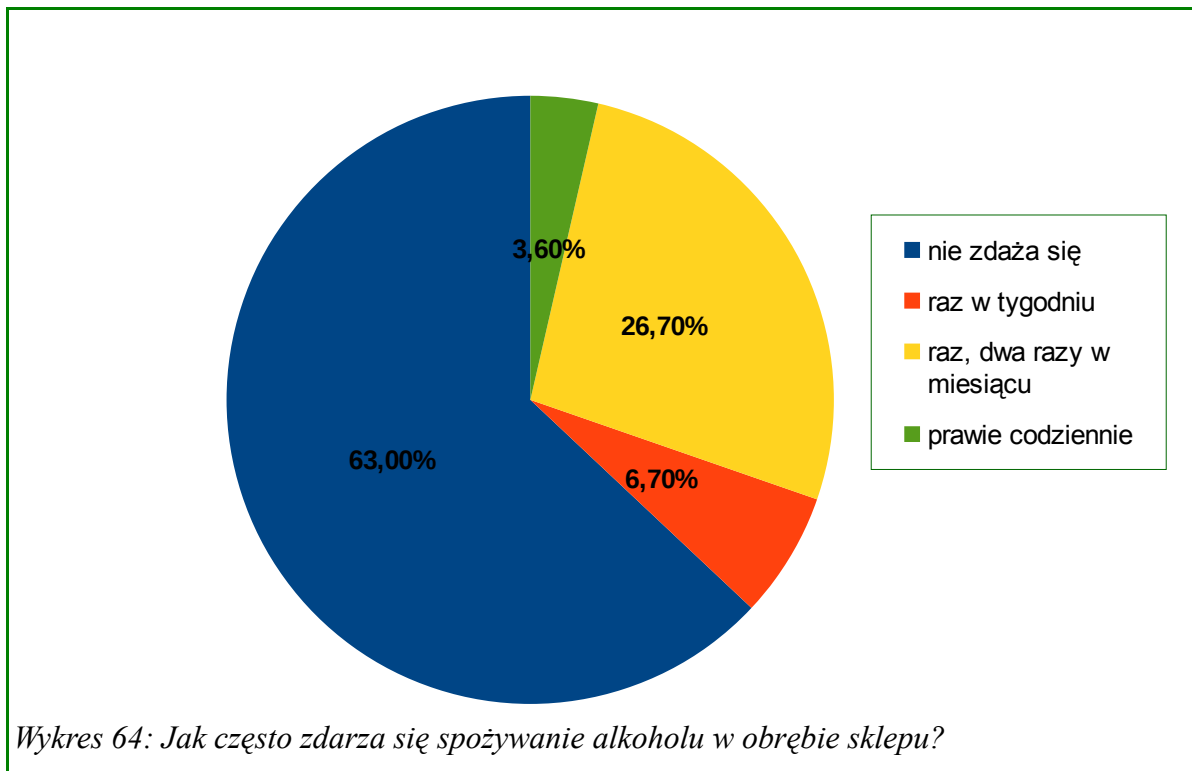
Wyniki badania

Pierwsze pytanie dotyczyło zakresu wiedzy na temat alkoholu zawartego w różnych trunkach. Zapytaliśmy, czy alkohol zawarty w wódce jest bardziej groźny od tego w piwie. Ponad jedna czwarta ankietowanych 26,7% nie miała zdania na ten temat, 66,7% ankietowanych odpowiedziało nie, zaś 6,7% ankietowanych odpowiedziało twierdząco na pytanie. Można więc wnioskować, że świadomość badanych sprzedawców w tym zakresie jest stosunkowo dobra. Alkohol zawarty w każdym napoju alkoholowym jest tak samo groźny. Jedyne różnice polegają na procentowej zawartości w poszczególnych trunkach. Trzeba jednak pamiętać, że jest to ta sama substancja.

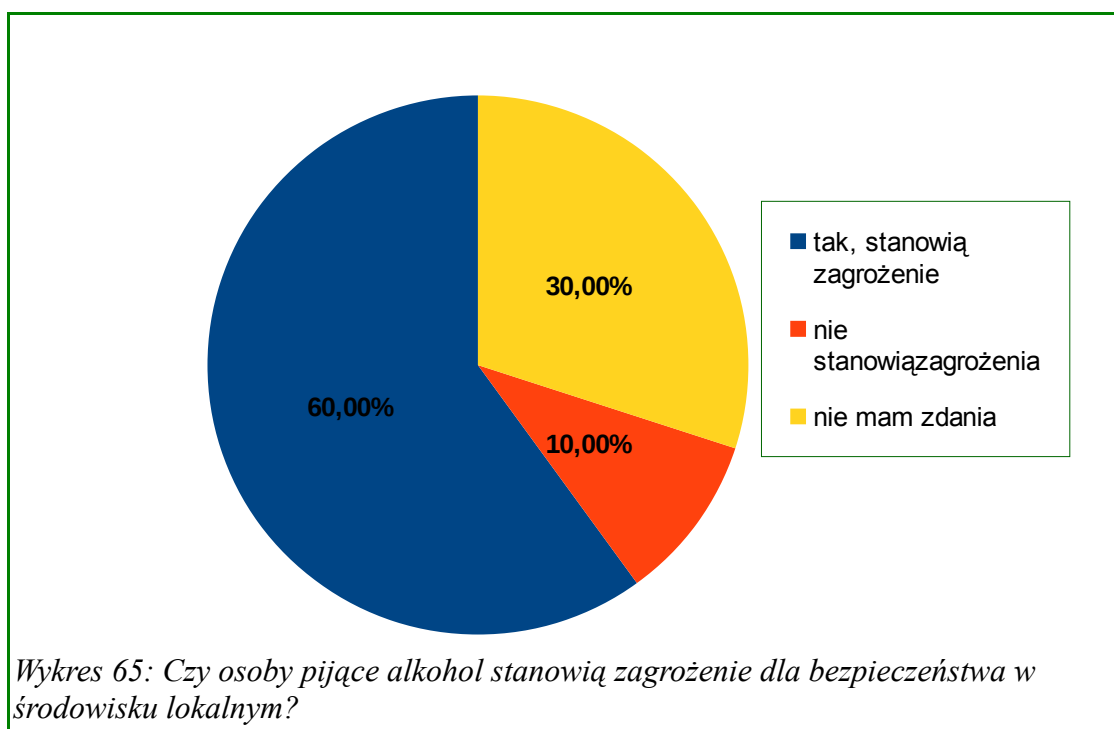

Kolejne pytania dotyczyły spożywania napojów alkoholowych w punktach ich sprzedaży. Zapytaliśmy sprzedawców, czy uważają takie zachowanie za niestosowne. Zdecydowana większość badanych 73,3% uważa takie zachowanie za niestosowne, 16,7% badanych nie widzi w tym nic przeciwko, a 10% badanych nie ma zdania na ten temat.

W związku z powyższym, interesowała nas częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w tych punktach. Prawie dwie trzecie respondentów - 63% odpowiedziało, że sytuacja taka w ogóle się nie zdarza, 6,7% respondentów – średnio raz w tygodniu, 26,7% respondentów – raz, dwa razy w miesiącu, a 3,6% badanych – prawie codziennie. Można wnioskować, że w stosunkowo niewielu badanych punktach sprzedaży alkoholu sprzedawcy mają problem ze spożywaniem napojów alkoholowych.

W badaniu interesowało nas również zjawisko zagrożenia społecznego, które może być powodowane przez osoby spożywające alkohol. Zapytaliśmy, czy takie osoby stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w danym środowisku lokalnym. Co dziesiąty badany stwierdził, że osoby pijące nie stanowią zagrożenia, 60% badanych przyznało, że takie osoby stanowią zagrożenie, natomiast 30% badanych nie miało zdania na ten temat.

Interesowało nas również, czy w ostatnim miesiącu zdarzyło się jakieś nieprzyjemne zajście związane z alkoholem w obrębie sklepu. W 15% badanych punktach sprzedaży miało miejsce takie zdarzenie.

Zapytaliśmy sprzedawców, czy widzą coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej. Zdecydowana większość badanych sprzedawców (90%) odpowiedziała twierdząco na to pytanie, a 10% badanych nie widziało niczego niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej.

Zapytaliśmy również, czy zdarzyło się ankietowanym sprzedać osobie nietrzeźwej alkohol. Na tak zadane pytanie 86,7% respondentów odpowiedziało, że nigdy nie miała miejsca taka sytuacja, natomiast 13,3% badanych sprzedawców przyznało, że zdarza się sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej.

Niektórzy sprzedawcy w gminie Budzów sprzedają alkohol osobom nietrzeźwym pomimo uznawania tego za niestosowne zachowanie. Sprzedaż alkoholu osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości, jest zabroniona przez Ustawę z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, artykuł 15. Należy zwrócić szczególną uwagę na to zagadnienie podczas szkoleń dla sprzedawców alkoholu.

Problem spożywania substancji psychoaktywnych przez młodzież stanowi poważny problem ogólnopolski. Nasza analiza dotyczyła tego zagadnienia w gminie Budzów. Na początek zapytaliśmy o bezpieczną granicę wieku, od której powinno sprzedawać się napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.

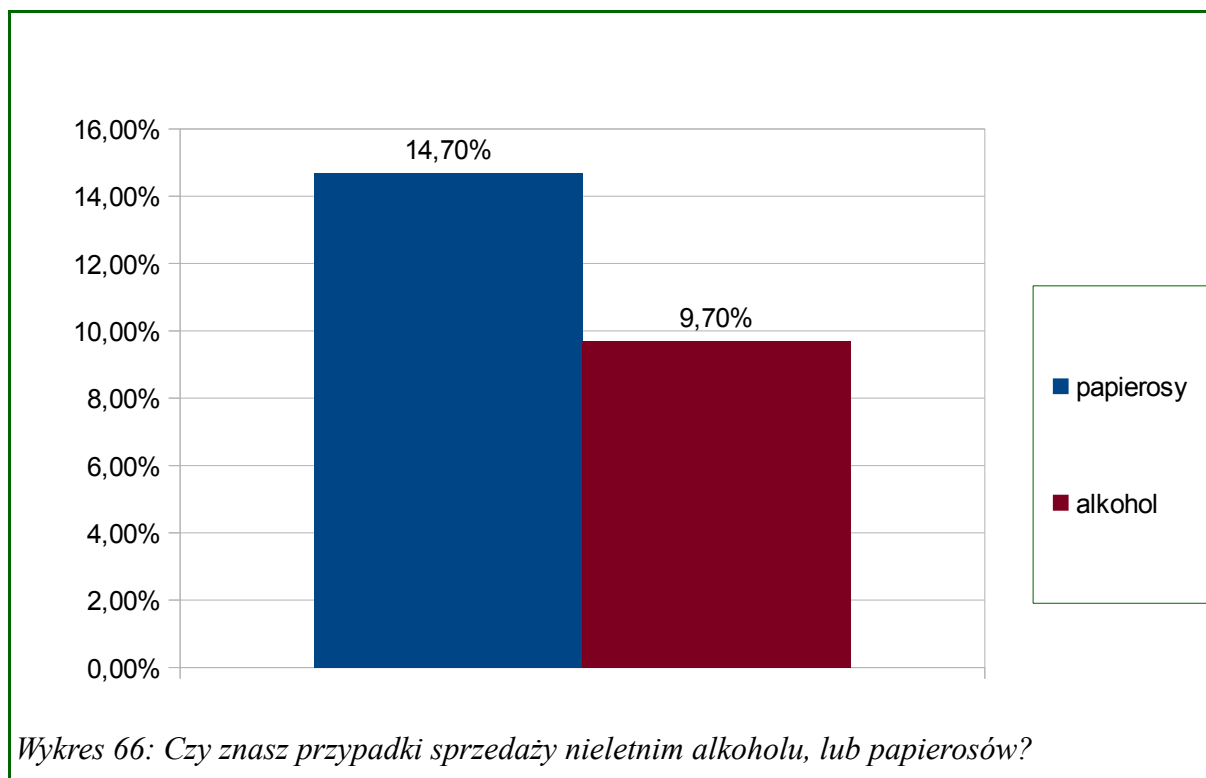
Od jakiego wieku powinno sprzedawać sięalkohol ?	...papierosy ?
Bez ograniczeń	-	-
16 rok życia	-	-
18 rok życia	66,70%	73,30%
21 rok życia	33,30%	26,70%

Tabela 4: Proponowany przez badanych dozwolony wiek sprzedaży napojów alkoholowych

W przypadku alkoholu odpowiedzi rozkładały się następująco: 33,3% badanych wskazało 21 rok życia, a 66,7% badanych - 18 rok życia. W przypadku papierosów odpowiedzi rozkładały się następująco: 26,7% badanych wskazało 21 rok życia, a 73,3% badanych - 18 rok życia.

Chcieliśmy także zbadać powszechność zjawiska sprzedaży używek osobom nieletnim. Zapytaliśmy sprzedawców, czy znają takie przypadki. Blisko 10,0% badanych sprzedawców wie o sytuacjach sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia, a

prawie 15% respondentów zna przypadki sprzedaży papierosów osobom poniżej 18 roku życia.

Zjawisko sprzedaży używek osobom nieletnim jest w Polsce dość powszechne, a wyniki naszego badania pokazują, że na terenie gminy Budzów zdarzają się przypadki podawania alkoholu młodzieży poniżej 18 roku życia. Warto w tym miejscu odwołać się do „Polskiej Deklaracji w sprawie Młodzieży i Alkoholu” w ramach uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000 r., gdzie wyraźnie zaznaczono, iż:

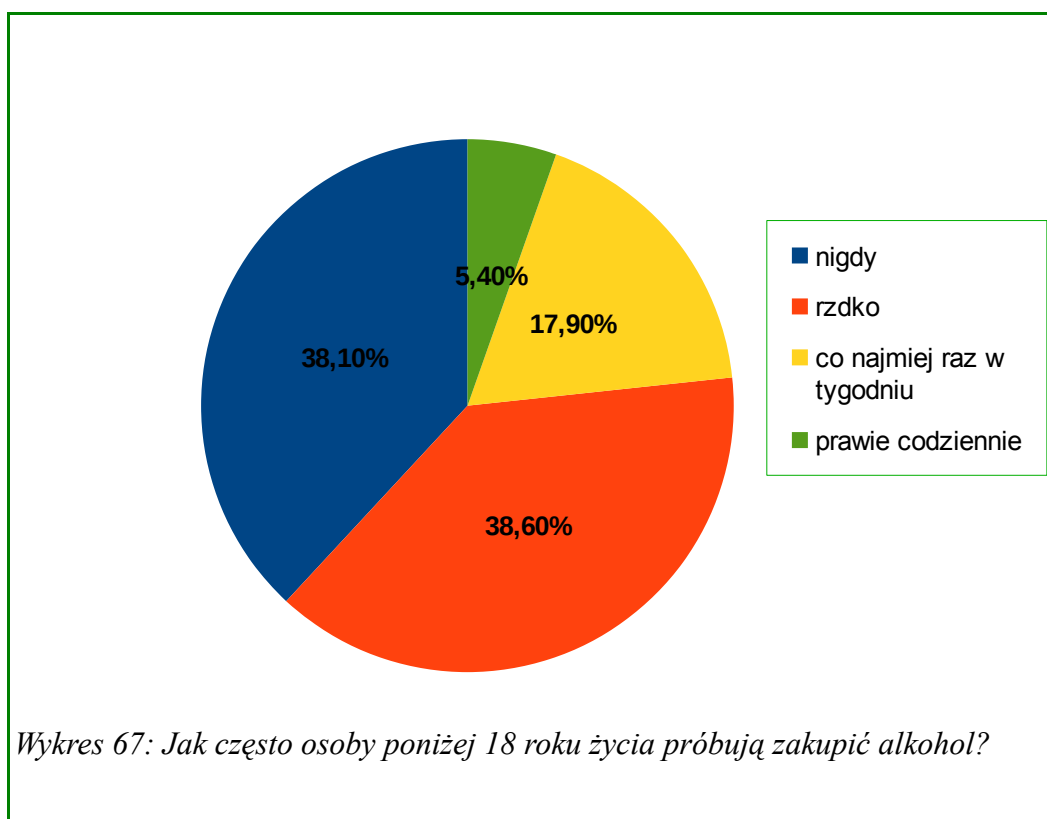
„Wszystkie dzieci i młodzież mają prawo do życia w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym, wolnym od zagrożeń związanych z piciem alkoholu, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.”

Odpowiedzialność za zdrowy rozwój osób niepełnoletnich w dużym stopniu zależy od osób dorosłych, które znajdują się w ich otoczeniu. Oczywiście najbardziej znaczącą rolę odgrywają rodzice, jednak zgodnie z wyżej wymienioną ustawą również inne osoby dorosłe (w tym wypadku sprzedawcy alkoholu i papierosów) mają obowiązek chronić zdrowie młodzieży.

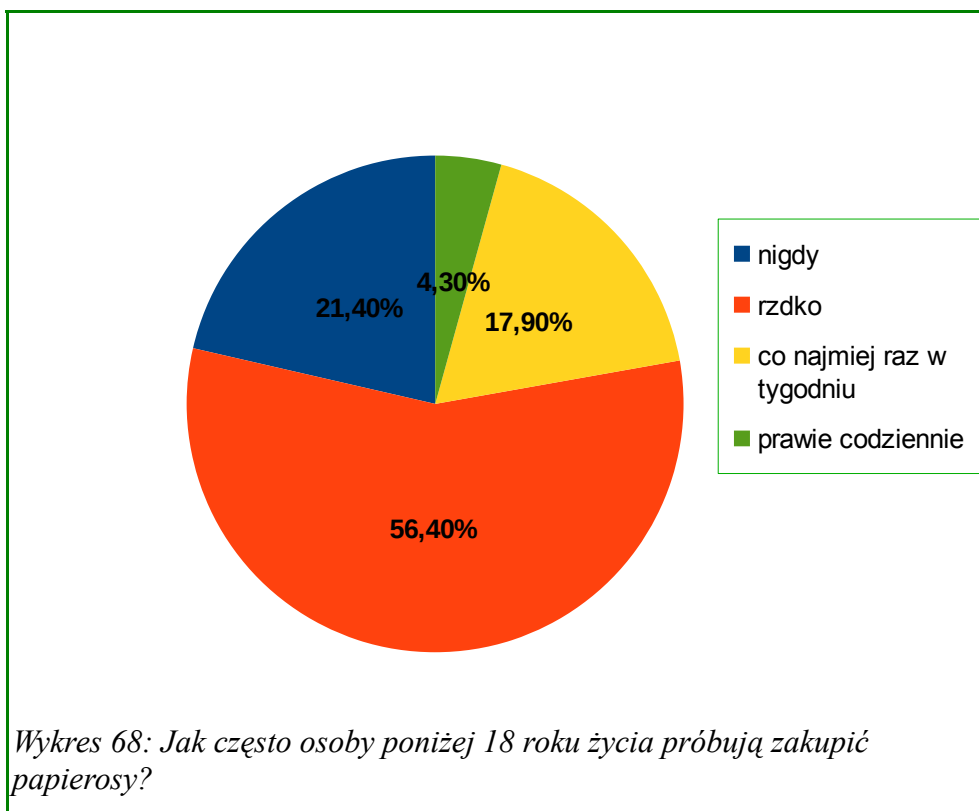
Zapytaliśmy również bezpośrednio sprzedawców, czy kiedykolwiek sprzedali papierosy lub alkohol osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia. Żadnemu z badanych sprzedawców nie zdarza się sprzedawać alkohol osobom, które nie przekroczyły 18 roku życia, natomiast jednemu badanemu zdarza się sprzedawać papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Biorąc pod uwagę ogólnopolską skalę zjawiska, wydaje się być wysoce prawdopodobne, że odpowiedzi na tak sformułowane pytania mogły nie odzwierciedlać w

pełni stanu faktycznego. Zafalszowanie wyniku w tym przypadku ze strachu przed konsekwencjami jakie niosą takie zachowania.

Zapytaliśmy także, jak często młodzi ludzie podejmują próbę zakupu napojów alkoholowych oraz tytoniu. W przypadku alkoholu odpowiedzi rozkładały się następująco: 38,6% badanych wskazało, że taka sytuacja zdarza się rzadko, 38,1% badanych – nigdy, 17,9% badanych – co najmniej raz w tygodniu, a 5,4% badanych – prawie codziennie.

W przypadku papierosów odpowiedzi rozkładały się następująco: 21,4% badanych wskazało, że taka sytuacja zdarza się rzadko, 56,4% badanych – nigdy, 17,9% badanych – co najmniej raz w tygodniu, a 4,3% badanych – prawie codziennie.

„Picie i upijanie się przez dzieci i młodzież jest jednym z największych problemów społecznych współczesnej Polski. Można i trzeba przeciwstawić się mu z całym zdecydowaniem”⁸.

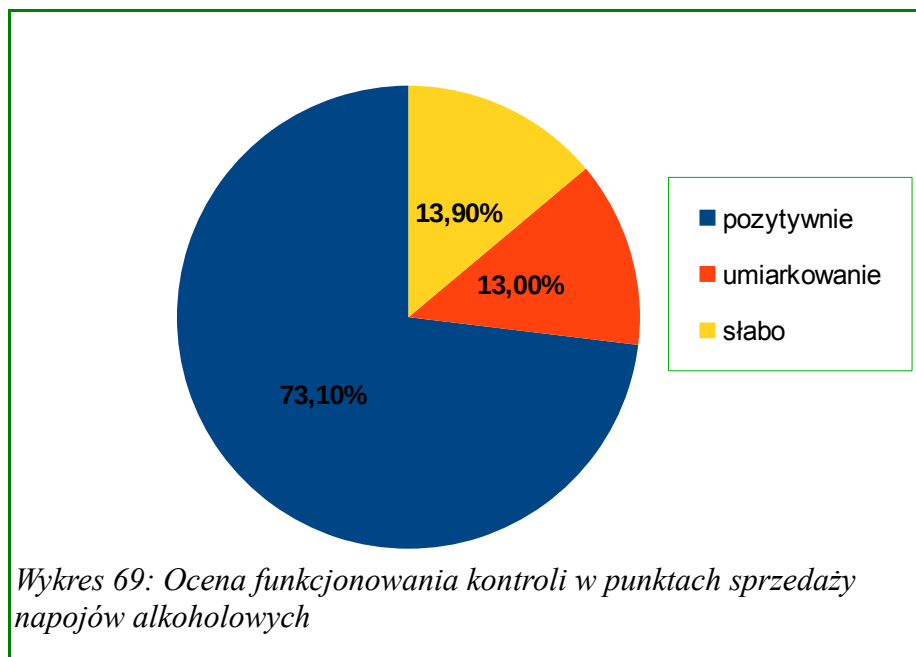
Podsumowując, dość dużo młodych ludzi podejmuje próby zakupu alkoholu bądź papierosów, bądź obu używek naraz. Jest to poważne zjawisko i sprzedawcy powinni być przygotowani do właściwego zareagowania w takich przypadkach. Zapytaliśmy ich, czy czują się skrupowani i czy mają śmiałość poprosić o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta, w przypadku, kiedy mają wątpliwość co do jego pełnoletniości. Większość badanych nie ma z tym problemu, natomiast 14,3% badanych czuje skrupowanie w takiej sytuacji. Ogólna tendencja wskazuje na bardzo dobre przygotowanie badanych sprzedawców do odmawiania osobom nieletnim sprzedaży artykułów zabronionych dla nich do zakupu.

W tym miejscu należy odwołać się do Art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w której wyraźnie zaznaczono, iż w przypadku wątpliwości, co do pełnoletniości osoby próbującej zakupić napoje alkoholowe lub wyroby tytoniowe, sprzedający uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy. Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia, grozi konsekwencjami w postaci grzywny i utraty zezwolenia.

W ostatnim pytaniu poprosiliśmy o ocenę funkcjonowania kontroli sprzedaży napojów

8 Polska Deklaracja w sprawie Młodzieży i Alkoholizmu Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 lutego 2000r.

alkoholowych i wyrobów tytoniowych w gminie Budzów. Blisko trzy czwarte badanych – 73,1% pozytywnie wypowiada się o funkcjonowaniu kontroli sprzedaży obu używek, 13,9% badanych określa kontrolę jako umiarkowanie działającą, a 13,0% badanych jest przekonanych, że kontrola sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych działa słabo.

CZĘŚĆ V Podsumowanie

Diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych

Analiza lokalnych zagrożeń w Gminie Budzów pozwala stwierdzić, iż najbardziej palącym problemem w gminie - wedle jej mieszkańców - jest bezrobocie, które pociąga za sobą szereg innych problemów społecznych. Mimo dobrej sytuacji powiatu w tym zakresie na tle ogólnopolskim, mieszkańcy odczuwają dotkliwość problemów związanych z bezrobociem. Brak pracy, perspektyw i ubóstwo części mieszkańców gminy tworzą syndrom czynników predysponujących do nadużywania alkoholu przez osoby czujące się społecznie i ekonomicznie upośledzone. Warto przy tym przypomnieć, że alkoholizm został wymieniony na drugiej pozycji wśród najbardziej dotkliwych problemów środowiska lokalnego.

Analiza wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród badanych dorosłych mieszkańców gminy dotyczących spożywania alkoholu wskazuje, że alkohol jest obecny w ich życiu i to dość często. Werbalizowana przez mieszkańców percepcja problemów alkoholowych pozwala stwierdzić, że jest to spory problem środowiska lokalnego, traktowany przez większość mieszkańców jako poważny. Badani dostrzegają nie zawsze właściwe wzorce zachowań związanych z alkoholem środowisku lokalnym, część z nich czuje się zagrożona w swoim bezpieczeństwie ze strony osób pijących alkohol i pewnie, dlatego oczekuje od władz lokalnych podjęcia konkretnych działań mających na celu ograniczenie problemów związanych z alkoholem w gminie.

Trudno jednoznacznie ocenić deklaracje dorosłych mieszkańców gminy dotyczące kontaktu z narkotykami. Zdecydowana większość zarówno uczniów jak i dorosłych mieszkańców gminy nie zna nikogo, kto stosowałby narkotyki. Budująca jest powszechność wiedzy wśród dorosłych o szkodliwym, narkotycznym działaniu tzw. dopalaczy.

Odrębnym problemem w gminie jest przemoc domowa. W strukturze interwencji policyjnych w „awanturach domowych” wiele z nich dotyczy przemocy w rodzinie, a policja w trakcie tych działań identyfikuje dużą liczbę ofiar tej przemocy, którymi najczęściej są kobiety. Symptomatyczny jest również fakt, iż sprawcy przemocy domowej (zazwyczaj mężczyźni) najczęściej znajdują się pod wpływem alkoholu. Warto również zwrócić uwagę na przemoc, jakiej doświadczają dzieci z rąk dorosłych. Mimo powszechnego braku akceptacji dla stosowania kar fizycznych, bardzo duża część dorosłych mieszkańców gminy zna przypadki bicia dzieci przez ich opiekunów.

Aspektem wymagającym zainteresowania jest fakt potencjalnych „nieszczęśliwych granic” sprzedaży alkoholu nieletnim. Młodzi ludzie, uczniowie szkół w gminie przyznają, iż

kupienie alkoholu czy papierosów nie stanowi dla nich dużego problemu. Tymczasem, w myśl ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, sprzedaż alkoholu w wypadkach kiedy jest to zabronione, a więc między innymi osobom nieletnim, może skutkować dla sprzedawcy i osoby nadzorującej jego pracę karą grzywny, cofnięciem dla przedsiębiorcy zezwolenia na sprzedaż alkoholu, przepadkiem posiadanego alkoholu a także zakazem prowadzenia działalności gospodarczej polegającej na sprzedaży lub podawaniu napojów alkoholowych (art. 43 ustawy).

W obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w gminie należy zwrócić uwagę na środowisko szkolne. Niemały odsetek badanej młodzieży szkolnej deklaruje osobiste spożywanie alkoholu i palenie papierosów, a ich deklaracje dotyczące znajomości palących i pijących rówieśników również zdają się wskazywać, iż nie są to zjawiska marginalne w środowisku szkolnym gminy. Niezbędna więc wydaje się kontynuacja działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież szkół.

Również problem przemocy rówieśniczej w szkole wymaga podjęcia działań profilaktycznych. Wprawdzie uczniowie wysoko oceniają swoje bezpieczeństwo w szkole, ale z aktami przemocy rówieśniczej spotykają się dosyć często. Dodatkowo, często zamiast łagodzić nieporozumienie, chętnie sami włączyliby się w bójkę. Ważne zatem, by rozwijać u uczniów inne, niż z użyciem przemocy, sposoby radzenia sobie w sytuacjach konfliktu.

Należy, więc kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów alkoholowych i przemocy, ukierunkowane na dzieci i młodzież w gminie, choć należałoby również szerzej włączyć w ich realizację rodziców uczniów. Koniecznością jest kształtowanie kompetencji młodych ludzi w zakresie właściwych postaw wobec alkoholu, papierosów i narkotyków, a także kompetencji psychologicznych i osobowościowych, bowiem w badanej gminie młodzi ludzie próbują tych substancji zarówno z własnej inicjatywy, jak i ulegają presji znajomych. Pomimo tego, iż gmina podejmuje szereg działań profilaktycznych w środowisku szkolnym, wydaje się, że należy poszerzyć ich ofertę, ukierunkowując ją przede wszystkim na alkohol oraz palenie papierosów i kierując do młodszych klas młodzieży szkolnej. Niezbędnym działaniem jest egzekwowanie przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, oraz wszystkich przepisów normujących właściwe postawy i pożądane zachowania społeczne.

Konsekwentna realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych może przyczynić się do poprawy parametrów zachowań wobec alkoholu, papierosów i narkotyków zarówno dorosłych jak i nieletnich mieszkańców gminy.

Strategiczne kierunki realizacji gminnego programu profilaktyki

Na podstawie dokonanej diagnozy stwierdzić można, iż w gminie niezbędne będzie podjęcie następujących działań:

1. Kontynuacja działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne.
 - Kontynuacja realizacji programów dotyczących zagadnień podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu. Wysoki poziom wiedzy jest bowiem niezbędny do podejmowania odpowiedzialnych decyzji dotyczących picia i palenia – a jak deklarują uczniowie w gminie – inicjacja nikotynowa i alkoholowa często następuje z inicjatywy samych młodych ludzi.
 - Kontynuacja programów profilaktycznych kształtujących kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków.
 - Kontynuacja projektów profilaktycznych dotyczących zagadnienia przemocy rówieśniczej a także nowych form przemocy za pośrednictwem urządzeń elektronicznych. Zwrócenie szczególnej uwagi na kwestie związane z ochroną przed doświadczaną cyberprzemocą.
 - Koncentracja uwagi na problemach profilaktyki alkoholowej i nikotynowej, bowiem to one stanowią największy problem wśród młodzieży szkolnej gminy.
 - Ułatwienie dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców/prawnych opiekunów. Jak bowiem wynika z badań – zachowania ryzykowne młodzi ludzie podejmują najczęściej poza terenem szkoły i możliwością jej wpływu – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań.
 - Kontynuacja profilaktycznych działań alternatywnych, wskazujących na możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu oraz promowania prozdrowotnego stylu życia.
2. Wspieranie pracy grup samopomocowych.
3. Kontynuacja kontroli sprzedaży alkoholu oraz papierosów na terenie gminy.
4. Realizacja szkoleń dla sprzedawców.

5. Wykorzystanie lokalnych zasobów dla tworzenia koalicji na rzecz ograniczania problemów alkoholowych w gminie.
6. Dalsze wspieranie działalności Punktu Konsultacyjnego w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, rozwijanie sieci wsparcia (grup wsparcia/grup samopomocowych) dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
7. Dalsze aktywne działania w obszarze procedury Niebieskiej Karty oraz koordynacja lokalnych instytucji w tym zakresie.
8. Szkolenia i warsztaty dla uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych z zakresu profilaktyki społecznej.
9. Szkolenia i warsztaty dla nauczycieli z zakresu przemocy domowej, uzależnień oraz pracy z uczniami trudnymi czy też pochodzących ze środowisk zagrożonych.

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji:

1. Adamek M., *Substancje psychoaktywne. Świadomość zagrożeń.*, Wyd. Akademii Medycznej, Poznań 2000.
2. Augustynek A., *Uzależnienie od Internetu wśród studentów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie*, w: L.H. Haber (red) *Społeczeństwo informacyjne – wizja czy rzeczywistość*, Uczelniane Wydawnictwa Naukowo-Dydaktyczne, Kraków 2004, s.476.
3. Gniazdowski, *Zachowania a zdrowie. Podstawowe zależności.* [w:] *Zachowania zdrowotne. Zagadnienia teoretyczne, próba charakterystyki zachowań zdrowotnych społeczeństwa polskiego.* Gniazdowski A. (red.) IMP, Łódź 1990.
4. Komunikat z badań CBOS Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych, 2011r.
5. Komunikat z badań CBOS Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych, 2007r.
6. Komunikat z badań CBOS, Postawy wobec palenia papierosów, Warszawa 2008. r.
7. Komunikat z badań CBOS: Społeczne przyzwolenie na bicie dzieci, Warszawa, lipiec 2008.
8. Węgrzecka-Giluń J. ABC narkotyków. *Remedium* 2004, 7, s. 8-9
9. Wszędyrówny M., Majchrowska A., *Alkohol, papierosy, narkotyki oraz przemoc domowa w życiu uczniów z lubelskich szkół*, W: Z. Kawczyńska-Butrym (red.) *Uzależnienia w doświadczeniach lubelskiej młodzieży – diagnoza zjawiska*, Wyd. Liberduo, Lublin 2009, s. 59

Źródła internetowe:

10. www.bazy.ngo.pl
11. www.parpa.pl
12. www.gus.gov.pl
13. www.budzow.pl

Spis wykresów

WYKRES 1: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE OSOBY SPOŻYWAJĄCE ALKOHOL STANOWIĄ ZAGROŻENIE DLA BEZPIECZEŃSTWA W ŚRODOWISKU LOKALNYM?.....	16
WYKRES 2: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE WIDOK OSÓB PIJĄCYCH W MIEJSCACH PUBLICZNYCH NA PRZESTRZENI OSTATNICH 10 LAT JEST CZĘSTSZY.....	17
WYKRES 3: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE SPOŻYCIE ALKOHOLU NA PRZESTRZENI OSTATNICH LAT WZROSŁO CZY ZMALAŁO?.....	17
WYKRES 4: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE KULTURA SPOŻYWANIA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W POLSCE ULEGŁA ZMIANIE NA PRZESTRZENI OSTATNICH LAT?	18
WYKRES 5: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE KULTURA SPOŻYWANIA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W POLSCE POGORSZYŁA SIĘ CZY ULEGŁA POPRAWIE?.....	19
WYKRES 6: KIEDY OSTATNIO PIŁEŚ/PIŁAŚ ALKOHOL?.....	20
WYKRES 7: W JAKIM WIEKU PO RAZ PIERWSZY PIŁ/PIŁA PAN/PANI ALKOHOL?.....	21
WYKRES 8: PO JAKI ALKOHOL SIĘGA PAN/PANI NAJCZĘŚCIEJ?.....	21
WYKRES 9: CZY ALKOHOL ZAWARTY W PIWIE JEST MNIEJ SZKODLIWY OD TEGO W WÓDCE I INNYCH ALKOHOLACH WYSOKOPROCENTOWYCH?.....	22
WYKRES 10: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE SPRZEDAŻ ALKOHOLU POWINNA ODBYWAĆ SIĘ W SPOSÓB KONTROLOWANY?.....	23
WYKRES 11: CZY ZNA PAN/PANI, OSOBY W SWOIM OTOCZENIU, KTÓRE ZAŻYWAJĄ NARKOTYKI?.....	24
WYKRES 12: CZY WIE PAN/PANI, GDZIE MOŻNA ZDOBYĆ NARKOTYKI?.....	24
WYKRES 13: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE SIĘGANIE PO ALKOHOL I NARKOTYKI JEST DOBRYM SPOSOBEM NA RADZENIE OBIE ZE STRESEM?.....	25
WYKRES 14: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE DOPALACZE SĄ RÓWNIEM SZKODLIWE CO NARKOTYKI?.....	25
WYKRES 15: CZY UWAŻA PAN/PANI, ŻE DZIECKO POWINNO BAĆ SIĘ RODZICÓW?.	27
WYKRES 16: CZY JEST PAN/PANI ZA WPROWADZENIEM USTAWOWEGO ZAKAZU	

STOSOWANIA KAR CIELESNYCH?.....	28
WYKRES 17: CZY RODZICE MAJĄ PRAWO STOSOWAĆ KARY CIELESNE?.....	28
WYKRES 18: CZY ZNASZ RODZICÓW, KTÓRZY STOSUJĄ KARY CIELESNE?.....	29
WYKRES 19: CZY PALIŁEŚ/PALIŁAŚ JUŻ PAPIEROSY?.....	32
WYKRES 20: CZY KOŚ NAMAWIAŁ CIĘ DO ZAPALENIA PIERWSZEGO PAPIEROSA?	32
WYKRES 21: GDZIE PO RAZ PIERWSZY ZAPALIŁEŚ/ZAPALIŁAŚ PAPIEROSA?.....	33
WYKRES 22: Z JAKIEGO POWODU SIĘGASZ PO PAPIEROSY?.....	33
WYKRES 23: JAK CZĘSTO SIĘGASZ PO PAPIEROSY?.....	34
WYKRES 24: CZY ZNASZ OSOBY PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA, KTÓRE PALĄ PAPIEROSY?.....	34
WYKRES 25: CZY ZDOBYCIE PAPIEROSÓW JEST DLA CIEBIE TRUDNYM ZADANIEM?	35
WYKRES 26: CZY WIESZ JAKIE SĄ ZDROWOTNE SKUTKI PALENIA PAPIEROSÓW?.....	35
WYKRES 27: JAKĄ POSTAWĘ PRZYJMUJĄ TWOI RODZICE/OPIEKUNOWIE WOBEC PALENIA PRZEZ CIEBIE PAPIEROSÓW?.....	36
WYKRES 28: CZY PALENIE PAPIEROSÓW POMAGA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH?.....	37
WYKRES 29: CZY PIŁEŚ/PIŁAŚ JUŻ ALKOHOL?.....	38
WYKRES 30: CZY KOŚ NAMAWIAŁ CIĘ DO PIERWSZEGO SPRÓBOWANIA ALKOHOLU?.....	38
WYKRES 31: GDZIE PO RAZ PIERWSZY PIŁEŚ/PIŁAŚ ALKOHOL?.....	39
WYKRES 32: JAK CZĘSTO SIĘGASZ PO ALKOHOL?.....	39
WYKRES 33: Z JAKIEGO POWODU SIĘGASZ PO ALKOHOL?.....	40
WYKRES 34: PO JAKI ALKOHOL SIĘGASZ NAJCZĘŚCIEJ?.....	40
WYKRES 35: JAKĄ POSTAWĘ PRZYJMUJĄ TWOI RODZICE/OPIEKUNOWIE WOBEC	

PICIA PRZEZ CIEBIE ALKOHOLU?.....	41
WYKRES 36: CZY ALKOHOL POMAGA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH?.....	41
WYKRES 37: CZY WIESZ JAKIE SĄ SKUTKI ZDROWOTNE PICIA ALKOHOLU?.....	42
WYKRES 38: CZY ZDOBYCIE ALKOHOLU JEST DLA CIEBIE TRUDNYM ZADANIEM?	43
WYKRES 39: CZY ZDARZYŁO CI SIĘ KIEDYŚ ZAŻYWAĆ NARKOTYKI?.....	44
WYKRES 40: PO JAKIE NARKOTYKI SIĘGASZ NAJCZĘŚCIEJ?.....	45
WYKRES 41: W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH PO RAZ PIERWSZY ZAŻYWAŁEŚ/ZAŻYWAŁAŚ NARKOTYKÓW?.....	45
WYKRES 42: Z JAKIEGO POWODU SIĘGASZ PO NARKOTYKI?.....	46
WYKRES 43: JAKĄ POSTAWĘ PRZYJMUJĄ TWOI RODZICE/OPIEKUNOWIE WOBEC UŻYWANIA PRZEZ CIEBIE NARKOTYKÓW?.....	46
WYKRES 44: CZY NARKOTYKI POMAGAJĄ W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH?.....	47
WYKRES 45: CZY WIESZ JAKIE SĄ SKUTKI ZAŻYWANIA NARKOTYKÓW?.....	48
WYKRES 46: JAK CZUJESZ SIĘ W SWOJEJ SZKOLE?.....	49
WYKRES 47: Z JAKIEGO POWODU OPUŚCIŁEŚ ZAJĘCIA LEKCYJNE?.....	50
WYKRES 48: JAK OCENIASZ SWOJE ZACHOWANIE NA LEKCJACH I NA PRZERWACH W SZKOLE?.....	50
WYKRES 49: CZY MIAŁEŚ KIEDYŚ KONTAKT Z PEDAGOGIEM SZKOLNYM?.....	51
WYKRES 50: JAK CZĘSTO TWOI RODZICE KONTAKTUJĄ SIĘ ZE SZKOŁĄ?.....	51
WYKRES 51: JAK OCENIASZ SWOJE RELACJE Z RODZICAMI?.....	52
WYKRES 52: CZY ZAMIESZKUJESZ Z OBOJGIEM RODZICÓW?.....	52
WYKRES 53: CZY W SZKOLE CZUJESZ SIĘ BEZPIECZNIE?.....	53
WYKRES 54: JAK CZĘSTO JESTEŚ ŚWIADKIEM PRZEMOCY W SZKOLE?.....	54
WYKRES 55: CZY DOŚWIADCZYŁEŚ PRZEMOCY W SZKOLE?.....	54
WYKRES 56: KOGO POWIADOMISZ JEŚLI BĘDZIESZ ŚWIADKIEM LUB OFIAROM	

PRZEMOCY?.....	55
WYKRES 57: CZY POSIADASZ SWÓJ WŁASNY KOMPUTER?.....	56
WYKRES 58: CZY WIESZ CZYM JEST CYBERPRZEMOC?.....	57
WYKRES 59: JAK ZACHOWUJESZ SIĘ WOBEC AKTÓW CYBERPRZEMOCY?.....	57
WYKRES 60: CZY ZNANE CI SĄ TAKIE FORMY CYBERPRZEMOCY JAK ZŁOŚLIWE WIADOMOŚCI WYSYŁANE ZA POMOCĄ TELEFONU LUB INTERNETU?	58
WYKRES 61: CZY KTOŚ NAGRAŁ CIĘ KIEDYŚ TELEFONEM KOMÓRKOWYM BEZ TWOJEJ ZGODY?	58
WYKRES 62: CZY ALKOHOL ZAWARTY W WÓDCE JEST BARDZIEJ GROŹNY OD TEGO W PIWIE?.....	61
WYKRES 63: JAK CZĘSTO ZDARZA SIĘ SPOŻYWANIE ALKOHOLU W OBREMBIE SKLEPU?	62
WYKRES 64: CZY OSOBY PIJĄCE ALKOHOL STANOWIĄ ZAGROŻENIE DLA BEZPIECZEŃSTWA W ŚRODOWISKU LOKALNYM?.....	62
WYKRES 65: CZY ZNASZ PRZYPADKI SPRZEDAŻY NIELETNIM ALKOHOLU, LUB PAPIEROSÓW?.....	64
WYKRES 66: JAK CZĘSTO OSOBY PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA PRÓBUJĄ ZAKUPIĆ ALKOHOL?.....	65
WYKRES 67: JAK CZĘSTO OSOBY PONIŻEJ 18 ROKU ŻYCIA PRÓBUJĄ ZAKUPIĆ PAPIEROSY?.....	66
WYKRES 68: OCENA FUNKCJONOWANIA KONTROLI W PUNKTACH SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH.....	67

Indeks tabel

Tabela 1: Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie Gminy Budzów	6
Tabela 2: Ocena ważności problemów społecznych na terenie Gminy Budzów.....	15
Tabela 3: Proponowany przez badanych wiek sprzedaży napojów alkoholowych.....	23
Tabela 4: Proponowany przez badanych dozwolony wiek sprzedaży napojów alkoholowych.....	63